

ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ

นางสาวหนึ่งฤทัย บัวหลวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2556
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE IMPACT OF PRIVATIZATION ON GOVERNMENT REVENUE FROM PUBLIC
ENTERPRISES

Miss Nuengruetai Bualuang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics
Faculty of Economics
Chulalongkorn University
Academic Year 2013
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ
โดย	นางสาวหนึ่งฤทัย บัวหลวง
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นवलน้อย ตริรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์)

.....กรรมการ
(ดร.นิพัทธ์ วงศ์ปัญญา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย)

หนึ่งฤทัย บัวหลวง : ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ. (THE IMPACT OF PRIVATIZATION ON GOVERNMENT REVENUE FROM PUBLIC ENTERPRISES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์, 125 หน้า.

ในแต่ละปีรัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้ให้รัฐทั้งภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้รัฐพาณิชย์เป็นจำนวนมาก และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้มีความคล่องตัว รัฐจึงมีนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งที่ผ่านมารัฐวิสาหกิจหลายแห่งได้ถูกแปรรูปแล้ว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจและศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ โดยการศึกษาแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐจำแนกตามสาขาทั้งหมด 9 สาขาในช่วงปีพ.ศ. 2539 –2554 ส่วนที่สองจะเป็นการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ใช้ข้อมูลรัฐวิสาหกิจ 56 แห่ง ในปีพ.ศ.2539 –2554 ในรูปแบบข้อมูล Panel data โดยใช้การประมาณค่า 3 วิธี ได้แก่ วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary least square) วิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) และวิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรสุ่ม (Random effects estimation)

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขาในปีพ.ศ. 2539-2554 พบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายรัฐในการกำหนดอัตราการจัดสรรกำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้นจากเดิมของรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้น และอีกส่วนหนึ่งจากการเพิ่มสูงขึ้นของภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในปีพ.ศ.2544-2547 ทำให้รัฐวิสาหกิจเกิดการแปลงสภาพเป็นบริษัทจำนวน 6 แห่ง ส่งผลให้รายได้ นำส่งรัฐที่เกิดจากรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นใน 6 สาขา ได้แก่ สาขาคมนาคมและขนส่ง สาขาพลังงาน สาขาอุตสาหกรรม สาขาพาณิชย์ สาขาสื่อสาร และสาขาสถาบันการเงิน

ผลการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ พบว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทำให้รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ เมื่อรายได้ รับของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่แปรรูป 1.52 ล้านบาท นอกจากนี้เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่แปรรูป 0.06 และ 0.14 ล้านบาทตามลำดับ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีขึ้นอาจอธิบายผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนี้

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา.....2556..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5485163429 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS: PUBLIC ENTERPRISES / PRIVATIZATION / GOVERNMENT REVENUE

NUENGRUETAI BUALUANG: THE IMPACT OF PRIVATIZATION ON GOVERNMENT REVENUE FROM PUBLIC ENTERPRISES. ADVISOR: ASST. PROF. CHAIRAT AEMKULWAT, Ph.D., 125 pp.

Public enterprises annually contribute to government coffers via profit remittances and corporate income tax payments. To improve operational performance, the government has had a policy on privatization, and many enterprises have already been privatized. Therefore, this research aims to study dividend and corporation tax payments of public enterprise and the impact of privatization on government revenue over 1996-2011. The study is divided into two parts. The first part is a study of changes in government revenue due to both profit remittances and corporation income tax from public enterprise classified into 9 branches. The second part is the analysis of the impact of privatization on government revenue using the panel data analysis of 56 enterprises over 1996 -2011. In the panel data analysis – the Ordinary lease square, the fixed effects estimation and the random effects estimation.

The first part finds that over 1996-2011 profit remittances only and profit remittances plus corporation income tax have increased. One reason is that the government requires state enterprises to pay a higher percentage of their profits as dividends. Another reason is due to privatization policy during 2001-2004; as a result, six public enterprises have been privatized in various branches such as Communications and Transport, Energy, Commerce, Communications, Industry and financial institutions

The second part finds that that privatization has increased government revenue in both cases of profit remittances only and profit remittances and corporation income tax payments. When sales increase 1 percent, dividend and corporation payments of privatized enterprises increase by 1.52 million baht more than those of non-privatized enterprises. Moreover, when net profit increases by 1 million baht, profit remittances only and dividend plus corporation income tax payments of privatized enterprises increase by 0.06 and 0.14 million baht, respectively, higher than those of non-privatized enterprises. A better management may partly explain this impact of privatization.

Field of Study.....Economics..... Student’s Signature.....

Academic Year.....2013..... Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.นवलน้อย ตริรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.นิพิฐ วงศ์ปัญญา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ไพศาล เล็กอุทัย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ขอบคุณเจ้าหน้าที่ เพื่อนๆ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์ภัทรพล สิงห์ปรางกูร ที่มีส่วนช่วยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาและครอบครัว สำหรับกำลังใจและความห่วงใยที่มอบให้เสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูป.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 สมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	4
1.7 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	4
1.8 นิยามศัพท์.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1.1 เหตุผลในการจัดเก็บรายได้รัฐวิสาหกิจ.....	5
2.1.2 การจัดสรรผลกำไรของรัฐวิสาหกิจให้แก่รัฐบาล.....	6
2.1.3 ความหมายของรัฐวิสาหกิจ.....	7
2.1.4 ความหมายของการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจ.....	8
2.1.5 ขั้นตอนในการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัท.....	8
2.1.6 ความหมายของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	10
2.1.7 รูปแบบการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization).....	10

2.1.8 ภาษีเงินได้นิติบุคคล.....	12
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.2.1 รายได้ที่รัฐวิสาหกิจนำส่งให้รัฐ.....	13
2.2.2 ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	15
2.2.3 ความสามารถในการทำกำไรหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	18
บทที่ 3 รัฐวิสาหกิจไทย.....	23
3.1 ความเป็นมาของรัฐวิสาหกิจไทย.....	23
3.2 เหตุผลในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ.....	24
3.3 รัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา.....	26
3.3.1 รัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการ.....	27
3.3.2 รัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคม.....	28
3.3.3 รัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรม.....	33
3.3.4 รัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์.....	35
3.3.5 รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ.....	37
3.3.6 รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน.....	40
3.3.7 รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร.....	41
3.3.8 รัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี.....	43
3.3.9 รัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน.....	45
3.4 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	49
3.4.1 การแปรรูปบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน).....	50
3.4.2 การแปรรูปบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน).....	51
3.4.3 การแปรรูปบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน).....	52
3.4.4 การแปลงสภาพบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน).....	53
3.4.5 การแปลงสภาพบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน).....	54

3.4.5 การแปลงสภาพบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด.....	54
3.4.6 การแปรรูปบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	55
บทที่ 4 วิธีการศึกษา.....	57
4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	57
4.2 กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทและรัฐวิสาหกิจที่แปรรูป.....	59
4.2.1 การศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Ordinary least square.....	59
4.2.2 การศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี fixed effects estimation	60
4.2.3 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Random Effects estimation.....	62
4.3 กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูป.....	63
4.3.1 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Ordinary least square.....	63
4.3.2 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี fixed effects estimation	63
4.3.3 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Random Effects estimation.....	65
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	67
5.1 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขาในช่วงปี พ.ศ. 2539-2554	67
5.1.1 วิเคราะห์ผลการจัดเก็บรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ.2539-2554.	67
5.1.2 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554	71
5.1.3 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2554.....	73

5.2 ผลการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ	78
5.2.1 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ . 78	
รัฐพาณิชย์.....	78
5.2.2 ผลการประมาณค่าการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อ	
รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล	80
5.2.3 วิเคราะห์ผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ	82
5.3 ผลการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ	83
5.3.1 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์	83
5.3.2 ผลการประมาณค่าการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์	
บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล	84
5.3.3 วิเคราะห์ผลการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ	86
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	88
6.1 สรุปผลการศึกษา	88
6.2 ข้อจำกัดของการศึกษา.....	90
6.3 ข้อเสนอแนะ	91
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก	101
ภาคผนวก ข	115
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	125

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.2	สรุปความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ของรัฐวิสาหกิจ22
3.4	รายชื่อรัฐวิสาหกิจที่แปลงสภาพและการแปรรูป56
4.1	ที่มาและความสัมพันธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของตัวแปรต่างๆ.....58
5.1	จำนวน สัดส่วน และอัตราการขยายตัวของรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ. 2539-2554..... 71
5.2	ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูป รัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์..... 79
5.3	ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปต่อรายได้รัฐพาณิชย์..... 79
5.4	ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูป รัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล80
5.5	ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล81
5.6	ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อ รายได้รัฐพาณิชย์83
5.7	ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์.....83
5.8	ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อ รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล85
5.9	ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวก ภาษีเงินได้นิติบุคคล85
ก-1	จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการในช่วงปี พ.ศ. 2539-2554..... 101
ก-2	จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่งในช่วงปีพ.ศ. 2539-2554..... 102

ตารางที่	หน้า
ก-3 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2539 -2554.....	103
ก-4 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ในช่วงปีพ.ศ.2539 – 2554.....	104
ก-5 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ ในช่วงปี พ.ศ.2539-2554	105
ก-6 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2554.....	106
ก-7 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2554.....	107
ก-8 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี ในช่วงปี พ.ศ.2539 – 2554.....	108
ก-9 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2554	109
ก-10 สรุปจำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ แต่ละสาขา ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2554	111
ข-1 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ด้วยวิธี Ordinary lease square.....	117
ข-2 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ด้วยวิธี Fixed Effects Estimation.....	117
ข-3 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ด้วยวิธี Random Effects Estimation.....	118
ข-4 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยวิธี Ordinary lease square.....	119
ข-5 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยวิธี Fixed Effects Estimation.....	119
ข-6 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยวิธี Random Effects Estimation.....	120
ข-7 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ด้วยวิธี Ordinary lease square.....	121

ตารางที่	หน้า
ข-8 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ด้วยวิธี Fixed Effects Estimation.....	121
ข-9 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ด้วยวิธี Random Effects Estimation.....	122
ข-10 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยวิธี Ordinary lease square.....	123
ข-11 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยวิธี Fixed Effects Estimation.....	123
ข-12 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยวิธี Random Effects Estimation.....	124

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 รายได้รัฐพาณิชย์ที่จัดเก็บได้ระหว่างปีพ.ศ.2533-2554.....	2
2.1 ขั้นตอนในการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542	9
5.1 สัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ.2539-2554.....	71
5.2 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554	73
5.3 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่งในช่วงปี พ.ศ. 2539-2554	74
5.4 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรมในช่วงปีพ.ศ.2539-2554.....	75
5.5 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554.....	75
5.6 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงานในช่วงปีพ.ศ.2539-2554	76
5.7 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารในช่วงปีพ.ศ.2539-2554	77
5.8 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงินในช่วงปีพ.ศ.2539-2554	77

บทที่ 1

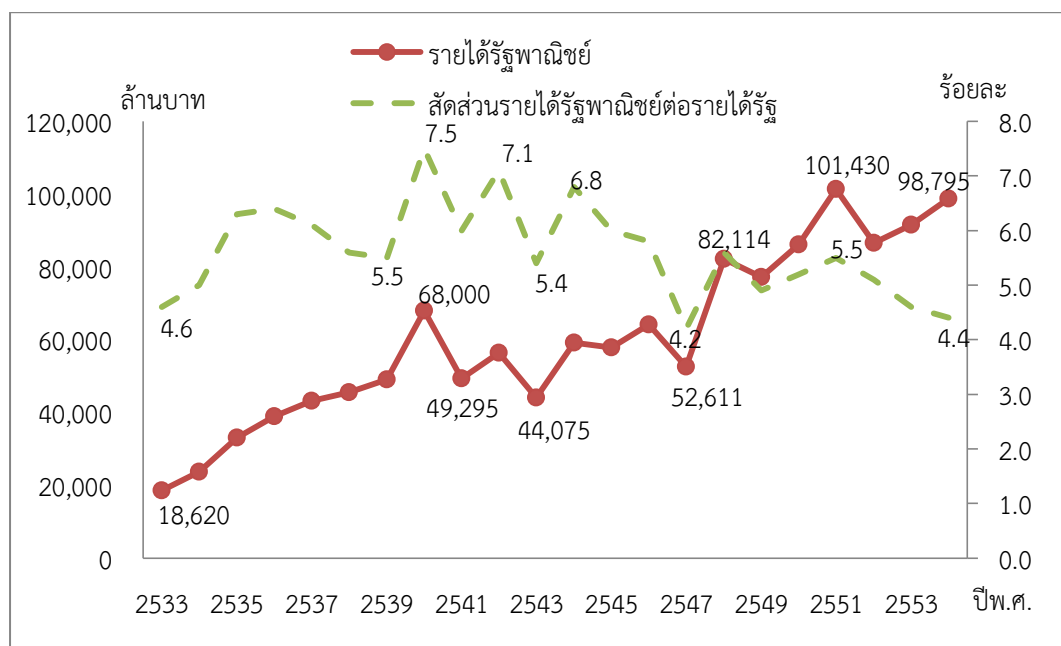
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

รัฐวิสาหกิจถือเป็นขุมทรัพย์หนึ่งของรัฐ เนื่องจากรัฐวิสาหกิจเป็นหน่วยงานที่รัฐถือครองหุ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสร้างรายได้ให้รัฐทั้งในส่วนของรายได้จากภาษีอากร (Tax revenue) คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้ที่ไม่มีใช้ภาษีอากร (Non-tax revenue) คือ รายได้รัฐพาณิชย์ ในปีพ.ศ. 2556 ประเทศไทยมีรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 57 แห่ง โดยมีการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ให้รัฐปีละประมาณ 90,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มการนำส่งรายได้ให้รัฐเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถ้ารัฐวิสาหกิจมีกำไรสุทธิสูง ก็จะทำให้การจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อจัดส่งเป็นรายได้รัฐพาณิชย์ให้รัฐสูงตามไปด้วย ดังนั้น ผลกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดส่งรายได้ให้รัฐของรัฐวิสาหกิจ การที่ผลกำไรสุทธิจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจเอง ซึ่งรายได้นี้มีส่วนสำคัญต่อการที่รัฐนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

จากรูปที่ 1 จะเห็นว่ามูลค่ารายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้นจากในอดีต โดยในปี พ.ศ. 2533 รัฐจัดเก็บรายได้รัฐวิสาหกิจจำนวน 18,620 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.6 ของรายได้รัฐ เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มขยายตัว รายได้รัฐพาณิชย์ที่รัฐจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. 2540 มีจำนวน 68,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นสัดส่วนสูงสุดในรอบ 20 ปี คือ ร้อยละ 7.5 ของรายได้รัฐ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2540 รายได้รัฐพาณิชย์ลดลงอย่างมากโดยในปีพ.ศ.2541 มีจำนวน 42,295 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.0 ของรายได้รัฐ เนื่องจากผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยที่ทำให้ผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจลดลง รัฐวิสาหกิจบางแห่งประสบปัญหาขาดทุน ส่งผลต่อรายได้รัฐพาณิชย์ที่จัดเก็บลดลงตามไปด้วย ซึ่งหลังจากที่ประเทศไทยได้ประสบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 ภาครัฐบาลได้เร่งหามาตรการต่างๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมทั้งผลักดันให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างจริงจังหลังจากที่มีการริเริ่มกันมาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจมีความคล่องตัว อีกทั้งช่วยลดภาระเงินงบประมาณในกรณีที่รัฐวิสาหกิจประสบกับภาวะขาดทุน โดยต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ในหลายประเทศที่เคยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำก็ได้ใช้ วิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเป็นมาตรการหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ รัฐบาลไทยในขณะนั้นจึงมีนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยจัดทำพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ขึ้นมาเพื่อแปลงทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัท โดยการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจของประเทศไทยเกิดขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2544-2547 ซึ่งจากผลกระทบของวิกฤติเศรษฐกิจและนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทำให้รัฐวิสาหกิจหลายแห่งมีการปรับกิจการ สังเกตจากรายได้รัฐพาณิชย์ที่รัฐจัดเก็บได้ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2547 มีจำนวนเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไป และสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์อยู่ประมาณร้อยละ 4-7 แต่หลังจากปี พ.ศ.2547 การจัดเก็บรายได้รัฐพาณิชย์ค่อยๆเพิ่มขึ้น

รูปที่ 1.1 รายได้รัฐพาณิชย์ที่จัดเก็บได้ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2554

ที่มา: กระทรวงการคลัง (2554: ออนไลน์)

ในปี พ.ศ. 2551 รายได้รัฐพาณิชย์มีจำนวนสูงสุดในช่วง 20 ปี มีจำนวนถึง 101,430 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.5 ของรายได้รัฐ แต่เมื่อปี พ.ศ. 2552 เกิดวิกฤตซับไพรม์ (Subprime) ในสหรัฐอเมริกา ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย 2 ช่องทาง ช่องทางแรกเป็นช่องทางทางการเงิน คือ กระทบต่อธนาคารพาณิชย์ของไทยที่ไปลงทุนซื้อตราสารที่มีหนี้เป็นหลักประกัน (Collateralized Debt Obligation: CDO) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมี 2 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย (ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ช่องทางที่สอง เป็นช่องทางด้านการค้าและการท่องเที่ยว ซึ่งภาคการท่องเที่ยวยังมีความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ การชะลอตัวของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียรวมทั้งเหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยที่นำไปสู่การปิดสนามบิน ทำให้ภาคการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มหดตัว ส่งผลต่อการหดตัวของเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2552 (ถวิล นิลใบ, 2551) จากผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจที่กล่าวข้างต้น ล้วนส่งผลกระทบต่อรัฐวิสาหกิจไทยทั้งในด้านการธนาคาร ขนส่ง อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์ที่รัฐจัดได้ก็ลดลงอย่างมากจาก 101,430 ล้านบาทในปี พ.ศ.2551 ลดลงเหลือ 86,641 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2552 หลังจากนั้นเศรษฐกิจไทยก็เริ่มฟื้นตัวมากขึ้น ทำให้การจัดเก็บรายได้รัฐพาณิชย์ก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย จนในปี พ.ศ.2554 มีจำนวน 98,795 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.4 ของรายได้รัฐ

นอกจากรายได้รัฐพาณิชย์แล้ว รัฐยังได้รับรายได้ทางภาษีจากรัฐวิสาหกิจบางแห่งอีกด้วย ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐวิสาหกิจโดยทั่วไปมีสถานะเป็นนิติบุคคล แต่ตามปกติรัฐวิสาหกิจไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรายได้หรือกำไร เนื่องจากรัฐวิสาหกิจไม่อยู่ในความหมายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จึงไม่ใช่หน่วยภาษีตามประมวลรัษฎากร แต่อย่างไรก็ตาม รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งในรูปแบบบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และ

รัฐวิสาหกิจที่เกิดจากการแปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 หากมีกำไรหรือรายได้ย่อมอยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีเงินได้ นิติบุคคล เนื่องจากมีสถานะเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร ปัจจุบันมีรัฐวิสาหกิจที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเพียง 12 แห่งเท่านั้น ซึ่ง 6 แห่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด บริษัทจำกัดมหาชน ได้แก่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด บริษัท ธนาकारกรุงไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด และอีก 6 แห่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่เกิดจากการแปลงสภาพเป็นบริษัท ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และบริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) นั่นคือ การแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจเป็นบริษัททำให้จำนวนรัฐวิสาหกิจที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มมากขึ้นจากเดิม

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษารายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจซึ่งประกอบด้วยรายได้รัฐพาณิชย์และภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐและผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2554 โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539-2554
2. วิเคราะห์ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2554 โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาจะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจไทยในช่วงเวลา 16 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีพ.ศ.2539-2554 โดยจำแนกรัฐวิสาหกิจตามสาขาแบ่งเป็น 9 สาขา ได้แก่ สาขาสาธารณูปการ สาขาคมนาคมและขนส่ง สาขาอุตสาหกรรม สาขาพาณิชย์และการท่องเที่ยว สาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ สาขาพลังงาน สาขาสื่อสาร สาขาสังคมและเทคโนโลยี สาขาสถาบันการเงิน ในส่วนที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2554 โดยใช้ข้อมูลรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 56 แห่ง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของรัฐวิสาหกิจแต่ละสาขาที่มีต่อรายได้ภาครัฐ และช่วยเป็นแนวทางแก่ภาครัฐในการจัดลำดับของการเพิ่มการลงทุนหรือปรับปรุงรัฐวิสาหกิจในสาขาต่างๆ
2. เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ ซึ่งอาจใช้เป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจในอนาคต

1.5 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

รัฐวิสาหกิจของไทยมีจำนวนมาก ที่ผ่านมารัฐมีนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น สำหรับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ คือ หลังจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจแล้วจะส่งผลให้รายได้นำส่งของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น

1.7 แหล่งที่มาของข้อมูล

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการทบทวนข้อมูลจากเอกสารการศึกษา งานวิจัย ตำรา และรายงานต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง รายงานประจำปีของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

1.8 นิยามศัพท์

รัฐวิสาหกิจ หมายถึง หน่วยงานที่รัฐถือครองหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ หมายถึง รายได้ที่รัฐวิสาหกิจนำส่งให้กับรัฐ ในงานวิจัยนี้ รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ ประกอบด้วย รายได้รัฐพาณิชย์และภาษีเงินได้นิติบุคคล

รายได้รัฐพาณิชย์ เป็นรายได้ของรัฐบาลประเภทรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร(Non-tax revenue) ที่เกิดจากการจัดสรรผลกำไรสุทธิหรือเงินปันผลของรัฐวิสาหกิจให้แก่รัฐ

ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีทางตรงที่เก็บจากการประกอบการในรูปนิติบุคคล โดยภาษีเงินได้นิติบุคคลเก็บจากกำไรสุทธิ ซึ่งคือฐานรายได้ของนิติบุคคล กำไรสุทธิหาได้จากรายรับหักรายจ่าย (ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์, 2546)

การแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจ หมายถึง การเปลี่ยนสถานะของรัฐวิสาหกิจ จากรูปแบบเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐให้เป็นรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด แต่ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หมายถึง การลดบทบาทของภาครัฐในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน สำหรับงานวิจัยนี้จะถือว่ารัฐวิสาหกิจมีการแปรรูปเมื่อรัฐวิสาหกิจนั้นได้มีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน)

บทที่ 2 วรรณกรรมปริทัศน์

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีสำหรับงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 8 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นเหตุผลในการจัดเก็บรายได้รัฐวิสาหกิจ ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการจัดสรรผลกำไรของรัฐวิสาหกิจให้แก่รัฐบาล ส่วนที่ 3 เป็นความหมายของรัฐวิสาหกิจ ส่วนที่ 4 ความหมายของการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจ ส่วนที่ 5 ขั้นตอนในการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัท ส่วนที่ 6 ความหมายของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ส่วนที่ 7 รูปแบบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และส่วนสุดท้ายเป็นภาษีเงินได้นิติบุคคล

2.1.1 เหตุผลในการจัดเก็บรายได้รัฐวิสาหกิจ

มีนักวิชาการได้ให้เหตุผลในการจัดเก็บรายได้รัฐวิสาหกิจไว้ดังนี้

ไพศาล เล็กอุทัย (2523) กล่าวว่า การที่รัฐบาลเข้าแทรกแซงการดำเนินการทางเศรษฐกิจสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากเพื่อหารายได้ให้รัฐ ในการบริหารประเทศรายจ่ายของรัฐบาลมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น หน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาลเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น รายจ่ายด้านการพัฒนาและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การป้องกันประเทศ การค้นคว้าและวิจัย รายจ่ายเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี นอกจากนี้แล้วการปฏิบัติงานอย่างไรประสิทธิภาพของบางหน่วยราชการก็มีส่วนทำให้รายจ่ายสูงขึ้น ดังนั้นรายได้จากภาษีอากรเพียงแหล่งเดียวจึงไม่เพียงพอ นอกจากการก่อหนี้สาธารณะแล้ว รัฐบาลยังต้องพึ่งรายได้ซึ่งเป็นผลกำไรของรัฐวิสาหกิจ

ผุสสดี สัตยมานะ (2529) กล่าวว่า จากความหมายของรัฐวิสาหกิจที่หมายถึง หน่วยงานทางธุรกิจที่รัฐหรือองค์การของรัฐมีหุ้นรวมกันอยู่ร้อยละ 50 ขึ้นไป นั้นหมายถึง รัฐบาลได้นำเงินส่วนหนึ่งจากงบประมาณแผ่นดินไปลงทุนในรัฐวิสาหกิจ จึงถือได้ว่ารัฐเป็นผู้ร่วมลงทุน ดังนั้นเมื่อรัฐวิสาหกิจดำเนินการมีผลกำไร จึงต้องจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งกลับคืนสู่รัฐ

ไสว พรหมขุนทอง (2519) กล่าวว่า เนื่องจากรัฐวิสาหกิจเป็นงานที่รัฐเป็นผู้ริเริ่มขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ในด้านเงินทุนรัฐบาลมีหุ้นอยู่มากกว่าร้อยละ 50 หากผลการดำเนินของรัฐวิสาหกิจมีกำไรจะต้องส่งเงินให้รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ในบางกรณีรัฐบาลอาจเรียกผลกำไรเข้ารัฐสูงถึงร้อยละ 50 หรือร้อยละ 60 หรือมากกว่านั้น เพื่อที่จะควบคุมมิให้รัฐวิสาหกิจขยายงานออกไปในลักษณะที่เป็นการแข่งขันกับเอกชน หรือเพื่อควบคุมให้รัฐวิสาหกิจขยายงานอยู่ในขอบเขต ไม่ให้กระทบกระเทือนต่อธุรกิจเอกชนส่วนรวม

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์ (2533) กล่าวว่า iva เงินทุนประเดิมในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจโดยนิยามแล้ว ก็ต้องเป็นเงินลงทุนที่ได้มาจากรัฐบาล แม้นมิใช่ทั้งหมด (ในกรณีที่รัฐเป็นเจ้าของทั้งหมด) ก็ต้องเป็นบางส่วน (ในกรณีที่รัฐร่วมหุ้นกับหน่วยงานเอกชน) และในหลายๆ รัฐวิสาหกิจ รัฐบาลก็ยังให้เงินทุน (ในรูปเงินอุดหนุน) เพื่อการดำเนินงานในรัฐวิสาหกิจเหล่านั้น ซึ่งการส่งเงินหรือรายได้คืนของรัฐวิสาหกิจ มีลักษณะตรงกันข้ามกับการได้รับเงินอุดหนุนของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจที่มีรายได้มีข้อผูกพันตามมติกรม.ในปีพ.ศ.2530 ที่ต้องส่งรายได้คืนให้แก่รัฐบาลในทุกปีในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของ

กำไรสุทธิ บางรัฐวิสาหกิจที่มีระเบียบระบุให้ง่ายในอัตราสูงกว่านี้ก็คงเป็นไปตามเดิม แต่อาจเจรจาให้ลดลงเป็นร้อยละ 30 ได้ในกรณีที่จำเป็น ส่วนรัฐวิสาหกิจที่เสียภาษีเงินได้ตามกฎหมาย (ร้อยละ 35) นั้น กระทรวงการคลังจะกำหนดรายได้ส่งคืนเป็นกรณีๆไป ในแง่หนึ่ง เงินคืนนี้จัดเป็นเงินปันผลที่รัฐบาลพึงได้รับจากการลงทุนในรัฐวิสาหกิจ แต่อาจพิจารณาในอีกแง่หนึ่งได้ว่า เงินคืนนี้เป็นวิธีการเสียภาษีเงินได้ให้แก่รัฐบาล แทนที่จะเป็นเงินปันผลสำหรับการลงทุนในรัฐวิสาหกิจของรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า รัฐวิสาหกิจจำนวนไม่น้อยได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล กำไรที่เกิดขึ้นนั้นจึงรวมเงินได้ที่ควรจ่ายให้แก่รัฐตามกระบวนการปกติหากมิได้รับการยกเว้นโดยกฎหมาย¹

2.1.2 การจัดสรรผลกำไรของรัฐวิสาหกิจให้แก่รัฐบาล (ไพศาล ชัยมงคล, 2531)

ในแต่ละปีรัฐวิสาหกิจต้องจัดสรรกำไรหรือเงินปันผลส่งให้รัฐ โดยสำนักงบประมาณได้กำหนดอัตราร้อยละของกำไรสุทธิที่รัฐวิสาหกิจต้องจัดสรรเป็นรายได้ให้รัฐแตกต่างกันไปตามประเภทของรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

รัฐวิสาหกิจประเภทผูกขาด เป็นรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลมีจุดประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อแสวงหารายได้มาเข้ารัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายในรูปบูรณะและพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลกำหนดให้จัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของผลกำไรสุทธิประจำปี เช่น โรงงานยาสูบ โรงงานไฟ องค์กรการสุรา เป็นต้น

รัฐวิสาหกิจประเภทกึ่งผูกขาด เป็นรัฐวิสาหกิจที่ให้บริการแก่ประชาชนและหารายได้ให้รัฐบาลด้วยในขณะเดียวกัน โดยต้องจัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของผลกำไรสุทธิประจำปี เช่น องค์กรการอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์กรคลังสินค้า เป็นต้น

รัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค เป็นรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลตั้งขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นการปูพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน โดยเน้นการอำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชนเป็นสำคัญ รัฐบาลกำหนดให้ส่งผลกำไรเป็นรายได้ให้รัฐบาลตามความเหมาะสม โดยต้องจัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิประจำปี เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การท่าเรือแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น

รัฐวิสาหกิจประเภทอุตสาหกรรม รัฐวิสาหกิจประเภทนี้มีวัตถุประสงค์นำทางเอกชน ต้องจัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิประจำปี เช่น องค์กรเภสัชกรรม เป็นต้น

รัฐวิสาหกิจประเภทอื่นๆ เป็นกิจการบริการที่รัฐบาลให้แก่สาธารณชน และกำไรมีน้อย จึงให้จัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของกำไรสุทธิประจำปี เช่น องค์กรสวนยาง องค์กรสะพานปลา องค์กรตลาด โรงพิมพ์ตำรวจ เป็นต้น

¹ รายงานธนาคารโลก กียอมรับในแนวคิดเช่นนี้ World Bank 1986 อ้างใน ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์. (2533). รัฐวิสาหกิจในระบบเศรษฐกิจไทย: สภาพปัจจุบันและแนวคิดสำหรับอนาคต. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 13-14

รัฐวิสาหกิจประเภทบริษัทจำกัด ต้องเสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิให้รัฐและต้องจ่ายเงินปันผลให้รัฐบาลและผู้ถือหุ้นอื่นๆ ตามอัตราที่กำหนดขึ้นตามสมควรเป็นปีๆไป

ในการจัดสรรผลกำไรให้รัฐดังกล่าว พบว่ามีความยุ่งยากตามมา ซึ่งความยุ่งยากประการแรกคือ การที่จะกำหนดว่ารัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งควรสังกัดอยู่ในประเภทใด และอัตราการจัดสรรให้รัฐบาล นี้เปลี่ยนแปลงได้เสมอและเกือบทุกปีตามนโยบายของรัฐบาลที่ควบคุมการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ อีกประการหนึ่งรัฐวิสาหกิจหลายแห่งมีกำไรสะสมมาแต่ละปีในรูปของเงินคงเหลือเป็นจำนวนมาก รัฐบาลควรจะได้รับส่วนแบ่งจากกำไรสะสมเหล่านั้นด้วย

2.1.3 ความหมายของรัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจ เป็นคำที่เริ่มใช้เป็นทางการครั้งแรกใน พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2502 และต่อมาอีกไม่กี่เดือนก็ปรากฏในพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณพ.ศ. 2502 รัฐวิสาหกิจ (State-owned Enterprise) หรือที่เรียกอีกชื่อว่า รัฐพาณิชย์ ชื่อบอกอยู่แล้วว่าอยู่ระหว่างรัฐกับพาณิชย์ ("state" and "enterprise") ซึ่งจุดมุ่งหมายในการดำเนินการของรัฐกับหน่วยงานเชิงพาณิชย์ที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมความกินดีมีสุขของประชาชนโดยรวม ในขณะที่หน่วยงานเชิงพาณิชย์มีจุดมุ่งหมายแสวงหากำไรสูงสุด จึงทำให้รัฐวิสาหกิจมีลักษณะองค์การและการดำเนินงานที่มีลักษณะผสมระหว่างกิจการเอกชน โดยต้องมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และมีเป้าหมาย คือ กำไรในการดำเนินงานอันเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจ กับการเป็นหน่วยงานของรัฐแบบมหาชนซึ่งเป็นเครื่องมือของรัฐที่ต้องดำเนินการต่างๆ ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของกฎหมาย และมีเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ต่อส่วนรวมอันเป็นเป้าหมายทางสังคม สำหรับความหมายของรัฐวิสาหกิจเมื่อนำไปใช้ในแต่ละประเทศ ความหมายอาจแตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อย แต่โดยสรุปแล้ว จะมีหลักการใหญ่ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะขอยกคำนิยามและความหมายที่ปรากฏตามทีต่างๆ มากกล่าวไว้ ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า รัฐวิสาหกิจ หมายถึง กิจการที่รัฐดำเนินการในด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือการค้า ซึ่งรัฐอาจเป็นเจ้าของหรือควบคุมโดยรัฐ หรือรัฐมีหุ้นร่วมกับเอกชนกว่าร้อยละ 50

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ตามมาตรา 4 กล่าวไว้ว่า รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งทุนทั้งสิ้นเป็นของกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาล หรือกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 หรือ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดๆ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 และให้หมายความรวมถึงองค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ และรวมตลอดถึงบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดๆ ที่องค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ตามมาตรา 4 กล่าวว่า รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า องค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจมีทุนอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50

พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543 ตามมาตรา 6 กล่าวว่า รัฐวิสาหกิจหมายความว่า องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือ กิจการของรัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และหมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า หรือ รัฐวิสาหกิจมีทุนรวมอยู่ด้วยเกิน ร้อยละ 50

อย่างไรก็ดี สิ่งที่กำหนดคล้ายคลึงกันในพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับ ก็คือ การที่กำหนดว่า หน่วยงานที่จะถือว่าเป็นรัฐวิสาหกิจนั้น รัฐหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 ถ้า กิจการใด รัฐหรือหน่วยงานของรัฐถือหุ้นร้อยละ 50 หรือต่ำกว่าเล็กน้อยก็ไม่ถือว่าเป็นรัฐวิสาหกิจตาม สภาพของกฎหมาย สำหรับงานวิจัยนี้ใช้ความหมายของรัฐวิสาหกิจว่า หมายถึง หน่วยงานที่รัฐถือ ครองหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

2.1.4 ความหมายของการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจ

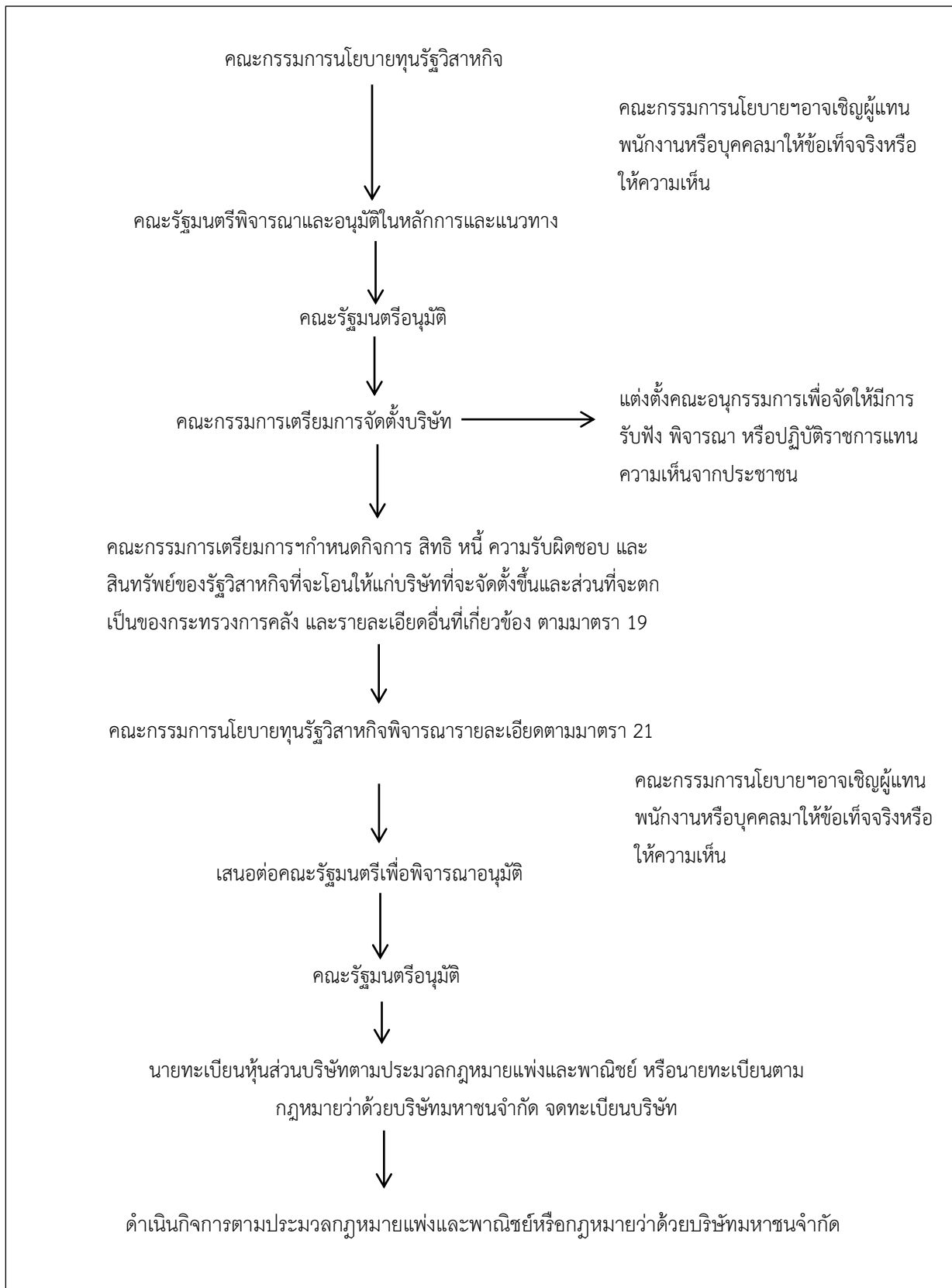
McKenna (2000 อ้างถึงใน (พुरुวัน นาควานิช, 2549)) ได้ให้ความหมาย การแปลงสภาพ (Corporatization) ว่าหมายถึง การโอนกรรมสิทธิ์ในกิจกรรมที่เป็นหน่วยงานของรัฐไปสู่สาธารณชน การแปลงสภาพยังเป็นรูปแบบของปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่เปลี่ยนจากการครอบครองอำนาจ โดยตรงของรัฐบาลต่อกิจการที่เป็นธุรกิจบริการไปสู่บริษัทที่มีรัฐบาลเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นรากฐานที่จะ นำไปสู่การแปรรูปโดยสมบูรณ์ในอนาคต

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 ได้กำหนดความหมายการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจ ว่า เป็นการเปลี่ยนทุนจากรัฐวิสาหกิจเดิมเป็นทุนเรือนหุ้นของบริษัทที่รัฐถือหุ้นทั้งหมด เพื่อเปลี่ยน สถานะของรัฐวิสาหกิจ จากรูปแบบเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐตามที่มีกฎหมาย จัดตั้งขึ้น ให้เป็นรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด แต่ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจและให้ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดิม รวมทั้งให้พนักงานมีฐานะเป็นเช่นเดียวกับที่เคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ

2.1.5 ขั้นตอนในการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัท (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2550)

รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ขึ้นมาเป็นกฎหมายกลาง เพื่อให้ รัฐวิสาหกิจที่มีทุนเป็นก้อนสามารถแปลงเป็นหุ้นในรูปแบบบริษัทได้โดยไม่ต้องแก้ไขกฎหมายซึ่งตรา ขึ้นมาเพื่อจัดตั้งรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งโดยเฉพาะ ซึ่งการนำทุนของรัฐวิสาหกิจมาแปลงสภาพเป็นหุ้น สามารถทำทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ แต่ถึงกระนั้นกฎหมายนี้มีได้บังคับให้ทุกรัฐวิสาหกิจต้องเปลี่ยน สภาพเป็นบริษัท แต่เป็นช่องทางที่จะให้รัฐวิสาหกิจที่ต้องการที่จะเปลี่ยนรูปแบบจากรัฐวิสาหกิจที่ เป็นองค์กรของรัฐบาลไปเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นบริษัทได้ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้

รูปที่ 2.1 ขั้นตอนในการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทตามพระราชบัญญัติทุน
รัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542

2.1.6 ความหมายของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

มีผู้ให้ความหมายของ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) จำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมและนำมาเสนอ ดังนี้

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2550) ได้ให้ความเห็นว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) หมายถึง การเปลี่ยนสภาพความเป็นเจ้าของ (Ownership) จากภาครัฐไปเป็นของเอกชน ซึ่งทำได้ด้วยการเพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจนั้นให้แก่เอกชน

ไกรยุทธ์ ธีรตยาศนันท์ (2523) ได้ให้ความเห็นว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) คือ การแปรรูปกิจกรรมของรัฐให้เป็นกิจกรรมของเอกชน หรือการให้เอกชนดำเนินกิจกรรมแทนรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ สร้างโอกาสในการแข่งขัน และหรือเพิ่มผลิตผลและปริมาณกิจกรรมที่รัฐบาลจะดำเนินการโดยผ่านรัฐวิสาหกิจ การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของถือเป็นการร่วมเสี่ยงระหว่างรัฐกับเอกชนในกิจการนั้น

พนัส สิมะเสถียร (2529) ได้ให้ความเห็นว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือกิจกรรมของรัฐให้เป็นภาคเอกชน

ติน ปรัชญพฤกษ์ (2534 อ้างถึงใน พิพัฒน์ ไทยอารี, 2531) ได้ให้ความเห็นว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ คือ การพัฒนารัฐวิสาหกิจ ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขกิจการที่เป็นของรัฐ แต่บริหารงานในเชิงธุรกิจให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารและการพัฒนารัฐวิสาหกิจให้หมายรวมถึงการแปรรูป และวิธีการอื่นใดที่จะช่วยลดภาระทางด้านการเงินของรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจเองก็สามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้

D.R. Pende (1985 อ้างถึงใน พุทวัน นาควานิช, 2549) ได้ให้ความหมายของ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจว่า เป็นกระบวนการที่พยายามลดบทบาทของรัฐหรือกิจการของภาครัฐในทางเศรษฐกิจ บางครั้งอาจมีขอบเขตครอบคลุมถึงการปลดปล่อยภาระของภาครัฐโดยการขายทรัพย์สินหรือหุ้นส่วนของกิจการที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ หรือดำเนินการอยู่ให้กับภาคเอกชน

จากแนวคิดข้างต้น จะเห็นได้ว่าล้วนมีความหมายเป็นไปในแนวทางเดียวกันสรุปได้ว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หมายถึง การลดบทบาทของภาครัฐในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว สามารถดำเนินงานเชิงธุรกิจแข่งขันกับภาคเอกชนได้ โดยรัฐยังคงรักษาผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติโดยส่วนรวมไว้

2.1.7 รูปแบบการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) หรือที่รัฐบาลใช้คำว่า การเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการบริหารรัฐวิสาหกิจ (สมชัย สัจจงพงษ์, 2548) มี 7 รูปแบบ ได้แก่

การทำสัญญาจ้างเอกชนให้บริหารงาน (Contract-out) ดำเนินการในรูปแบบการกำหนดระยะเวลาที่เอกชนสามารถดำเนินการ และจ่ายค่าจ้างตามผลงานหรือเหมาจ่าย ขณะที่รัฐยังคงเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และยังทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายบริหาร โดยจะเลือกจ้างเหมาบริการที่มีราคาต่ำที่สุด สัญญาจ้างจะแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ จ้างเอกชนมาบริหารงานเฉพาะกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน เช่น การทำความสะอาด ซ่อมบำรุง จัดระบบการเดินรถ และการทำสัญญาจ้างเอกชนให้มาบริหารงาน โดยวิธีการคัดเลือกดำเนินไปตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จ้างเอกชนบริการร้านค้าปลอดภาษี

การทำสัญญาให้เอกชนเช่าดำเนินการ (Lease Contract) ส่วนใหญ่จะมีระยะเวลา 5-20 ปี โดยเอกชนเป็นผู้เช่าดำเนินการในส่วนของรัฐ และจ่ายเงินให้รัฐบาลตามสัดส่วนที่ทำสัญญาระหว่างกัน โดยรัฐยังเป็นผู้กำหนดอัตราค่าบริการ ค่าค่าประกัน การลงทุน บทลงโทษ ส่วนเอกชนมีหน้าที่ในการจัดการดำเนินงาน วิธีดังกล่าวมีการดำเนินการไปแล้วหลายโครงการ เช่น ให้เอกชนเช่าลงทุนพัฒนาและประกอบการท่าเทียบเรือตู้สินค้าท่าเรือแหลมฉบัง ของการทำเรือ

การให้สัมปทานภาคเอกชน (Concession) เป็นการดำเนินการที่รัฐให้สิทธิเอกชนรับผิดชอบด้านการลงทุนการจัดการ การปฏิบัติงานในทรัพย์สินที่รัฐให้สัมปทานเต็มที่ แต่เมื่อหมดอายุสัมปทานต้องโอนทรัพย์สินเป็นของรัฐทันที แต่เอกชนยังคงได้รับสิทธิในการบริหารงานโครงการต่อไป ซึ่งจะมีการกำหนดระยะเวลา 20-30 ปี โดยเอกชนจะได้รับค่าตอบแทนการให้บริการจากประชาชน ผู้ใช้บริการโดยตรง ขณะที่รัฐจะเก็บรายได้หรือส่วนแบ่งตามที่ตกลงไว้ในสัญญา ซึ่งหากการให้บริการไม่เป็นไปตามข้อตกลงรัฐมีสิทธิยกเลิกสัญญาได้ รูปแบบการให้สัมปทานนี้มีหลายวิธี ได้แก่

BOT (Build-Operate-Transfer) เป็นรูปแบบที่เอกชนผู้รับสัมปทาน จะเป็นผู้ลงทุน การออกแบบดำเนินการก่อสร้างและการบริการจัดการ โดยเอกชนมีการบริหารจัดการภายในระยะเวลาที่ตกลง เมื่อสิ้นสุดสัญญา เอกชนผู้รับสัมปทานจะโอนกิจการทั้งหมดให้กับหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ เช่น สาขาการประปาภูมิภาคโครงการปทุมธานี-รังสิต

BOOT (Build-Operate-Own-Transfer) มีรูปแบบเหมือนกับ BOT ทุกอย่างแตกต่างกันที่เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ เอกชนจะได้รับสิทธิ์ความเป็นเจ้าของกิจการอย่างเต็มที่ซึ่งจะดำเนินการพัฒนาและขยายกิจการได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากหน่วยงานรัฐ กรณีนี้ยังไม่มีตัวอย่างในไทย

BTO (Build-Transfer-Operate) เอกชนผู้รับสัมปทานจะเป็นผู้ลงทุน ออกแบบดำเนินการก่อสร้างและเมื่อแล้วเสร็จผู้รับสิทธิ์จะต้องโอนทรัพย์สินต่างๆ ภายในข้อตกลงภายในสัญญาแก่รัฐ แต่เอกชนก็ยังเป็นผู้บริหารกิจการตลอดอายุสัมปทาน เช่น การทางพิเศษฯ ให้เอกชนมาลงทุนในโครงการทางด่วน ชั้นที่ 2

การกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ (Divestiture) แบ่งได้ 3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ลดสัดส่วนการถือหุ้นภาครัฐลงแต่ไม่เกินร้อยละ 50 เป็นการนำหุ้นเพิ่มทุน หรือแบ่งขายหุ้นสามัญบางส่วนของรัฐวิสาหกิจออกขายในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีผลทำให้รัฐวิสาหกิจยังคงสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ เช่น กรณีการนำหุ้นการบินไทย จำนวน 1.177 ล้านหุ้น ออกขายในตลาดหลักทรัพย์ ทำให้รัฐถือหุ้นน้อยลงเหลือร้อยละ 92.86

วิธีที่ 2 การลดสัดส่วนผู้ถือหุ้นภาครัฐลงเกินกว่าร้อยละ 51 มีผลให้พ้นสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจ เช่น บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด ทั้งนี้ การดำเนินการตามวิธีที่ 1 และ 2 กิจการรัฐวิสาหกิจจะต้องมีฐานะเป็นบริษัทจำกัดก่อนจึงจะดำเนินการได้ แต่รัฐวิสาหกิจในปัจจุบันร้อยละ 70 มีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งโดยกฎหมายเฉพาะ ดังนั้น หากจะนำหุ้นไปขายในตลาดหลักทรัพย์ จะต้องมีการแปลงเป็นบริษัทจำกัดก่อน ซึ่งขณะนี้ รัฐบาลได้ผ่าน พ.ร.บ. ทุนรัฐวิสาหกิจ เป็นกฎหมายแม่บทที่จะแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจให้มีความพร้อมก่อนที่จะเข้าตลาด

วิธีที่ 3 การจัดตั้งบริษัทย่อยหรือบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินกิจกรรมแทน รูปแบบนี้รัฐวิสาหกิจจะต้องตั้งบริษัทย่อยแล้วดำเนินการเพิ่มทุนในบริษัทย่อย หรือกระจายหุ้นเดิมด้วยการ

นำเข้าซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 51 โดยที่บริษัทย่อยนี้จะดำเนินงานในรูปแบบเอกชนเต็มที ภายหลังจากเข้าไปซื้อขาย เช่น กรณีของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ตั้งบริษัทผลิตไฟฟ้า (EGCO) ขึ้น โดยถือหุ้นร้อยละ 100 แล้วกระจายหุ้นร้อยละ 51 เข้าตลาดหลักทรัพย์

การร่วมลงทุนกับภาคเอกชน (Joint-Venture) แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 รัฐวิสาหกิจร่วมกับเอกชนจัดตั้งบริษัทขึ้นดำเนินการในบางกิจกรรมที่เคยทำอยู่ โดยให้บริษัทเอกชนเป็นผู้บริหารงาน วิธีการนี้จะทำให้รัฐวิสาหกิจสามารถลดการก่อกั้นและจะได้ประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีการตลาด และการจัดการ ซึ่งจะทำให้บริษัทที่จัดตั้งขึ้นมีความคล่องตัวในการบริหารงานไม่ติดอยู่กับกฎระเบียบ เช่น การบินไทยร่วมทุนร้อยละ 30 กับเอกชน เพื่อจัดตั้งบริษัทครีวการบินภูเก็ต

วิธีที่ 2 รัฐวิสาหกิจประเมินทรัพย์สินของตนแล้วนำไปลงทุนกับภาคเอกชน ซึ่งกิจการที่รัฐวิสาหกิจดำเนินการเป็นสิ่งที่ไม่เคยทำได้หรือมีการแข่งขันสูง โดยหลังการถือหุ้นของภาครัฐไม่เกินร้อยละ 49 จะมีผลทำให้พ้นสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจ และสามารถดำเนินการในขบวนการต่างๆ ให้มีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การให้เอกชนลงทุนดำเนินการแต่รัฐรับซื้อผลผลิต (Build-Own-Operate (BOO))

โดยให้เอกชนประมูลแข่งขัน เพื่อดำเนินกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งรัฐจะสนับสนุนให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในกิจกรรมนั้น เพื่อลดภาระและการลงทุนของรัฐ และเมื่อเอกชนดำเนินการแล้วรัฐจะรับซื้อผลผลิตจากภาคเอกชนนั้น เช่น กรณี การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ให้เอกชนดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ในรูปแบบของ Independent Power Producer (IPP) แล้วขายไฟฟ้าที่ผลิตได้ให้กับการไฟฟ้า

การจำหน่าย จ่าย โอนและยุบเลิกกิจการ (Trade sale and Liquidation)

กิจการของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่หมดความจำเป็นดำเนินการ และภาคเอกชนดำเนินการได้ดีกว่า รัฐจะเลือกวิธียกเลิกรายการจำหน่ายโอนกิจการในการเพิ่มบทบาทภาคเอกชน โดยให้คณะรัฐมนตรีมีมติ เช่น การยุบเลิกโรงงานกระสอบป่าน หรือการจำหน่ายหุ้นทั้งหมดของบริษัท อุตสาหกรรมน้ำตาลชลบุรี จำกัด

2.1.8 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคล เรียกกันโดยทั่วไปว่า ภาษีเงินได้บริษัท หมายความว่า ภาษีที่เรียกเก็บจากการประกอบการในรูปนิติบุคคล โดยปกติใช้กำไรสุทธิที่ได้รับจากการประกอบการในรอบระยะเวลา 1 ปีปฏิทินเป็นฐานในการจัดเก็บภาษี โดยทั่วไปอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลจะเป็นอัตราคงที่ (Proportional rate) ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความยืดหยุ่นต่อภาวะเศรษฐกิจสูง กำไรของธุรกิจจะยืดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจมาก ในยามเศรษฐกิจรุ่งเรือง กำไรจะเพิ่มขึ้น รายได้จากภาษีก็จะเพิ่มขึ้น ในยามเศรษฐกิจชะงักหรือตกต่ำ กำไรก็จะลดลง รายได้จากภาษีนี้อาจจะลดลงตามไปด้วย ทำให้ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นกลไกอัตโนมัติในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง (อรรถธรรมบุญ, 2548)

สำหรับการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น จะต้องใช้เกณฑ์สิทธิ (Accrual Basis) เท่านั้น โดยนิติบุคคลจะนำรายได้ทั้งหมดหักด้วยค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา

65 ทวีและ 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับที่ผ่านมาประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 30 จากกำไรสุทธิของนิติบุคคล จนถึงปี พ.ศ.2554 และได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราร้อยละของนิติบุคคลตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 530 พ.ศ. 2554 โดยในรอบระยะเวลาบัญชีปี พ.ศ. 2555 จัดเก็บในอัตราร้อยละ 23 จากกำไรสุทธิ รอบระยะเวลาบัญชีของปี พ.ศ.2556 และ 2557 จัดเก็บในอัตราร้อยละ 20 จากกำไรสุทธิ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาที่ผ่านมางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึงรายได้ที่รัฐวิสาหกิจนำเสนอให้รัฐ เพื่อศึกษาว่ารัฐวิสาหกิจนำเสนอรายได้ใดบ้างให้กับรัฐ ส่วนที่ 2 เป็นงานวิจัยที่แสดงถึงผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจกับประโยชน์หรือผลเสียที่มีต่อการคลังของไทย ส่วนที่ 3 เป็นงานวิจัยที่ศึกษาความสามารถในการทำกำไรของรัฐวิสาหกิจหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรของรัฐวิสาหกิจทั้งช่วงก่อนและหลังการแปรรูป เนื่องจากกำไรของรัฐวิสาหกิจมากหรือน้อยก็จะส่งผลกระทบต่อรายได้ที่นำเสนอให้รัฐ ซึ่งงานวิจัยต่างๆ มีดังนี้

2.2.1 รายได้ที่รัฐวิสาหกิจนำเสนอให้รัฐ

รัฐวิสาหกิจมีการนำเสนอรายได้ให้รัฐทั้งรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากรและรายได้ที่เป็นภาษีอากร งานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาถึงรูปแบบการนำเสนอรายได้ให้รัฐ อัตราการจัดสรรกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจต่างๆ รวมไปถึงการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

ธนัญญา พันธุ์พิลา (2549) ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลทางกฎหมาย เพื่อเปรียบเทียบรายได้ที่รัฐได้รับจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย กับ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งการสื่อสารแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่ไม่มีลักษณะเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 กำหนดให้การสื่อสารแห่งประเทศไทยได้รับการยกเว้นการเสียภาษีอากร แต่เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 การสื่อสารแห่งประเทศไทยได้นำทุนมาเปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 และได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสองบริษัท คือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พร้อมกับยกเลิกพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ยกเว้นมิให้ต้องเสียภาษีตามประมวลกฎหมายรัษฎากร ดังนั้นทั้งสองบริษัทจึงต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เหมือนนิติบุคคลอื่นๆ นั่นคือรายได้ที่รัฐได้รับจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยมาจากการจัดสรรผลกำไรสุทธิ แต่หลังจากที่รัฐวิสาหกิจมีแปลงสภาพแล้วรายได้ที่รัฐได้รับมาจากสองทาง คือ รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและรายได้จากเงินปันผล โดยทั่วไปการจัดเก็บภาษีนิติบุคคลจะเก็บจากกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการ ในอัตราร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ ส่วนรายได้จากเงินปันผลที่รัฐจะได้รับในฐานะที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้น ต้องจ่ายมาจากกำไรเท่านั้น และกระทำได้ก็ต่อเมื่อบริษัทไม่มียอดขาดทุนสะสม ซึ่งทั้งสองบริษัทนี้กระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด ดังนั้น เงินปันผลที่มาจากบริษัททั้งสองนี้ รัฐจึงได้รับทั้งหมด

เช่นเดียวกับ จีรวัดน์ หงสกุล (2550) ศึกษาการนำส่งรายได้รัฐในปี 2545-2548 ของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ที่มีการแปลงสภาพจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยมาเป็น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 ซึ่งหลังจากแปลงสภาพแล้ว บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) นำส่งรายได้ให้รัฐในรูปแบบของภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพสามิต และเงินปันผลให้กระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด เมื่อพิจารณารายได้ที่นำส่งรัฐในรูปแบบภาษีเงินได้นิติบุคคล และเงินปันผลของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ระหว่างปี 2545-2548 พบว่า หลังจากแปลงสภาพแล้วภาครัฐได้รับรายได้ที่นำส่งมากขึ้น เนื่องจาก บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ต้องจ่ายเงินให้รัฐในรูปแบบของภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 30 ของกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักภาษีและต้องจ่ายเงินปันผลให้กระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดอีกร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิ จากเดิมที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยจ่ายเงินให้รัฐในรูปแบบเงินนำส่งกระทรวงการคลัง โดยก่อนแปลงสภาพในช่วงตุลาคม 2544-กรกฎาคม 2545 นำส่งเงินปันผล 8,593 ล้านบาท ภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่มี รวมเป็น 8,593 ล้านบาท แต่หลังแปลงสภาพในช่วง สิงหาคม-ธันวาคม 2545 มีการนำส่งเงินปันผล 9,474 ล้านบาท ภาษีเงินได้นิติบุคคล 2,625 ล้านบาท รวมเป็น 12,099 ล้านบาท ปี 2546 นำส่งเงินปันผล 55,000 ล้านบาท ภาษีเงินได้นิติบุคคล 6,260 ล้านบาท รวมเป็น 11,760 ล้านบาท ปี 2547 นำส่งเงินปันผล 4,500 ล้านบาท ภาษีเงินได้นิติบุคคล 5,487 ล้านบาท รวมเป็น 9,987 ล้านบาท และปี 2548 นำส่งเงินปันผล 10,116 ล้านบาท ภาษีเงินได้นิติบุคคล 4,130 ล้านบาท รวมเป็น 14,246 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าหลังจากการแปลงสภาพแล้วรัฐได้รับเงินนำส่งจากบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจมาจากภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งก่อนแปลงสภาพจะไม่มีเงินในส่วนนี้

อัศวิน บุญพันธ์ (2547) ศึกษาการจัดส่งรายได้ให้รัฐของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2533-2542 และโรงงานยาสูบตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2533-2545 โดยการเปรียบเทียบตัวเลขประมาณการรายได้และรายได้ที่ส่งจริง ผลการศึกษาพบว่า รัฐวิสาหกิจทั้งสองสามารถจัดส่งรายได้ให้รัฐสูงกว่าประมาณการเกือบทุกปีงบประมาณ เมื่อพิจารณาตัวเลขการจัดส่งรายได้ให้รัฐ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2533 - 2545 โรงงานยาสูบสามารถจัดส่งรายได้ให้รัฐได้สูงกว่าประมาณการในทุกปีงบประมาณ ดังเช่น ปีงบประมาณ พ.ศ.2541-2545 ประมาณการรายได้เป็นเงิน 3,900 4,312 4,312 4,036 และ 4,840 ล้านบาท ตามลำดับ แต่จัดสรรเงินและจัดส่งเป็นรายได้ให้รัฐเป็นเงิน 4,657 5,000 5,310 5,232 และ 5,491 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งสามารถจัดส่งเงินให้รัฐสูงกว่าประมาณการเป็นเงิน 757 688 998 1,195 และ 651 ล้านบาทตามลำดับ สืบเนื่องจากการดำเนินงานของโรงงานยาสูบมีผลกำไรสุทธิสูงกว่าที่ประมาณการไว้ในช่วงแรกนั้นค่อนข้างมาก ประกอบกับโรงงานยาสูบเป็นกิจการประเภทผูกขาด สำนักงานประมาณจึงกำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิเพื่อจัดส่งให้รัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของผลกำไรสุทธิประจำปี แต่ในความเป็นจริงการจัดสรรกำไรสุทธิของโรงงานยาสูบอยู่ในระดับที่มากกว่าร้อยละ 80 ของกำไรสุทธิของปีก่อนเสมอมา ทั้งนี้เพื่อสนองนโยบายที่เพิ่มสูงขึ้นของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 - 2545 โรงงานยาสูบจึงต้องจัดสรรกำไรสุทธิในอัตราที่สูงขึ้นกว่าร้อยละ 80 เป็นร้อยละ 88.00 96.25 98.05 และ 97.54 ของกำไรสุทธิตามลำดับ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ในแต่ละปีงบประมาณ จำนวนการจัดส่งรายได้ให้รัฐของโรงงานยาสูบจะขึ้นอยู่กับผลกำไรสุทธิและอัตราการจัดสรรกำไรสุทธิที่รัฐกำหนดสำหรับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล รายได้ทั้งหมดของสำนักงานสลากฯ ประกอบด้วย รายได้จาก

การจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล และรายได้จากการบริหารงาน โดยรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นรายได้ที่สำคัญที่สุด เพราะถูกจัดสรรส่งเป็นรายได้แผ่นดิน เป็นเงินรางวัล และเงินจัดสรรเพื่อการบริหารงาน การจัดส่งรายได้ให้รัฐมาจากเงินรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 28 ของการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งเป็นรายการหลักและมีความสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นรายการที่มีการนำเงินส่งรัฐมากที่สุด ในขณะที่เงินรางวัลที่ไม่มีผู้มาขอรับเงินส่วนนี้ทั้งหมดต้องนำส่งเป็นรายได้ให้รัฐพร้อมดอกเบี้ย และรายได้จากการบริหารงานเมื่อหักออกด้วยค่าใช้จ่าย จะได้ค่าสุทธิการบริหารงานแล้วนำไปจัดสรรในอัตราร้อยละ 50 เพื่อจัดส่งเป็นรายได้ให้รัฐ ซึ่งจำนวนเงินที่จัดส่งมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้นและมีการจัดส่งเงินได้สูงกว่าประมาณการมาโดยตลอด จนสามารถกล่าวได้ว่าการจัดส่งรายได้ให้รัฐจากทั้ง 3 รายการนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สำนักงานสลากฯ สามารถจัดส่งรายได้ให้รัฐได้สูงกว่าที่ประมาณการไว้ ดังเช่น ปีงบประมาณ พ. ศ. 2536 2537 และ 2538 ประมาณการรายได้เป็นเงิน 4,185.98 4,200.00 และ 4,230.50 ล้านบาท ตามลำดับ สำนักงานสลากฯ สามารถจัดส่งเป็นรายได้ให้รัฐทั้งหมด เป็นเงิน 4,215.72 4,265.64 และ 4,297.37 ล้านบาท ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสามารถจัดส่งเงินให้รัฐสูงกว่าประมาณการเป็นเงิน 29.74 65.64 และ 66.87 ล้านบาทตามลำดับ

จะเห็นว่า รัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้ให้รัฐทั้งรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร และรายได้ที่เป็นภาษีอากร คือ รัฐวิสาหกิจที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด บริษัทจำกัดมหาชน จะต้องภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 30 ของกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักภาษี อาทิ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งทั้ง 3 บริษัทเป็นรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารที่มีการแปลงสภาพแล้ว ขณะที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และโรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่รัฐวิสาหกิจทั้งหมดที่ดำเนินงานแล้วมีกำไรจะต้องนำส่งรายได้ให้รัฐ คือ รายได้รัฐวิสาหกิจหรือรายได้รัฐพาณิชย์ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร เกิดจากการจัดสรรกำไรสุทธิส่งให้รัฐ โดยอัตรากำไรสุทธิขึ้นอยู่กัประเภทรัฐวิสาหกิจ เช่น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและโรงงานยาสูบ เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหารายได้ให้รัฐ จึงต้องจัดสรรกำไรสุทธินำส่งรายได้ให้รัฐในอัตราน้อยกว่าร้อยละ 80 ของกำไรสุทธิ ในขณะที่บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) นำส่งรายได้ให้รัฐในรูปเงินปันผลในอัตราที่รัฐบาลกำหนดขึ้นในแต่ละปี

2.2.2 ผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจของไทยนั้นส่งผลกระทบในหลายด้าน ซึ่งจะขอนำเสนอผลกระทบในเชิงกฎหมาย ผลกระทบทางการคลังที่มีต่อภาครัฐและผลตอบแทนทางสังคมของผู้ผลิตและผู้บริโภค มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช และคณะ (2549) ศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในเชิงกฎหมาย โดยศึกษาแง่มุมทางกฎหมายถึงปัญหาในการประเมินราคาหุ้นของรัฐวิสาหกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ ซึ่งการเปลี่ยนสภาพรัฐวิสาหกิจที่เป็นองค์การของรัฐบาลที่มีกฎหมายจัดตั้งของตนโดยเฉพาะให้กลายเป็นบริษัทจำกัดตามร่างพระราชบัญญัติหุ้นรัฐวิสาหกิจนั้น ไม่ได้มีการกำหนดขั้นตอนการประเมินราคาสินทรัพย์ การคำนวณราคาหุ้นและการกำหนดราคาที่จะเสนอขายหุ้นของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งไว้เลย ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่สำหรับการขายหุ้นของรัฐวิสาหกิจก็คือ ระเบียบสำนัก

นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้นที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2504 นั้นเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติภายในของฝ่ายบริหารที่ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ ที่ชัดเจนในเรื่องการกำหนดราคาขาย ตลอดจนการประเมินสินทรัพย์ หากแต่ได้ให้อำนาจแก่กระทรวงการคลังอย่างกว้างขวางแต่ผู้เดียวในการดำเนินการประเมินราคาและกำหนดราคาหุ้นของรัฐวิสาหกิจนั้นๆ เมื่อเปรียบเทียบประสบการณ์และตัวอย่างการดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในต่างประเทศจำนวนมากก็ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ขั้นตอนการขายหุ้น คือ การประเมินราคาสินทรัพย์ และการดำเนินราคาหุ้นที่จะขายนั้นเป็นหัวใจของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หลายประเทศได้ตรากฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดขั้นตอน หลักประกันการดำเนินการและกลไกการตรวจสอบในเรื่องนี้ไว้อย่างรัดกุมรอบคอบ เพื่อเป็นหลักประกันต่อสาธารณะว่าจะไม่มีการแสวงหาที่มีขอบจากกระบวนการประเมินราคาสินทรัพย์หรือประโยชน์จากผลต่างของราคาจำหน่ายหุ้นของรัฐวิสาหกิจในท้องตลาดกับราคาขายที่รัฐกำหนดขึ้นได้ สำหรับประเทศไทย การไม่กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการในการขายหุ้นของรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนสภาพจากองค์การของรัฐบาลเป็นบริษัทจำกัดไว้ในร่างพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ อาจจะทำให้ข้อพิจารณาและความซับซ้อนในกระบวนการพิจารณากฎหมายฉบับนี้ลดลง และการตรากฎหมายเพื่อเปลี่ยนรัฐวิสาหกิจได้ในเวลาที่รวดเร็วขึ้น แต่การจูงใจละเลยไม่กำหนดถึงหัวใจของการแปรรูปอันได้แก่ การประเมินราคาสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ กำหนดราคาและวิธีการขายหุ้นไว้ในกฎหมายนั้น ย่อมมีผลเสียโดยตรงในเรื่องความโปร่งใสในการดำเนินการและความสุจริต ตลอดจนผลประโยชน์ที่เสียที่อาจจะมีกล่าวหาต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนี้ได้โดยง่ายเพราะการดำเนินการประเมินราคาและกำหนดเกี่ยวกับการขายหุ้นโดยอาศัยอำนาจกระทรวงการคลังและคณะรัฐมนตรีตามแนวทางที่ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้รับผิดชอบกำหนดขึ้นต่อไปนั้น ย่อมไม่ได้รับความไว้วางใจจากสาธารณะมากเท่ากับการมีกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการไว้โดยเฉพาะเพื่อเป็นกรอบ และแนวทางปฏิบัติสำหรับฝ่ายบริหาร และย่อมจะลดปัญหาความคลั่งใจจากสาธารณะในความโปร่งใสและความสุจริตของกระบวนการดังกล่าวได้

กูรี สิริสุนทร (2550) ประเมินผลกระทบทางการคลังจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยวิธีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Share Issued Privatization: SIP) ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท) การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย (ทอท) องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท) โดยวัดจากต้นทุนทางตรง (Direct cost) ในการแปรรูป การตั้งราคาต่ำกว่าราคาตามทฤษฎี (Underpricing) จากการที่ราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก (Initial Public Offer: IPO) ที่จำหน่ายได้ต่ำกว่าราคาที่แท้จริง และความสูญเสียทางการคลัง (Fiscal loss) หากรัฐยังเป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจเต็มร้อย พบว่าต้นทุนทางตรง (Direct cost) ในการแปรรูป คือ ค่าใช้จ่ายในการเสนอขายหุ้น ประกอบด้วย ค่าจ้างที่ปรึกษา ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ หากคิดเป็นสัดส่วนของค่าใช้จ่ายทางตรงต่อเงินที่ได้จากการระดมทุนแล้ว ปตท คิดเป็น ร้อยละ 3.57 ทอท ร้อยละ 3.23 อสมท ร้อยละ 3.43 เมื่อเทียบกับประเทศอังกฤษอยู่ที่ร้อยละ 4-5 ขณะที่ออสเตรเลียอยู่ที่ร้อยละ 2-5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการจัดการจำหน่ายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ของทั้ง 3 รัฐวิสาหกิจที่ผ่านมานั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัญหา Underpricing ใช้การวัด Initial returns โดยคำนวณจากสัดส่วนความแตกต่างระหว่างราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก (IPO) และราคา

ที่ปิดขายวันแรกต่อราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก พบว่า การแปรรูปทั้ง 3 รัฐวิสาหกิจนั้นราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก ต่ำกว่าราคาปิดของหุ้นที่ขายในวันแรกทุกกรณี โดยผู้ถือหุ้น ปตท ได้ Initial returns คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก ทอท ได้ Initial returns คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก ทอท ได้ Initial returns คิดเป็นร้อยละ 6.8 ของราคาการกระจายหุ้นครั้งแรก ซึ่ง Initial returns ที่คำนวณได้ก็คือ ประโยชน์ที่รัฐควรได้รับจากการกระจายหุ้นครั้งแรก แต่กลับไม่ได้ ดังนั้นจึงสามารถนำ Initial returns มาคำนวณต้นทุนรวมจากการกระจายหุ้นครั้งแรกในราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง (Cost of underpricing) ซึ่ง Cost of underpricing ของ ปตท มีมูลค่า 609.15 ล้านบาท ในขณะที่ ทอท และ อสมท มีมูลค่า 2,637.42 และ 208.5 ล้านบาท ตามลำดับ จะเห็นว่ารัฐวิสาหกิจที่มี Initial returns สูง นั้นก่อให้เกิด Cost of underpricing แก่เจ้าของเดิม นั่นก็คือ รัฐบาลสูงตามไปด้วย รัฐวิสาหกิจที่มี Cost of underpricing สูงสุด คือ ทอท

การที่รัฐจะได้หรือเสียประโยชน์ทางการคลัง (Fiscal gain or loss) จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจขึ้นอยู่กับต้นทุนค่าเสียโอกาสของรัฐที่เกิดขึ้นจากการแปรรูป ซึ่งที่แท้จริงแล้วก็คือ กำไรที่รัฐควรได้รับหากว่ารัฐยังเป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจนั้นต่อไปในอนาคต โดยเรียกมูลค่านี้อีกว่า มูลค่ารัฐวิสาหกิจหากรัฐยังคงเก็บรักษาไว้และเป็นเจ้าของต่อไป (Retention Values) ซึ่งวัดโดยอาศัยหลักการว่า รัฐวิสาหกิจนั้นสร้างผลตอบแทน (Earning) ให้แก่เจ้าของในอนาคตเป็นมูลค่าเท่าไรสำหรับรัฐแล้วผลตอบแทนนั้นก็คือ กำไร (Profit) ที่รัฐจะได้รับตอบแทนจากการเป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจนั้นๆ ดังนั้นเมื่อแปรรูปแล้วกำไรเหล่านั้นจึงเป็นกำไรที่รัฐสูญเสียโอกาสที่จะได้ในอนาคต (Forgone profit) เมื่อคำนวณ Retention values โดยรวมของ ปตท ระหว่างปี 2538-2544 คือ 184,860.52 ล้านบาท ขณะที่ Retention values โดยรวมของ ทอท และ อสมท ระหว่างปี 2541-2546 อยู่ที่ 91,2172.78 และ 8,669.98 ล้านบาทตามลำดับ มูลค่าที่ประเมินได้นี้สะท้อนให้เห็นว่า หากรัฐต้องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจทั้งหมด (Full privatization) ออกไป ราคาที่ขายได้ไม่ควรต่ำกว่านี้ แต่รัฐวิสาหกิจเหล่านี้แปรรูปเพียงบางส่วน คือ ปตท แปรรูปร้อยละ 31.95 ของหุ้นทั้งหมด มูลค่าที่รัฐควรจะได้ตามสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่ ปตท ได้ถูกแปรรูปออกไป คือ 59,062.94 ล้านบาท แต่ปรากฏว่าเงินที่ได้จากการระดมทุนหรือแปรรูปบางส่วนนั้นมีมูลค่า 28,427 ล้านบาท ดังนั้นรัฐบาลจึงขาดทุนจากการแปรรูป ปตท เป็นมูลค่า 30,635.94 ล้านบาท สำหรับ ทอท แปรรูปร้อยละ 30 ของหุ้นทั้งหมด มูลค่าที่รัฐควรจะได้คือ 27,381.83 ล้านบาท แต่ระดมทุนได้เพียง 18,462 ล้านบาท นั่นคือรัฐขาดทุนจากการแปรรูป ทอท 8,919.93 ล้านบาท แต่ อสมท แปรรูปร้อยละ 22.72 ของหุ้นทั้งหมด มูลค่าที่รัฐควรจะได้คือ 1,969.82 ล้านบาท ซึ่งระดมทุนได้ถึง 2,928 ล้านบาท รัฐได้กำไรจากการแปรรูป อสมท 958.18 ล้านบาท สรุปคือ รัฐบาลขาดทุนทางการคลังจากการแปรรูป ปตท และ ทอท แต่ได้กำไรทางการคลังจากการแปรรูป อสมท

จากการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนการประเมินราคาสินทรัพย์ การคำนวณราคาหุ้นและการกำหนดราคาที่จะเสนอขายหุ้นของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งในการเปลี่ยนสภาพรัฐวิสาหกิจที่เป็นองค์การของรัฐบาลให้กลายเป็นบริษัทตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจไว้อย่างแน่ชัด ย่อมมีผลเสียโดยตรงในเรื่องความโปร่งใสในการดำเนินการ เพราะการประเมินราคาและกำหนดเกี่ยวกับการขายหุ้นโดยอาศัยอำนาจกระทรวงการคลังและคณะรัฐมนตรีกำหนดขึ้น ดังเช่นการกำหนดราคาขายหุ้นที่

ต่ำกว่าราคาที่แท้จริง (Underpricing) ของ ปตท ทอท และ อสมท รวมถึงการคำนวณมูลค่ารัฐวิสาหกิจหากรัฐยังคงเก็บรักษาไว้และเป็นเจ้าของต่อไป (Retention Values) แม้ว่าทั้งสามบริษัทจะแปรรูปเพียงบางส่วน แต่รัฐบาลก็ขาดทุนทางการคลังจากการแปรรูปบริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) เป็นมูลค่า 30,635.94 ล้านบาท และ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เป็นมูลค่า 919.93 ล้านบาท แต่ได้กำไรทางการคลังจากการแปรรูป บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นมูลค่า 958.18 ล้านบาท ดังนั้นหากรัฐคิดจะดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยการขายหุ้นเพิ่มขึ้นอีก ควรจะมีการกำหนดราคาหุ้นที่เหมาะสมกว่านี้เพื่อไม่ให้เกิดการขาดทุนทางการคลัง และเพื่อให้การแปรรูปรัฐวิสาหกิจมีประสิทธิภาพตามที่รัฐได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.2.3 ความสามารถในการทำกำไรหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

ความสามารถในการดำเนินงานวัดได้หลายรูปแบบ สำหรับความสามารถในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้จำนวนหนึ่ง โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) จากตัวแปรต่างๆ ซึ่งทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

สมชาย แสงศิริ (2552) ศึกษาความสามารถในการทำกำไรของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในช่วงปี 2545 - 2551 โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินที่บ่งชี้ความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น จากการพิจารณาความสามารถในการทำกำไรจากอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 อัตราให้ผลสรุปโดยรวมสอดคล้องกัน คือ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความสามารถในการทำกำไรในปี 2545 - 2550 และไม่สามารถทำกำไรได้ในปี 2551 ดังนี้ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ในปี 2545 มีอัตราร้อยละ 5.71 ปี 2546 ร้อยละ 7.04 แล้วมีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่องจนในปี 2550 มีอัตราร้อยละ 2.45 และในปี 2551 เป็นร้อยละ -7.92 ขณะที่อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานในปี 2545 มีอัตราร้อยละ 14.50 และลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 ซึ่งมีอัตราร้อยละ 12.86 จนถึงปี 2550 มีอัตราร้อยละ 3.30 จนปี 2551 เป็นร้อยละ -5.47 ส่วนอัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิในปี 2545-2546 มีอัตราร้อยละ 7.86 และ 8.93 ตามลำดับ แล้วลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2550 มีอัตรา 3.27 ปี 2551 ติดลบร้อยละ -10.55 หรือกว่าอีกนัยหนึ่งบริษัทขาดทุนจากการดำเนินงานนั่นเอง นอกจากนี้อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นในปี 2545 มีอัตราร้อยละ 43.92 ปี 2546 ร้อยละ 37.44 และมีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2550 มีอัตราร้อยละ 9.40 และปี 2551 พบว่าไม่สามารถสร้างผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ มีอัตราร้อยละ -37.54 เนื่องจากบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ขาดทุนจากการดำเนินงานนั่นเอง

ภูรี สิริสุนทร (2550) ประเมินผลกระทบของการดำเนินงานจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย (ทอท.) องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) โดยการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) โดยใช้ตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อทุน (ROE) อัตราผลตอบแทนต่อรายได้ดำเนินงาน (ROS) ความสามารถในการเพิ่มผลผลิต วัดจากรายได้การดำเนินงานที่แท้จริง (Real Sale) และรายได้นำส่งรัฐ โดยศึกษาปี 2542-2548 พบว่า ปตท ในช่วงก่อนการแปรรูป ในปี 2542 มีความสามารถในการทำกำไร โดยดูจากตัวแปร ROA ROE ROS

คือ -3.2 -29.83 -2.79 ตามลำดับ ช่วงที่มีการแปลงสภาพและแปรรูปโดยการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในปี 2544 ความสามารถในการทำกำไรสูงขึ้นโดย ROA ROE ROS คือ 7.41 30.75 5.71 ตามลำดับ และเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆจนถึงปี 2548 คือ 15.04 36.91 8.9 ตามลำดับ ส่วนรายได้นำส่งรัฐของ ปตท ก่อนการแปรรูปในปี 2542-2543 คือ 8,308 3,897.6 ล้านบาทตามลำดับ ปีที่มีการแปรรูป (2544) คือ 7,155 ล้านบาท และหลังการแปรรูป (ปี2546-2547) คือ 11,020.92 5,522.71 ล้านบาทตามลำดับ แสดงถึงผลการดำเนินงานของ ปตท ที่ดีขึ้นหลังการแปรรูป เนื่องมาจากการผูกขาดในกิจการของตน สำหรับความสามารถในการทำกำไรของ ทอท ในปี 2542 ดูจากตัวแปร ROA ROE ROS คือ 15.38 20.47 51.29 ตามลำดับ และเพิ่มสูงขึ้นจนถึงปี 2545 ซึ่งเป็นปีที่มีการแปลงสภาพ ตัวแปร ROA ROE ROS คือ 18.13 25.15 61.83 ตามลำดับ แต่ภายหลังจากการแปลงสภาพในปี 2546 ปรากฏว่าความสามารถในการทำกำไรลดลง โดยตัวแปร ROA ROE ROS มาอยู่ที่ 9.14 10.11 34.93 ตามลำดับ และ ปี 2547 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการแปรรูปโดยการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ มีอัตราลดลงมาที่ 7.26 8.17 34.14 ตามลำดับ แต่ความสามารถในการทำกำไรเพิ่มสูงขึ้นในปี 2548 คือ 8.54 10.11 31.15 สำหรับรายได้นำส่งรัฐของ ทอท ในปี 2542 มีจำนวน 168 ล้านบาทและเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆจนถึงปี 2546 มีจำนวน 3,903.5 ล้านบาท แต่กลับลดลงในปี 2547 มีจำนวน 904.76 ล้านบาท ซึ่งอธิบายได้ว่าในปีที่ถูกแปลงสภาพนั้น ทอท จำเป็นต้องมีการปรับตัวในการดำเนินงานจึงทำให้ความสามารถในการดำเนินงานไม่ดีขึ้น แต่หลังจากแปรรูปแล้วผลการดำเนินงานค่อยๆดีขึ้นสาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากการผูกขาดในกิจการของตน ในขณะที่ อสมท ความสามารถในการทำกำไร ดูจากตัวแปร ROA ROE ROS ในปี 2542 คือ 8.44 8.86 36.81 ตามลำดับ แต่ภายหลังจากการแปลงสภาพและแปรรูปในปี 2547 กลับลดลงจาก 18.6 24.67 37.9 เป็น 14 18.1 31.7 ตามลำดับในปี 2548 แต่รายได้นำส่งรัฐในปี 2542 มีจำนวน 301 ล้านบาท ในปี 2547-2548 มีจำนวน 469 และ 605 ล้านบาทตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า อสมท ดำเนินกิจการในธุรกิจที่มีการแข่งขันและไม่ได้เป็นผู้ผูกขาดในกิจการที่ตนดำเนินการอยู่ จำเป็นต้องอาศัยเวลาในการปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้นและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่อไป

สอดคล้อง สมปอง ระแวกโสม (2547) วิเคราะห์ความสามารถในการดำเนินงานหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) จากการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยแปรรูปเป็นบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2544 โดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย และอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ตั้งแต่ปี 2523-2546 โดยแบ่งเป็นช่วงก่อนการแปรรูป (2523-2543) และหลังแปรรูป (2544-2546) พบว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียนก่อนการแปรรูปมีแนวโน้มเพื่อขึ้นเรื่อยๆ มีอัตราส่วนมากกว่า 1 แสดงว่าบริษัทมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ดี และหลังการแปรรูปตั้งแต่ปี 2544-2546 อัตราส่วน คือ 1.51 1.63 1.80 ตามลำดับ แสดงว่ามีสภาพคล่องของกิจการอยู่ในเกณฑ์ที่ดีทั้งก่อนและหลังแปรรูป อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย ก่อนการแปรรูปมีอัตราส่วนค่อนข้างต่ำ โดยในปี 2522 มีอัตราส่วน 0.02 แล้วเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนถึงปี 2535 มีอัตราส่วน 0.10แล้วลดลงเรื่อยๆจนถึงปี 2543 มีอัตราส่วน 0.03 ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากต้นทุนสินค้า (น้ำมัน) มีราคาสูง แต่หลังจากแปรรูปแล้วอัตราส่วนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2544-2546 มีอัตราส่วน 0.03 0.06 และ 0.08 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความสามารถในการบริหารงานเพิ่มขึ้น แม้ว่าต้นทุนสินค้ายังคงมีราคาสูงอยู่ วิเคราะห์

ความสามารถในการทำกำไรให้ผู้ถือหุ้น โดยใช้อัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น พบว่า มีการปรับตัวของอัตรากำไรเพิ่มขึ้นและลดลงตลอดเวลา ในช่วงก่อนการแปรรูป (2523-2546) อัตราส่วนมีค่าอยู่ระหว่าง 0.02 และหลังแปรรูปปี (2544-2546) มีอัตราส่วน 0.04 0.25 0.31 ตามลำดับ แสดงว่า ปตท ยังคงมีประสิทธิภาพในการบริหารงานสามารถทำกำไรให้ผู้ถือหุ้นได้

เบญจมาศ สังข์โชติ (2548) วิเคราะห์การดำเนินงานหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่ปี 2540-2547 แบ่งเป็นก่อนการแปรรูป (2540-2545) และหลังแปรรูป (2546-2547) โดยวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio) ซึ่งอัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัวของบริษัททั้งก่อนและหลังการแปรรูป มีอัตราส่วนสูงกว่า 1 แสดงว่า บริษัทมีความคล่องตัวอยู่เกณฑ์ที่ดี และเมื่อหนี้สินถึงกำหนด บริษัทสามารถใช้สินทรัพย์หมุนเวียนมาเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดมาชำระหนี้ได้ทันที ส่วนอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio) เพื่อใช้วัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัท พิจารณาจาก อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขาย (gross profit margin) และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย (net profit margin) โดยอัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขาย ช่วงก่อนและหลังการแปรรูป มีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2540-2547 ดังนี้ 0.90 0.94 0.78 0.78 0.71 0.62 และ 0.63 ตามลำดับ สาเหตุมาจากการแข่งขันด้านราคา และยังไม่มีการนำเสนอสินค้าและบริการใหม่ๆ เป็นของ บริษัท โดยตรง จะเห็นว่ากำไรเบื้องต้นของ บริษัท มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ในขณะที่อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย (net profit margin) ก่อนการแปรรูปมีการเคลื่อนไหวลดลงและเพิ่มขึ้น ดังนี้ ปี 2540-2544 มีอัตราส่วน 0.57 0.33 0.05 0.11 และ 0.34 ตามลำดับ แต่หลังจากการแปรรูปมีอัตราส่วนลดลงอย่างมากตั้งแต่ปี 2545-2547 มีอัตรา 0.61 0.23 และ 0.23 ตามลำดับ แสดงว่าประสิทธิภาพการบริหารงานทั้งก่อนและหลังการแปรรูปยังมีประสิทธิภาพน้อย จะเห็นว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) หลังการแปรรูปนั้นยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าก่อนการแปรรูป สาเหตุอาจเนื่องมาจากบริษัทยังอยู่ในช่วงที่ต้องเพิ่มศักยภาพในการให้บริการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น และเพื่อให้สามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุปผา ลากกลาง (2550) ศึกษาผลของการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งแปรรูปจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2544 ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยทางการเงิน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อค่าใช้จ่าย อัตราผลตอบแทนของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนของกำไรสุทธิต่อรายได้ โดยศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปี 2543-2548 โดยแบ่งเป็นช่วงก่อนการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ (2543-2545) ระหว่างการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ (2546) และหลังจากการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ (2547-2548) พบว่า ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อค่าใช้จ่ายตั้งแต่ปี 2545-2547 คือ 1.29 1.31 1.23 ตามลำดับ หมายถึง การสื่อสารแห่งประเทศไทยมีผลกำไรจากการประกอบการ แต่ขณะที่มีการแยกตัวออกมาเป็น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในปี 2546 มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่อค่าใช้จ่าย 0.96 นั่นคือมีผลประกอบการขาดทุน แต่ในปี 2547-2548 มีการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น คือ 1.06 และ 1.07 ตามลำดับ แม้ว่าจะถือว่ามีการแต่สัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่า แม้รายได้เพิ่มขึ้นแต่ค่าใช้จ่ายก็เพิ่มขึ้นด้วย ในส่วนอัตรา

ผลตอบแทนของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์หรือประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดกำไร ตั้งแต่ปี 2543-2548 คือ 6.78 7.48 5.96 1.01 1.43 และ 2.22 ตามลำดับ แสดงถึงหลังการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติทำให้ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดกำไร มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและระหว่างการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ อัตราผลตอบแทนของกำไรสุทธิต่อรายได้ ตั้งแต่ปี 2543-2548 คือ 19.42 23.51 18.42 4.56 1.94 และ 2.64 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า หลังการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ ผลตอบแทนของกำไรสุทธิต่อรายได้มีอัตราที่ต่ำกว่าก่อนและระหว่างการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีทั้งรัฐวิสาหกิจที่มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ได้แก่ บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเป็นกิจการที่มีลักษณะผูกขาดในสินค้าหรือบริการที่กิจการดำเนินการอยู่ เช่น บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) จะผูกขาดในด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ในขณะที่บริษัท ท่าอากาศยาน จำกัด (มหาชน)ผูกขาดในบริการท่าอากาศยานของประเทศไทย แต่รัฐวิสาหกิจหลายๆแห่งยังมีผลการดำเนินงานไม่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ใช่กิจการที่มีลักษณะผูกขาด ต้องมีการแข่งขันในธุรกิจที่บริษัทดำเนินอยู่ และหลังจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หลายๆแห่งยังอยู่ในช่วงที่มีการปรับกิจการเพื่อให้พร้อมกับการแข่งขันกับกิจการอื่นๆ ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นอกจากนี้อาจมีสาเหตุจากกิจการนั้นๆมีการแข่งขันสูง ได้แก่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 2.2 สรุปความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ของรัฐวิสาหกิจ

ผู้วิจัย	รัฐวิสาหกิจ	ปี	ตัวแปรวัดความสามารถในการ การทำกำไร (ร้อยละ)			ความสามารถในการทำกำไร (Profitability)
			ROA	ROE	ROS	
สมชาย แสงศิริ (2552)	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	2545	5.71	14.50	43.92	สามารถทำกำไรได้ในปี 2545 – 2550 แต่ไม่สามารถทำกำไรได้ ในปี 2551
		2546	7.04	8.93	37.55	
		2550	2.45	9.40	3.30	
		2551	-7.92	-10.55	-37.54	
สมปอง ระวางโสม (2547)	บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน)	2544		4.00		ทำกำไรได้เพิ่มขึ้นหลังจากการ แปลงสภาพและกระจายหุ้นใน ตลาดหลักทรัพย์ในปี 2544
		2545		25.00		
		2546		31.00		
ภูรี สิริสุนทร (2550)	บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน)	2542	-3.2	-29.83	-2.79	สามารถทำกำไรได้เรื่อยมาตั้งแต่ ปี 2544 ซึ่งมีการแปลงสภาพ และกระจายหุ้นในตลาด หลักทรัพย์
		2544	7.41	30.75	5.71	
		2548	15.04	36.91	8.90	
	บริษัท ท่าอากาศยาน ไทย จำกัด (มหาชน)	2542	15.38	20.47	51.29	หลังจากแปลงสภาพในปี 2545 ความสามารถในการทำกำไร ลดลงเรื่อยๆ แต่กลับค่อยๆ เพิ่มขึ้นหลังจากที่มีการกระจาย หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในปี 2547
		2545	18.13	25.15	61.83	
		2546	9.14	10.11	34.93	
		2547	7.26	8.17	34.14	
		2548	8.54	10.11	31.15	
	บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	2542	8.44	8.86	36.81	ภายหลังจากการแปลงสภาพ และการกระจายหุ้นในตลาด หลักทรัพย์ในปี 2547 ความสามารถในการทำกำไร ลดลงเล็กน้อย
		2547	18.6	24.67	37.9	
		2548	14.0	18.1	31.7	
	บุปผา ลากกลาง (2550)	บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	2543	6.78		19.42
2544			7.48		23.51	
2545			5.96		18.42	
2546			1.01		4.56	
2547			1.43		1.94	
2548			2.22		2.64	

บทที่ 3

รัฐวิสาหกิจไทย

ในบทนี้จะกล่าวถึงรัฐวิสาหกิจของไทย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน โดยส่วนที่ 1 กล่าวถึงความเข้ามาของรัฐวิสาหกิจไทย ส่วนที่ 2 เหตุผลในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ส่วนที่ 3 รัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขาทั้งหมด 9 สาขาจำนวน 57 แห่ง และส่วนที่ 4 กระบวนการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจของรัฐวิสาหกิจ 7 แห่ง

3.1 ความเข้ามาของรัฐวิสาหกิจไทย²

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา คณะราษฎรได้กลายเป็นชนชั้นปกครองใหม่ที่ควบคุมอำนาจทางการเมืองทางการทหารและทรัพยากรทั้งหมดของรัฐ ในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมทุนของรัฐ และเป็นผู้ที่ออกกฎหมายต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดความชอบธรรมแก่การจัดสรรทรัพยากรเหล่านั้น คณะราษฎรได้นำทุนของรัฐไปสร้างรัฐวิสาหกิจ และบริษัทกิจการขึ้นจำนวนหนึ่งโดยรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และอยู่ภายใต้การบริหารงานของข้าราชการที่มาจากคณะราษฎรหรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับคณะราษฎร หลังสงครามโลกครั้งที่สองรัฐบาลจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อบูรณะฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมให้เจริญก้าวหน้าเพื่อจัดทำกิจการที่เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และกิจการที่มีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศเพื่อดำเนินการด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม เพื่อตอบสนองความต้องการใน ด้านอุปโภคบริโภคของประชาชนให้เพียงพอ เพื่อประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสงคราม เช่น เชื้อเพลิง เป็นต้น รวมทั้งเพื่อดำเนินกิจการที่เป็นบริการประชาชนที่ภาคเอกชนยังไม่มีความพร้อมทั้งในด้านเงินทุนและความสามารถ มีการตรากฎหมายสำคัญฉบับหนึ่งในปี พ.ศ. 2496 เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ โดยพระราชบัญญัติองค์กรของรัฐบาล พ.ศ. 2496 ที่ได้จัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ขึ้นมาหลายแห่งซึ่งมีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ องค์กรการขนส่งมวลชนกรุงเทพ องค์กรกำจัดน้ำเสีย เป็นต้น จากนั้นมาก็มีรัฐวิสาหกิจเกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก และที่มีการยุบ ยกเลิกไป จนกระทั่งในปี พ.ศ.2556 มีรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กำกับดูแล (ไม่รวมบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจเหล่านี้) รวมทั้งสิ้น 57 แห่ง รัฐวิสาหกิจจัดตั้งขึ้นมาก็ด้วยเหตุผลหลายประการแตกต่างกันไป

² สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. 2554. ข้อมูลรัฐวิสาหกิจ: ความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sepo.go.th/2011-06-07-03-19-08/2011-06-07-08-29-11.htm> [14 มีนาคม 2556]

3.2 เหตุผลในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2550)

รัฐวิสาหกิจจัดตั้งขึ้นมาด้วยเหตุผลหลายประการแตกต่างกันไป ประกอบด้วย เหตุผลทั่วไป และเหตุผลเฉพาะในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

3.2.1 เหตุผลทั่วไปในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ มี 7 ประการ คือ

เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจแทนรัฐ

ในกรณีที่สังคมใดต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการใหม่ ซึ่งเอกชนยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการหรือเอกชนดำเนินการอยู่แล้วแต่ไม่ประสบผลดีเท่าที่ควร รัฐอาจจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเข้ามาดำเนินการกิจการนั้นๆ โดยอาจเข้ามาดำเนินการเอง หรือเข้าควบคุม หรือถือหุ้นข้างมาก หากเอกชนนั้นดำเนินการอยู่แล้วโดยมิได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเดิมของกิจการแต่อย่างใด อาทิเช่น กิจการโทรศัพท์และวิทยุกระจายเสียง

เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เอกชนในการดำเนินธุรกิจ

ในการดำเนินกิจการบางประเภทที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นบริการพื้นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปได้โดยสะดวกและรวดเร็ว รัฐอาจเป็นอาจเป็นผู้เริ่มดำเนินการก่อตั้งด้วยเหตุผลที่ว่า เอกชนไม่มีความรู้หรือประสบการณ์เชิงอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์ในเรื่องนั้นมาก่อน จึงเกิดความไม่มั่นใจในการคุ้มทุนและผลกำไรที่จะบังเกิดขึ้นจากธุรกิจนั้น หรือเอกชนไม่สนใจในการดำเนินการ เมื่อรัฐได้ดำเนินการมาระยะหนึ่ง จนประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างที่ดี เอกชนก็อาจตัดสินใจเข้ามาดำเนินการบ้าง อาทิ การจัดสร้างที่พักอาศัยให้แก่ประชาชน ซึ่งต้องใช้พื้นที่กว้างขวาง เงินทุนจำนวนมาก และอาจเป็นความเสี่ยงในมุมมองของเอกชน ภายหลังจากที่รัฐบาลหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ต่างก็ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ เอกชนในประเทศนั้น ก็จะหันมาดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกันบ้าง เมื่อยังคงมีความต้องการและตลาดรองรับอย่างเพียงพอ และกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นในอีกหลายกิจการของปัจจุบัน เช่น กิจการขนส่งมวลชน การสร้างเส้นทางคมนาคม ซึ่งเอกชนให้ความสนใจเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ

เพื่อความมั่นคงของประเทศ

กิจการบางประเภทอาจมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศและประชาชน หากปล่อยให้เอกชนดำเนินการ อาจเกิดการผูกขาดในกิจการใดกิจการหนึ่งหรือหลายกิจการและเรียกค่าตอบแทนในสินค้าหรือบริการตามอำเภอใจ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้บริโภคโดยรวม อาทิ กิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ไฟฟ้า น้ำประปา นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจ ยังเป็นเครื่องมือในการปกครองได้ ดังเช่น การจัดตั้งการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างรถไฟและเดินรถไฟไปในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ หรือการจัดตั้งกรมไปรษณีย์โทรเลขเพื่อให้กาติดต่อสื่อสารมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักอีกประการคือ เป็นการรวมศูนย์อำนาจการปกครองให้มาอยู่ส่วนกลาง

เพื่อส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรม

กิจการบางประเภที่มีประโยชน์อย่างมากต่อสาธารณะ เป็นการรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของประชาชน แต่ไม่ค่อยเป็นที่สนใจของเอกชนมากนัก อาจเนื่องจากต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ผลตอบแทนไม่น่าสนใจในมุมมองของนักธุรกิจ รัฐจึงควรเข้ามาดำเนินการเพื่อคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ข้างต้น โดยเป็นกิจการที่ได้มุ่งหวังกำไรเพียงอย่างเดียว แต่นั่น

ประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การสวนสัตว์ การกีฬาแห่งประเทศไทย เป็นต้น

เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ

การจัดทำบริการสาธารณะถือเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาล โดยเฉพาะกิจการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ที่ประชาชนทุกคนโดยเฉพาะผู้ด้วยโอกาสในสังคม ควรมีโอกาสได้รับบริการดังกล่าวอย่างทั่วถึง กิจการเหล่านี้ต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการสูง แต่ผลตอบแทนต่ำ จุดคุ้มทุน (break-even point) และกำไร (normal profit) ใช้เวลานาน ต้องมีพนักงานจำนวนมากและเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี ทำให้เอกชนเพียงน้อยราย หรือไม่มีเลยที่จะสามารถเข้ามาดำเนินการได้ ดังนั้น รัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินการเองเพื่อทำสาธารณะชนได้รับความสะดวก อาทิ รถไฟ ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท การขนส่ง ซึ่งรัฐบาลของประเทศต่างๆ ของประเทศในโลกส่วนใหญ่ดำเนินกิจการเองทั้งสิ้น โดยจะเก็บอัตราค่าบริการต่ำเพื่อประชาชน โดยส่วนรวมสามารถใช้บริการได้ ทั้งนี้บริการขั้นพื้นฐานที่จัดหาโดยรัฐวิสาหกิจ เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (real sector) ได้แก่ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ รวมถึงส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ

เพื่อเป็นประโยชน์ด้านการคลังและเสริมรายได้ให้แก่รัฐ

รัฐวิสาหกิจเป็นกลไกสำคัญในการรักษาเสถียรภาพด้านการเงินการคลังของประเทศ โดยรัฐบาลใช้รัฐวิสาหกิจเป็นเครื่องมือในการกำกับฐานะดุลการคลังโดยรวมของภาครัฐโดยการกำกับการเบิกจ่ายการลงทุนของรัฐวิสาหกิจให้สอดคล้องกับรายได้ที่สามารถจัดหาได้เพื่อให้สามารถมีดุลงบประมาณที่เหมาะสมกับเป้าหมายในการรักษาเสถียรภาพการคลังของประเทศ โดยรัฐวิสาหกิจเป็นกลไกสำคัญในการช่วยกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากขนาดการใช้จ่ายทั้งรายจ่ายประจำปีและรายจ่ายการลงทุนสูง และรัฐวิสาหกิจถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ โดยรัฐวิสาหกิจสามารถนำส่งรายได้ให้แก่รัฐปีละประมาณร้อยละ 5 ของรายได้รัฐบาล รวมทั้งรัฐวิสาหกิจเป็นแหล่งการจ้างงานรายใหญ่ มีพนักงานจำนวนมาก

เพื่อควบคุมสินค้าอันตราย

ในกรณีที่รัฐต้องการจำกัดและควบคุมการผลิตและการบริโภคสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสังคม รัฐก็จะเป็นผู้ดำเนินธุรกิจการผลิตและจำหน่ายสินค้านั้นโดยตรง โดยประกาศให้กิจการนั้นเป็นกิจการที่มีรัฐเป็นผู้ประกอบการแต่เพียงผู้เดียว ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดและอบายมุข เช่น สุรายาสูบ สลากกินแบ่งรัฐบาล และไฟ เป็นต้น

3.2.2 เหตุผลเฉพาะในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ มี 3 ประการ ได้แก่

การแก้ปัญหาด้านการครองชีพของประชาชน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยประสบปัญหาขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคบางอย่าง เช่น ข้าวสาร น้ำตาล เป็นต้น ดังนั้นรัฐบาลในขณะนั้น ได้จัดตั้ง บริษัท ข้าวไทย จำกัด และ บริษัท น้ำตาล จำกัด ขึ้นเพื่อจำหน่ายข้าวสารและน้ำตาลให้กับประชาชนในราคาที่ถูกลง

ผลทางอ้อมของการยึดทรัพย์

การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจในลักษณะนี้ของประเทศไทยมีเพียงแห่งเดียว เป็นกรณีที่รัฐบาลมิได้มีจุดมุ่งหมายในการจัดตั้งองค์กรนั้นให้เป็นรัฐวิสาหกิจ แต่เมื่อรัฐทำการยึดทรัพย์ผู้ถือหุ้นและมีผลทำให้รัฐเข้าไปถือหุ้นในองค์การเกินกว่าร้อยละ 50 องค์กรนั้นจึงมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจโดยไม่ได้ตั้งใจ รัฐวิสาหกิจนั้น คือ บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด

เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ

เหตุผลในการแปลงสภาพองค์กรเป็นรัฐวิสาหกิจ กรณีนี้ถือว่าเป็นครั้งแรกของประเทศไทย และเป็นความเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2540 รัฐบาลมีคำสั่งสถาบันการเงิน 16 แห่ง ระงับกิจการชั่วคราว หลังจากนั้นประเทศไทยได้ประกาศยกเลิกระบบตรกร้าเงิน ในเรื่องอัตราการแลกเปลี่ยน และหันมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ทำให้เงินบาทลดค่าลงและขยายตัวเป็นวิกฤตการณ์ทางการเงินครั้งยิ่งใหญ่ จนในที่สุดต้องรับความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในช่วงเวลานี้สถาบันการเงินหลายแห่งประสบปัญหาหนี้เสียจากสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL จนรัฐบาลต้องตั้งกองทุนฟื้นฟูสถาบันการเงินเข้ามาพยุง โดยปล่อยให้สถาบันการเงินกู้เงินจำนวน 430,000 ล้านบาท แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ต่อมาในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติมาตรการปฏิรูปสถาบันการเงิน มีผลให้สถาบันการเงิน 42 แห่งหยุดดำเนินการชั่วคราว และต่อมาหยุดดำเนินการทั้งหมด 58 แห่ง และในจำนวนนี้ถูกปิดกิจการถาวร 56 แห่งในเวลาต่อมา

3.3 รัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา

ในปี พ.ศ. 2556 มีรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 57 แห่ง ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มรัฐวิสาหกิจไว้หลากหลายตามวัตถุประสงค์แต่ละหน่วยงาน สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ได้จำแนกรัฐวิสาหกิจออกเป็น 9 สาขา ดังนี้

รัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการ 4 แห่ง ได้แก่ การเคหะแห่งชาติ การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค องค์กรกำจัดน้ำเสีย

รัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่ง 11 แห่ง ได้แก่ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพ บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) สถาบันการบินพลเรือน การท่าเรือแห่งประเทศไทย บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด

รัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรม 6 แห่ง ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย องค์กรสุรา โรงงานไฟ โรงงานยาสูบ โรงพิมพ์ตำรวจ บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด

รัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ 5 แห่ง ได้แก่ องค์กรคลังสินค้า องค์กรตลาด สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด

รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ 8 แห่ง ได้แก่ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสวนยาง องค์การสะพานปลา องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนสัตว์

รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน 4 แห่ง ได้แก่ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร 4 แห่ง ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน)

รัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี 5 แห่ง ได้แก่ องค์การเภสัชกรรม องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

รัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน 10 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย สำนักงานธนาคุณเคราะห์

3.3.1 รัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการ

การเคหะแห่งชาติ (National Housing Authority)³

การเคหะแห่งชาติ (กคช.) สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก่อตั้งวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 ดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการเคหะแห่งชาติ พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์จัดให้มีเคหะเพื่อให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัย พร้อมทั้งจัดให้มีระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้อยู่อาศัย ทำนุบำรุง ปรับปรุง และพัฒนาผู้อยู่อาศัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

การประปานครหลวง (Metropolitan Waterworks Authority)⁴

การประปานครหลวง (กปน.) สังกัดกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2510 ตามพระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 รัชกาลที่ 5 มีพระราชดำริให้ตั้งกรมสุขาภิบาล ดำเนินการสำรวจหาวิธีการจัดหาน้ำสะอาดสำหรับประชาชนในพระนคร ในที่สุดจึงร่วมมือกับกรมคลองพิจารณาขุดคลองรับน้ำจากเชียงราก แขวงเมืองปทุมธานี นำน้ำมาใช้ในพระนคร กิจการที่นำน้ำมาใช้ในพระนครนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เรียกตามภาษาสันสกฤตว่า การประปา รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดกิจการโดยมีชื่อเรียกครั้งนั้นว่า การประปากรุงเทพฯ ในพ.ศ. 2510

³ การเคหะแห่งชาติ. 2556. เกี่ยวกับ กคช. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nha.co.th/> [5 มิถุนายน 2556]

⁴ การประปานครหลวง. 2556. เกี่ยวกับ กปน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mwa.co.th/> [5 มิถุนายน 2556]

รัฐบาลได้รวมกิจการประปา 3 จังหวัด คือ การประปากรุงเทพฯ การประปาเทศบาลธนบุรี การประปาสมุทรปราการ และการประปานครบุรี รวมเป็นกิจการเดียวกันมีชื่อเรียกว่า การประปานครหลวงการประปานครหลวงมีหน้าที่ในการผลิตและให้บริการน้ำประปาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรีและจังหวัดสมุทรปราการ ใช้น้ำดิบจากสองแหล่งในการผลิตน้ำประปา คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำแม่กลอง มีโรงงานผลิตน้ำหลัก 4 แห่ง คือ โรงงานผลิตน้ำบางเขน มหาสวัสดิ์ สามเสนและธนบุรี

การประปาส่วนภูมิภาค (Provincial Waterworks Authority)⁵

การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) สังกัดกระทรวงมหาดไทย ก่อตั้งขึ้นวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ตามพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 เดิมการจัดหาน้ำสะอาดในรูปแบบของน้ำประปาสำหรับประชาชนใช้อุปโภคบริโภค แบ่งออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ กองประปาภูมิภาค และ กองประปาชนบท ต่อมาถูกโอนมารวมกันเป็น "การประปาส่วนภูมิภาค" ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522นี้มีหน้าที่ในการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบและ จัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ ผลิตจัดส่งและจำหน่ายน้ำประปาในเขตพื้นที่ 74 จังหวัดในประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพฯ นนทบุรี และสมุทรปราการ (ซึ่งเป็นการดูแลของการประปานครหลวง) นอกจากนี้ยังดำเนินการธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา

องค์การจัดการน้ำเสีย (Wastewater Management Authority)⁶

องค์การจัดการน้ำเสีย (อจน.) สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2538 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบบำบัดน้ำเสียโดยรวม ในปี พ.ศ. 2554 องค์การจัดการน้ำเสีย ได้เริ่มต้นการให้บริการเชิงพาณิชย์เพื่อหารายได้เข้าสู่องค์กร ควบคู่กับการให้บริการเชิงสังคม เพื่อลดภาระด้านงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ โดยมีการให้บริการเชิงพาณิชย์ 4 กิจการ คือ รับจ้างบริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย รับจ้างบริหารจัดการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ รับจ้างศึกษา ออกแบบสำรวจ ปรับปรุง และก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย รับจ้างฝึกอบรมการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำและควบคุมการเดินระบบบำบัดน้ำเสีย

3.3.2 รัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคม

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (The Expressway Authority of Thailand)⁷

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) สังกัดกระทรวงคมนาคม จัดตั้งวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 290 และต่อมาได้มีการปรับปรุงกฎหมาย โดยการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 เมื่อวันที่ 9 มกราคม

⁵ การการประปาส่วนภูมิภาค. 2553. เกี่ยวกับ กปภ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pwa.co.th/> [5 มิถุนายน 2556]

⁶ องค์การจัดการน้ำเสีย. 2556. เกี่ยวกับ อจน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.wma.or.th/> [7 มิถุนายน 2556]

⁷ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. 2555. เกี่ยวกับ กทพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.exat.co.th/about/> [7 มิถุนายน 2556]

พ.ศ.2551 การทางพิเศษแห่งประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่สร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษด้วยวิธีใด ๆ ตลอดจนบำรุงและรักษาทางพิเศษ และดำเนินงานหรือธุรกิจเกี่ยวกับทางพิเศษและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทางพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการจราจรและขนส่ง

บริษัท ขนส่ง จำกัด (The Transport Company Limited)⁸

บริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.) สังกัดกระทรวงคมนาคม จัดตั้งวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2473 ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดำเนินการในด้านการบริการขนส่งผู้โดยสารโดยรถประจำทางระหว่างกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ระหว่างจังหวัดและภายในจังหวัดและให้เอกชนเข้ามามีส่วนดำเนินการในรูปของรถร่วมเอกชนวิ่งในเส้นทางที่ บขส. ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่ง จาก การที่รัฐบาลได้มอบหมายให้บริษัทขนส่ง จำกัด ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการจัดระเบียบการเดินรถ ทั้งของบริษัทเองและรถร่วมให้เป็นระเบียบ รวมทั้งการให้บริการด้านสถานีขนส่งผู้โดยสารทำให้สามารถแบ่งขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจได้ เป็น 3 ธุรกิจ คือ การเดินรถบริษัท รถร่วมเอกชน และ สถานีขนส่ง

การรถไฟแห่งประเทศไทย (State Railway of Thailand)⁹

การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) สังกัดกระทรวงคมนาคม รัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดตั้ง “กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม” ในปี พ.ศ. 2433 ต่อมาในปี พ.ศ.2494 กรมรถไฟหลวงฯ ได้เปลี่ยนฐานะมาเป็นรัฐวิสาหกิจใช้ชื่อว่า “การรถไฟแห่งประเทศไทย” ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2494 เป็นต้นมา โดยการดำเนินงานอยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ.2494 มีทำหน้าที่ดูแลกิจการด้านรถไฟของประเทศไทย โดยระยะทางที่เปิดการเดินรถแล้วรวมทั้งสิ้น 4,346 กิโลเมตร

การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (Mass Rapid Transit Authority of Thailand: MRTA)¹⁰

การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงคมนาคม เดิมชื่อ องค์การรถไฟฟ้ามหานคร จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การรถไฟฟ้ามหานคร พ.ศ. 2535 ในวันที่ 21 สิงหาคม 2535 ต่อมาในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ตามพระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543 มีหน้าที่ในการจัดให้มี และให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพฯและปริมณฑล และจังหวัดอื่นๆ มีอำนาจกำหนดเขตปลอดภัยระบบรถไฟฟ้า เพื่อคุ้มครองอุโมงค์และสิ่งก่อสร้างใต้ดิน และกำหนดเขตระบบรถไฟฟ้า เพื่อคุ้มครองดูแลคนโดยสารรถไฟฟ้า และระบบรถไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถหารายได้ทางอื่นนอกจากค่าโดยสาร และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ได้ตามความ

⁸ บริษัท ขนส่ง จำกัด. 2556. เกี่ยวกับ บขส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.transport.co.th/> [7 มิถุนายน 2556]

⁹ การรถไฟแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับ รฟท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.railway.co.th/> [8 มิถุนายน 2556]

¹⁰ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. 2556. รู้จัก รฟม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mta.co.th/> [11 มิถุนายน 2556]

จำเป็น เพื่อประโยชน์แก่การให้บริการรถไฟฟ้า และมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการรถไฟฟ้า ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (Bangkok Mass Transit Authority - BMTA)¹¹

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) สังกัดกระทรวงคมนาคม จัดตั้งในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ.2519 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พ.ศ.2519 จึงมีหน้าที่จัดบริการรถโดยสารประจำทางให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร มีจำนวนรถประจำทาง (Bus) แบ่งเป็นรถธรรมดา รถปรับอากาศ และมีรถร่วมบริการโดยบริษัทเอกชน ทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ รถประจำทางขนาดเล็ก (Mini Bus) รถตู้โดยสารปรับอากาศ

สถาบันการบินพลเรือน (Civil Aviation Training Center)¹²

สถาบันการบินพลเรือน (สบพ.) จัดตั้งวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2504 ภายใต้โครงการความร่วมมือระหว่างกองทุนพิเศษสหประชาชาติ (United Nations Special Fund :UNSF) องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization : ICAO) และรัฐบาลไทย โดยใช้ชื่อว่า ศูนย์ฝึกการบินพลเรือนในประเทศไทย มีหน้าที่ในการอบรมและผลิตบุคลากรด้านการบินทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศตามมาตรฐานระดับสากล อย่างเพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศและสอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาค พัฒนาเทคโนโลยีและบริการด้านการขนส่งทางอากาศ เผยแพร่ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของระบบขนส่งทางอากาศยานของไทยในภูมิภาคเอเชีย และเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยาน

บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด (Aeronautical Radio of Thailand Limited)¹³

บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด สังกัดกระทรวงคมนาคม จัดตั้งในปี พ.ศ. 2491 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในชื่อ บริษัท การบินแห่งสยาม จำกัด เพื่อดำเนินกิจการบริการควบคุมจราจรทางอากาศ และสื่อสารการบินตามมาตรฐาน และข้อเสนอแนะขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ แม้บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด จะดำเนินการในรูปแบบบริษัท จำกัด แต่เนื่องจากมีข้อผูกพันในฐานะที่ปฏิบัติงานในนามรัฐบาล ซึ่งเป็นภาคีสมาชิกของ ICAO และตามข้อตกลงที่มีไว้กับรัฐบาล ดังนั้นบริษัทจึงดำเนินการแบบไม่ค้ากำไร โดยให้บริการควบคุมจราจร

¹¹ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. 2554. แนะนำองค์กร ขสมก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bmta.co.th> [8 มิถุนายน 2556]

¹² สถาบันการบินพลเรือน. 2555. เกี่ยวกับ สบพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.catc.or.th/2013/index.php/th/about-us> [8 มิถุนายน 2556]

¹³ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด. 2556. ข้อมูลองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.aerothai.co.th/> [11 มิถุนายน 2556]

ทางอากาศ และสื่อสารการบิน ในอาณาเขตประเทศไทย โดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ นอกจากนี้ยังมีบริการภาคธุรกิจ คือ บริการเกี่ยวเนื่องกับกิจการบินทั้งใน และต่างประเทศ

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) (Thai Airways International Public Company Limited)¹⁴

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) สังกัดกระทรวงคมนาคม จัดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เดิมคือ การบินไทย เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2502 โดยการทำสัญญาร่วมทุนระหว่าง บริษัท เดินอากาศไทย จำกัด กับสายการบิน สแกนดิเนเวียน แอร์ไลน์ ซิสเต็ม หรือใช้ชื่อย่อว่า เอส เอ เอส จากนั้นในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2503 ได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด ในชื่อ บริษัท การบินไทย จำกัด โดยบริษัท เดินอากาศไทย จำกัด ถือหุ้นร้อยละ 70 กับสายการบินสแกนดิเนเวียน แอร์ไลน์ ซิสเต็ม ถือหุ้นร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียน ต่อมาปี พ.ศ. 2520 บริษัท เดินอากาศไทย ได้ซื้อหุ้นทั้งหมดคืนจาก เอส เอ เอส ตามมติ คณะรัฐมนตรีและมอบโอนหุ้นที่ซื้อมาให้กระทรวงการคลัง ดังนั้น การบินไทย จึงเป็นสายการบินของคนไทยอย่างแท้จริง และมี บริษัท เดินอากาศไทย จำกัด กับกระทรวงการคลังเป็นผู้ร่วมถือหุ้น จากนั้นในวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2534 การบินไทยเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามมติคณะรัฐมนตรี และได้จดทะเบียนแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชน ในชื่อเป็นบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อปี พ.ศ. 2537 ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ต่อมาในวันที่ 20-21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 บริษัทฯ ได้เสนอขายหุ้นสามัญแก่ประชาชนทั่วไป บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจการบินพาณิชย์ ในประเทศ และระหว่างประเทศ ในฐานะสายการบินแห่งชาติของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นรัฐวิสาหกิจของชาติ ที่ดำเนินกิจการแข่งขันกับต่างประเทศ ในธุรกิจการบินโลก

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (Airports of Thailand Public Company Limited: AOT)¹⁵

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) สังกัดกระทรวงคมนาคม เป็นองค์กรบริหารงานท่าอากาศยานระดับชาติของประเทศไทยเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2498 ต่อมารัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 โดยกำหนดให้จัดตั้งการท่าอากาศยานขึ้นเรียกว่า การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2522 หลังจากนั้นมีการแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2545 โดยใช้ชื่อ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ต่อมาวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2547 มีการเสนอขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยดำเนินกิจการจัดตั้งสนามบิน ให้บริการท่าอากาศยานพาณิชย์สำหรับการโดยสาร การขนถ่ายสินค้า การขนถ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ และอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ โดยดูแลท่าอากาศยานต่างๆ ได้แก่ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่า

¹⁴ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) . 2556 . ข้อมูลของบริษัทการบินไทย . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaiairways.co.th/about-thai/company-profile/th/index.htm> [2 มิถุนายน 2556]

¹⁵ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) . 2554. เกี่ยวกับ ทอท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.airportthai.co.th/ewtadmin85_aot/ewt/aot_web/ [2 มิถุนายน 2556]

อากาศยานแม่ฟ้าหลวง ท่าอากาศยานหาดใหญ่ ท่าอากาศยานภูเก็ต ท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

การทำเรือแห่งประเทศไทย (Port Authority of Thailand) ¹⁶

การทำเรือแห่งประเทศไทย (กทท.) สังกัดกระทรวงคมนาคม ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494 โดยเมื่อปี พ.ศ. 2478 ได้มีแนวคิดจะก่อสร้างท่าเรือของรัฐบาลขึ้น คือ ท่าเรือกรุงเทพ เขตคลองเตย ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานท่าเรือกรุงเทพ และเริ่มมีการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2483 และหยุดชะงักไปในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ในปี พ.ศ. 2490 ได้เปิดดำเนินการกิจการท่าเรือเป็นครั้งแรก และได้มีการพัฒนาการเรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2494 จึงได้มีพระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494 กำหนดให้จัดตั้งการทำเรือแห่งประเทศไทยขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการท่าเรือเพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน ซึ่งมีท่าเรือในสังกัดจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือกรุงเทพ หรือท่าเรือคลองเตย ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือเชียงใหม่ ท่าเรือเชียงใหม่ และท่าเรือระนอง

บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด (Thai Maritime Navigation Company Limited) ¹⁷

บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด (บตท.) สังกัดกระทรวงคมนาคม จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2483 ตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มีสถานะเป็นเพียงนายหน้าขนส่ง เนื่องจากไม่มีเรือเดินทะเลเป็นของตัวเอง โดยดำเนินธุรกิจสำคัญ 3 ประการ คือ ธุรกิจการเดินเรือเพื่อรับขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ ธุรกิจการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ และธุรกิจท่าเทียบเรือและโรงพักสินค้าอเนกประสงค์ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการพิจารณาขุบเลิกกิจการ

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 มีเสนอแผนการเลิกกิจการบริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด ตามแนวทางที่คณะกรรมการส่งเสริมพาณิชย์ ในสมัยรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีมติเห็นชอบมาแล้ว โดยให้โอนภารกิจทั้งหมดให้กระทรวงการคลังเข้ามาดำเนินการแทน โดยเฉพาะสิทธิในฐานะของผู้ถือหุ้นร้อยละ 30 ในบริษัทร่วมทุน บริษัท บตท. จำกัด ให้กระทรวงการคลังรับโอนทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมดของ บตท. โดยถือหุ้น 30% ในบริษัท บตท. จำกัด โดยร่วมทุนกับกลุ่มบริษัทเจ้าของเรือไทย 23 บริษัท ที่ถือหุ้นในสัดส่วน 70% อย่างไรก็ตาม หลังจาก ครม.เห็นชอบแนวทางการยุบ บตท.แล้ว นายจุฬา สุขมานพ ผู้ตรวจราชการกระทรวงคมนาคม ในฐานะรักษาการผู้อำนวยการ บตท. กล่าวว่าจะต้องทำหน้าที่ในการชำระบัญชีและหนี้สินคงค้าง รวมทั้งมีคดีความที่ฟ้องร้องกันอยู่ 1 คดี หากแต่ กระทรวงการคลังจะรับชำระหนี้แทน แต่แนวโน้มน่าจะชนะได้ ขั้นตอนต่างๆ คงใช้เวลา 1 ปี จากนั้นจึงส่งเรื่องไปยังกระทรวงพาณิชย์ เพื่อขอยุบกิจการเพื่อให้มีผลทางกฎหมายด้วย (สยามธุรกิจออนไลน์, ฉบับที่ 1259 ประจำวันที่ 17- 20 ธันวาคม พ.ศ.2554)

¹⁶ การทำเรือแห่งประเทศไทย. 2554. ข้อมูลการทำเรือ: รู้จักการทำเรือ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.port.co.th/sitenew/topic1_know01.php [12 มิถุนายน 2556]

¹⁷ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2556. บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://vigportal.mot.go.th/porta/site/PortalMOT/about/tmn/> [25 มิถุนายน 2556]

3.3.3 รัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรม

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (Industrial Estate Authority of Thailand)¹⁸

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม จัดตั้งในปี พ.ศ. 2516 ซึ่งมีหน้าที่พัฒนาและจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม จัดพื้นที่สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมให้เข้ารวมกัน อย่างมีระบบและมีระเบียบ เป็นกลไกของรัฐบาลในการกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาคทั่วประเทศมี "นิคมอุตสาหกรรม" เป็นเครื่องมือดำเนินงาน โดยมีนิคมอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการแล้ว 48 นิคม นอกจากนี้ยังมีการจัดให้มีและให้บริการในระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งจำเป็นแก่การประกอบอุตสาหกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนลงทุนและให้บริการในระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

องค์การสุรา กรมสรรพสามิต (The Liquor Distillery Organization)¹⁹

องค์การสุรา สังกัดกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง จัดตั้งวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2506 ตามคำสั่งกระทรวงการคลังที่ 24367/2506 และแก้ไขเพิ่มเติมตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดตั้งองค์การสุรา กรมสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 องค์การสุรา มีหน้าที่จัดตั้งโรงงานผลิตสุรา และผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่ได้จากการผลิตสุราหรือผลิตภัณฑ์อันเป็นอุปกรณ์ในการผลิตสุรา เพื่อหารายได้เข้ารัฐ รวมถึงประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้แก่ทำการค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของโรงงาน ตั้งและรับเป็นสาขา ตัวแทนการค้าต่าง ๆ อันเกี่ยวกับกิจการตามวัตถุประสงค์ ประกอบกิจการและบริการอื่น ๆ เกี่ยวกับการผลิตสุรา โดยประกาศกระทรวงการคลังให้โรงงานองค์การสุรา กรมสรรพสามิต เป็นผู้ทำและขายสุรাসามทับ (แอลกอฮอล์) ตลอดจนกำหนดราคาขายส่งและราคาขายปลีก โดยการอนุมัติของประธานคณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสุราฯ และไม่ให้โรงงานสุรากลั่นแห่งอื่นทำสุราสามทับ (แอลกอฮอล์) ออกจำหน่ายภายในประเทศ

โรงงานไพ่ (Playing card factory)²⁰

โรงงานไพ่ สังกัดกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง จัดตั้งวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2481 ตามพระราชบัญญัติไพ่ พ.ศ. 2481 เพื่อห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือนำไพ่เข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ต่อมากระทรวงการคลังได้เห็นชอบให้โรงงานไพ่จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจขึ้น จึงได้ออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดตั้งโรงงานไพ่ กรมสรรพสามิต พ.ศ. 2535 โรงงานไพ่เป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2535 เป็นต้นมา การบริหารงานอยู่ภายใต้การควบคุมนโยบายของคณะกรรมการโรงงานไพ่ โรงงานไพ่นี้มีหน้าที่ผลิตไพ่ทุกชนิดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล กำกับการจัดจำหน่ายไพภายในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ จำหน่ายไพกับประเทศต่างๆในแถบภูมิภาคอาเซียน

¹⁸ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ieat.go.th/main/default/ShowMenuDetail/id/83> [12 มิถุนายน 2556]

¹⁹ องค์การสุรา. 2556. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.liquor.or.th/> [12 มิถุนายน 2556]

²⁰ โรงงานไพ่. 2553. เกี่ยวกับองค์กร: ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.playingcard.or.th/ab_history.php [12 มิถุนายน 2556]

โรงงานยาสูบ (Thailand Tobacco Monopoly)²¹

โรงงานยาสูบ สังกัดกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2482 รัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะให้รัฐดำเนินการอุตสาหกรรมยาสูบเสียเองทั้งหมด จึงได้เริ่มซื้อโรงงานยาสูบไทย ของห้างหุ้นส่วน บุรพยาสูบ จำกัด มาดำเนินงาน ภายใต้การควบคุมของ กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลังตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2482 โดยมีชื่อว่า โรงงานยาสูบไทยสะพานเหลือง ภายหลังเป็น โรงงานยาสูบสรรพสามิต 2 กิจการยาสูบได้เริ่มขยายตัวใน พ.ศ. 2484 จนสิ้นปีภายใต้การควบคุม ของกรมสรรพสามิต โรงงานยาสูบที่รัฐบาล รวมชื่อมาดำเนินงานนี้เรียกว่า "โรงงานยาสูบ กรมสรรพสามิต" ในปี พ.ศ.2486 รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2486 ให้การประกอบอุตสาหกรรม ซิกาแรต เป็นอุตสาหกรรมผูกขาดของรัฐ โดยโรงงานยาสูบ มุ่งเน้นการสร้างรายได้ให้กับภาครัฐในธุรกิจยาสูบและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร ผู้ปลูกใบยา ภายใต้แผนนโยบายผู้ถือหุ้นภาครัฐของกระทรวงการคลัง

โรงพิมพ์ตำรวจ (Police printing bureau)²²

โรงพิมพ์ตำรวจ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดตั้งขึ้นโดยกรมตำรวจ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2497 กระทรวงการคลังได้อนุมัติให้ โรงพิมพ์ตำรวจเป็นองค์การได้ โดยดำเนินการตามข้อบังคับของกระทรวงการคลัง ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินขององค์การ พ.ศ. 2497 เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2497 ซึ่งโรงพิมพ์ตำรวจมีหน้าที่เพื่อจัดพิมพ์แบบพิมพ์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ และหนังสือตำราของทางราชการกรมตำรวจทุกชนิด เช่น ข้อบังคับ คำสั่ง แจ้งความ ประกาศสืบจับและอื่นๆ เป็นต้น ตลอดทั้งบางกรณีก็จัดพิมพ์เอกสารทางราชการลับและงานเร่งด่วนให้ทันความประสงค์ของทางราชการ โดยให้จัดพิมพ์ในราคาเยอและวัสดุประสงค์อีกประการหนึ่งก็เพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพของพนักงานและคนงานซึ่งส่วนมากเป็นครอบครัวของข้าราชการตำรวจ

บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด (The Bangkok Dock Company (1957) Limited)²³

เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ สังกัดกระทรวงกลาโหม ก่อตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2457 โดยนักลงทุนชาวอังกฤษ ชื่อ กัปตันบุช หรือ พระยาริสุตรสาครดิษฐ์ เดิมใช้ชื่อ บริษัท บางกอกต็อก จำกัด โดยมีความมุ่งหมายที่จะบริการซ่อมทำเรือให้แก่บรรดาเรือสินค้า และ เรือเดินทะเลที่เข้ามาค้าขาย ณ เมืองท่าของกรุงเทพมหานคร ต่อมา บริษัท บางกอกต็อก จำกัด ได้จดทะเบียน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2486 หลังจากนั้นกองทัพเรือได้ซื้อหุ้นทั้งหมดและได้ทำการเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจตามนโยบายพิเศษของรัฐ ที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดำเนิน

²¹ โรงงานยาสูบ. 2556. เกี่ยวกับโรงงานยาสูบ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitobacco.or.th/thai/> [12 มิถุนายน 2556]

²² โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2556. เกี่ยวกับโรงพิมพ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://policeprinting.webiz.co.th/> [12 มิถุนายน 2556]

²³ บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด. 2551. เกี่ยวกับบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://bangkokdock.co.th/sattahip_ABOUT_US.html [12 มิถุนายน 2556]

กิจการในรูปแบบพาณิชย์กรรม (กระทรวงกลาโหม มอบอำนาจในการควบคุม นโยบาย และ การบริหารงาน ให้แก่กองทัพเรือ ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ 389/29 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2529) และได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2532 โดยประกอบกิจการอยู่เรือ สร้าง ซ่อมเครื่องจักร เครื่องกลเรือ และอุตสาหกรรมพาณิชย์นาวีของกองทัพไทย

3.3.4 รัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (The Government Lottery Office)²⁴

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล สังกัดกระทรวงการคลัง จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2517 ตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517 ตามประวัติความเป็นมาได้เริ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีฝรั่งชาวอังกฤษชื่อ "ครูออลบาสเตอร์" เป็นผู้นำลักษณะการออกรางวัลสลากแบบยุโรปมาเผยแพร่เป็นคนแรกโดยเรียกว่า "ลอตเตอรี" ในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลมีนโยบายที่จะลดเงินรัชชูปการ (เงินที่เรียกเก็บจากชาวยุโรปที่มีต้องรับราชการทหาร) ทำให้รัฐขาดรายได้ จึงได้ดำริให้มีการออกลอตเตอรีรัฐบาลขึ้นโดยเรียกว่า "ลอตเตอรีรัฐบาลสยาม" สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหารายได้เข้ารัฐ โดยการจัดสรรเงินรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล มีหน้าที่การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลในประเทศไทย

องค์การตลาด (Marketing Organization)²⁵

องค์การตลาด สังกัดกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งในวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2496 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาด พ.ศ. 2496 มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนา และบริหารเครือข่ายตลาดภาครัฐ และส่งเสริมตลาดร่วมเอกชน เพื่อเป็นกลไกของรัฐบาลในการกระจายสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าชุมชน เพื่อประชาชน ในปัจจุบันดำเนินภารกิจ 2 ประการ คือ ภารกิจในด้านการบริหารพื้นที่ตลาด โดยมีตลาดในความรับผิดชอบ 5 แห่ง ได้แก่ ตลาดสาขาปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ตลาดสาขาหนองม่วง อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ตลาดสาขาลำพูน อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ตลาดสาขาบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราตลาดสาขาลิ่งชัน เขตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยตลาดสาขาบางคล้าและลิ่งชันองค์การตลาดยังประกอบธุรกิจให้เช่าห้องพักอาศัยและอาคารพาณิชย์ด้วย และภารกิจในด้านธุรกิจอื่น เช่น ได้แก่ การจัดส่งข้าวสารอาหารดิบและเชื้อเพลิง (ไม้ฟืน แกลบ) ให้แก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะ กรมราชทัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นภารกิจเสริมเพื่อหารายได้ให้แก่องค์การตลาดอีกส่วนหนึ่ง

²⁴ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล. 2555. เกี่ยวกับสำนักงานฯ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://hopes.glo.or.th/ewt_news.php?nid=53 [13 มิถุนายน 2556]

²⁵ องค์การตลาด. 2555. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.market-organization.or.th/history.php> [13 มิถุนายน 2556]

องค์การคลังสินค้า (Public Warehouse Organization)²⁶

องค์การคลังสินค้า (อคส.) สังกัดกระทรวงพาณิชย์ ก่อตั้งวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2498 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ.2498 เพื่อให้การปฏิบัติงานคล่องตัวและมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับธุรกิจเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์คือ ทำกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับข้าว พืชผลและสินค้าต่างๆ เพื่อให้จำนวนผลิต คุณภาพ ราคา เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของรัฐและประชาชนทั่วไป และได้โอนทรัพย์สิน สิทธิ ความรับผิดชอบ ธุรกิจ ตลอดจนพนักงานกองคลังสินค้ามาด้วย ต่อมาปีพ.ศ. 2540 ได้มีการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้ากำหนดวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งใหม่ คือ ทำกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับสินค้าเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยองค์การคลังสินค้าดำเนินธุรกิจคลังสินค้าเกษตร การค้า และธุรกิจบริการสินค้าเกษตรด้วยมาตรฐานอย่างมืออาชีพ เป็นธุรกิจหลัก รวมทั้งการให้บริการโลจิสติกส์ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ลูกค้า บริหารจัดการงานนโยบายรัฐ เพื่อรักษาสมดุลทั้งปริมาณ และราคาสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (Dhanarak Asset Company Limited)²⁷

บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด. (ธพส.) สังกัดกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 อนุมัติให้กระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์ ดำเนินการโครงการศูนย์ราชการกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้กระทรวงการคลังได้จัดตั้ง บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ซึ่งมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 99.99 ของทุนจดทะเบียน และให้กรมธนารักษ์เป็นหน่วยงานกำกับดูแล โดยบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด มีทำหน้าที่ลงทุน ก่อสร้างอาคารและบริหารโครงการศูนย์ราชการกรุงเทพมหานคร และพัฒนา บริหารจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐตามนโยบายรัฐบาล

บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด (The Syndicate of Thai Hotels and Tourists Enterprises Limited)²⁸

บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัดเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทบริษัทจำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2496 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งบริษัทฯ เพื่อดำเนินธุรกิจประเภทโรงแรม โดยใช้ชื่อสถานการคำว่า “โรงแรมเอราวัณ” เกิดขึ้นจากแนวความคิดในการปรับปรุงพัฒนาบ้านเมือง หลังภัยสงครามโลกครั้งที่สอง ในรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ซึ่งในขณะนั้น พลโท ประยูร ภมรมนตรี รัฐมนตรีว่าการ

²⁶ องค์การคลังสินค้า. 2552. แนะนำ อคส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.pwo.co.th/ewt_news.php?nid=243 [14 มิถุนายน 2556]

²⁷ บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด. 2556. เกี่ยวกับเรา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.dad.co.th/content.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0000034> [14 มิถุนายน 2556]

²⁸ บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด. 2554. เกี่ยวกับบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.sahathaihotel.com/> [14 มิถุนายน 2556]

กระทรวงการคลัง ได้เสนอให้มีการก่อสร้างโรงแรมขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2495 เพื่อเตรียมรองรับการประชุมระดับชาติ สหภาพรัฐสภา ในปี พ.ศ. 2499 คณะรัฐมนตรี จึงมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งบริษัทจำกัดขึ้น เพื่อเป็นองค์กรดำเนินการจัดตั้งโรงแรมดังกล่าว โดยมีชื่อว่า "บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด"

3.3.5 รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ

องค์กรตลาดเพื่อเกษตรกร (Marketing Organization for Farmers)²⁹

องค์กรตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อตั้งขึ้นวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2517 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรด้านการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกร จัดหาและจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรมและตรงตามเวลาที่ต้องการให้แก่เกษตรกร ช่วยเหลือเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ในการเจรจา การจำหน่าย การตลาดและการเก็บรักษาซึ่งผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นอกจากนี้้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรมีหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร โดยการส่งเสริมระบบตลาดกลางในระดับพื้นที่ หรือชุมชนโดยเกษตรกรเป็นผู้รวบรวม และกระจายไปยังตลาดกลางภูมิภาค และระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบตลาด สินค้าเกษตรและช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับอาชีพเกษตรกร ส่งเสริมให้เป็นตลาดสดต้นแบบที่มีมาตรฐาน อาหารปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภค

องค์กรสวนยาง (Rubber Estate Organization)³⁰

องค์กรสวนยาง (อ.ส.ย) สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ.2504 เดิมในระหว่างปี พ.ศ.2485-2490 กิจการสวนยางได้มารวมอยู่ในสังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ทั้งนี้เพื่อให้ดำเนินงานในด้านการเงินคล่องตัวขึ้น จะได้ดำเนินการค้าได้สะดวก หลังจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2492 อนุมัติให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้น เรียกว่า "องค์การสวนยางนาบอน" ต่อมาในปีพ.ศ. 2504 กระทรวงเกษตรได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง เพื่อให้้องค์การสวนยางมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเปลี่ยนชื่อจาก "องค์การสวนยางนาบอน" เป็น "องค์การสวนยาง" โดย้องค์การสวนยางประกอบเกษตรกรรม ซึ่งมีการทำสวนยางพาราเป็นสำคัญรวมทั้งการสร้างแปลงเพาะและแปลงขยายพันธุ์ยางพารา ผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครปขาว น้ำยางข้น ยางผง ยางแท่ง ยางชนิดอื่น ๆ และสารประกอบของยางพารา ประดิษฐ์หรือผลิตวัตถุดิบจากยางพารา ผลิตและจำหน่ายพลังงานเพื่อประโยชน์แก่กิจกรรม และกิจการ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของ้องค์การสวนยาง ประกอบการค้าและธุรกิจเกี่ยวกับผลิตผล ผลิตภัณฑ์ และวัตถุดิบที่ได้ที่เกิดจากกิจการ

²⁹ องค์กรตลาดเพื่อเกษตรกร. 2552. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.mof.or.th/web/about.php?type=1> [14 มิถุนายน 2556]

³⁰ องค์กรสวนยาง. 2556. เกี่ยวกับ อ.ส.ย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.reothai.co.th/index.php>

[14 มิถุนายน 2556]

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (Office of the Rubber Replanting Aid Fund)³¹

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 มีวัตถุประสงค์ คือ ในการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพันธุ์ดีหรือไม้ยืนต้นทดแทนยางเก่า และส่งเสริมให้เกษตรกรที่ไม่มียางมาก่อนได้ปลูกสร้างสวนยางพันธุ์ดี โดยให้ทุนสงเคราะห์รวมทั้งคำแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้มีผลผลิตและรายเพิ่มขึ้น พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับของตลาด โดยใช้เทคโนโลยีเหมาะสม พัฒนาระบบและกลไกตลาด ให้เกษตรกรชาวสวนยาง ได้รับ ความเป็นธรรม ในด้านราคา จัดตั้ง และ พัฒนาองค์กรเกษตรกรชาวสวนยาง ให้เข้มแข็ง มีศักยภาพ ในการพัฒนา และอำนาจต่อรองที่สูงขึ้น

องค์การสะพานปลา (Fish Marketing Organization)³²

องค์การสะพานปลาเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ.2496 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลาพ.ศ.2496 ดำเนินการเกี่ยวกับสะพานปลา ตลาดสินค้าสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมประมง โดยมีสะพานในความดูแลจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ สะพานปลากรุงเทพ สะพานปลาสมุทรปราการ สะพานปลาสมุทรสาคร สะพานปลากรุงเทพ และสะพานปลานครศรีธรรมราช และมีท่าเทียบเรือประมงในความดูแล จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ ระนอง หัวหิน อ่างศิลา ทรายดำ ปรานบุรี สงขลา 1 สงขลา 2 นราธิวาส ชุมพร หลังสวน สตูล สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และปัตตานี

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (Thai Dairy Farming Promotion Organization of Thailand)³³

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 โดยความร่วมมือของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเดนมาร์ก ต่อมาได้โอนมาจัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจของไทย เมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยมีโรงงานนมจำนวน 5 แห่ง ดังนี้ สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคกลาง (โรงงานนมสระบุรี) สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคใต้ (โรงงานนมประจวบคีรีขันธ์) สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โรงงานนมขอนแก่น) สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคเหนือตอนล่าง (โรงงานนมสุโขทัย) สำนักงาน อ.ส.ค.ภาคเหนือตอนบน (โรงงานนมเชียงใหม่) โดยได้ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์นมไทย-เดนมาร์ก อาทิ นมยูเอชที นมพาสเจอร์ไรส์ นมเปรี้ยว โยเกิร์ต รวมทั้งมีการฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม การท่องเที่ยวฟาร์มโคนม บริการบ้านพักตากอากาศ ผลิตน้ำดื่มตรา อ.ส.ค. และวารสาร อ.ส.ค

³¹ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2552. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.rubber.co.th/ewt_news.php?nid=1560 [14 มิถุนายน 2556]

³² องค์การสะพานปลา. 2556. เกี่ยวกับออสป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.fishmarket.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=29 [14 มิถุนายน 2556]

³³ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dpo.go.th/main.php?filename=background> [14 มิถุนายน 2556]

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (The Botanical Garden Organization)³⁴

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 โดยเป็นการโอนภารกิจของสวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือ ฝ่ายพฤกษศาสตร์ป่าไม้ กองบำรุง กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาดำเนินการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีสวนพฤกษศาสตร์ในความดูแล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จังหวัดเชียงใหม่ สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าในพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก สวนพฤกษศาสตร์ระยอง จังหวัดระยอง สวนพฤกษศาสตร์เมืองพล จังหวัดขอนแก่น สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า จังหวัดสุโขทัย และสวนพฤกษศาสตร์เกาะระ จังหวัดพังงา ภารกิจหลักของสวนพฤกษศาสตร์ คือ เป็นศูนย์รวมพรรณไม้ไทย ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช ทำหน้าที่เป็นศูนย์ศึกษาและค้นคว้าวิจัย ทางด้านพฤกษศาสตร์ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (Forest Industry Organization)³⁵

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2499 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. 2499 ซึ่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเมื่อปีพ.ศ. 2475 กระทรวงเศรษฐการ ซึ่งเป็นต้นสังกัดของกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้มีพระราชกฤษฎีกาการจัดระเบียบราชการในกระทรวงเศรษฐการ พ.ศ. 2476 กำหนดให้ตั้ง กองทำไม้ ขึ้นเป็นราชการส่วนกลาง สังกัด กรมป่าไม้ เพื่อทำไม้ส่งออกจำหน่ายเป็นรัฐพาณิชย์โดยตรง ต่อมาคณะรัฐมนตรีในขณะนั้นจึงมีมติให้ยุบกองทำไม้ และให้จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นแทน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่รัฐบาลและประชาชนในการอุตสาหกรรมป่าไม้ และประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมป่าไม้ อาทิ การทำไม้และเก็บหาของป่า การแปรรูปไม้ การทำไม้อัด การปลูกสวนป่า คุ้มครองป่า และบูรณะป่าไม้

องค์การสวนสัตว์ (The Zoological Park Organization under the Royal Patronage of His Majesty the King)³⁶

องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (อสส.) สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เดิมมีการก่อตั้งสวนสัตว์ดุสิตขึ้นในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2481 อยู่ในความดูแลของเทศบาลนครกรุงเทพฯ แต่เนื่องจากเทศบาลนครกรุงเทพฯได้รับงบประมาณน้อย ซึ่งไม่เพียงพอที่จะไปปรับปรุงสวนสัตว์ดุสิตให้เจริญได้ ประกอบกับมีภาระหน้าที่มากอยู่แล้ว จึงได้เสนอขอรัฐบาลจัดตั้งเป็นองค์การขึ้น เพื่อให้การบริหารงานทำได้คล่องตัว จนต่อมาวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็น “องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย” โดยขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อดูแลจัดการกิจการสวนสัตว์ หลังจากนั้นวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506

³⁴ องค์การสวนพฤกษศาสตร์. 2556. เกี่ยวกับ อสพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.qsbg.org> [14 มิถุนายน 2556]

³⁵ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้. 2556. เกี่ยวกับ ออป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.fio.co.th/p/index.php/about> [14 มิถุนายน 2556]

³⁶ องค์การสวนสัตว์. 2556. เกี่ยวกับ องค์การสวนสัตว์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.zoothailand.org/> [15 มิถุนายน 2556]

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงรับองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น "องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์" (อสส.) มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดการรวบรวมสัตว์ป่านานาชนิด การให้การศึกษา การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ และการจัดสวนสัตว์ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ประสานงานและดำเนินการด้านต่างๆ ให้สวนสัตว์ ปัจจุบันมีสวนสัตว์อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ 5 แห่ง คือ สวนสัตว์ดุสิต สวนสัตว์เปิดเขาเขียว สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์นครราชสีมา และสวนสัตว์สงขลา

3.3.6 รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน

การไฟฟ้านครหลวง (Metropolitan Electricity Authority)³⁷

การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) สังกัดกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2501 ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายนครหลวง พ.ศ. 2501 การไฟฟ้าในประเทศไทย มีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยในระยะแรก องค์การที่ดำเนินการกิจการไฟฟ้า 2 แห่ง ได้แก่ การไฟฟ้ากรุงเทพ และการไฟฟ้าสามเสน ต่อมาได้รวมองค์การทั้งสองเข้าด้วยกันเป็น การไฟฟ้านครหลวง เมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2501 การไฟฟ้านครหลวง รับผิดชอบการจำหน่ายไฟฟ้าให้กับประชาชน มีพื้นที่บริการ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Provincial Electricity Authority)³⁸

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 โดยรับโอนกิจการมาจากองค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่รัฐบาลเห็นความจำเป็นในการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านไฟฟ้า จึงออกพระราชกฤษฎีกา ก่อตั้งองค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หลังจากนั้นในวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2503 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ได้รับการสถาปนาตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 โดยรับช่วงภารกิจต่อจาก องค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มาดำเนินการซึ่งหน้าที่บริการจำหน่ายไฟฟ้าแก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคทุกจังหวัดทั่วประเทศ ยกเว้น จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (Electricity Generating Authority of Thailand)³⁹

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) สังกัดกระทรวงพลังงาน จัดตั้งขึ้นวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2512 ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 โดยการ

³⁷ การไฟฟ้านครหลวง. 2556. เกี่ยวกับ องค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mea.or.th/new/about/index.php> [15 มิถุนายน 2556]

³⁸ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. 2555. แนะนำองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.pea.co.th/introduction/Pages/Introduction_014.aspx [15 มิถุนายน 2556]

³⁹ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับ กฟผ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.egat.co.th/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=81&Itemid=515 [15 มิถุนายน 2556]

รวมหน่วยงาน ด้านการผลิตและส่งพลังงานไฟฟ้า 3 แห่ง ได้แก่ การลิกไนท์ (กลน.) การไฟฟ้าอันฮี (กพย.) และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ (กฟ. อน.)เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ในการจัดหาพลังงานไฟฟ้าแก่ประชาชน โดยการผลิตและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า ให้แก่ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และผู้ใช้พลังงานไฟฟ้ารายอื่นตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งประเทศใกล้เคียง และดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านพลังงานไฟฟ้า ตลอดจนงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมกิจการของ กฟผ. โดยมีนโยบายหลักคือการผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน มีระบบไฟฟ้าที่มั่นคงเชื่อถือได้ และราคาเหมาะสม

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (PTT PUBLIC COMPANY LIMITED: PTT)⁴⁰

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.) เป็นรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน เดิมคือ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2521 เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม และมีอำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2518 ได้ผ่านกระบวนการแปรรูปตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 และในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2544ได้เปลี่ยนโครงสร้างมาเป็น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จัดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน สถานะเป็นนิติบุคคล ใน มีโครงสร้างการบริหารงานที่เปลี่ยนไปเป็นแบบบริษัทเอกชน ทุนของ ปตท.ก็ได้แปลงมาเป็นทุนเรือนหุ้น และต่อมาได้มีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยครั้งแรกในวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ สารวจและผลิต ปิโตรเคมี การกลั่น การค้าระหว่างประเทศและการลงทุนต่างประเทศ

3.3.7 รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร

บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT Public Company Limited)⁴¹

บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) สังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร เดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนงานกองช่างโทรศัพท์ ต่อมาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 กองช่างโทรศัพท์แยกออกจากกรมไปรษณีย์โทรเลข เปลี่ยนมาเป็นองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ จัดตั้งโดย พระราชบัญญัติองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2497 จากนั้นในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้แปลงสภาพเป็นบริษัทจำกัดมหาชนตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ใช้ชื่อว่า บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) แต่ยังคงสถานะรัฐวิสาหกิจ และต่อมาในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ทำหน้าที่ให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมทุกประเภททั้งในและระหว่างประเทศ ผ่านบริการต่างๆ ทั้งทางสายโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่

⁴⁰ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). 2555. เกี่ยวกับ ปตท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.pttplc.com/th/about/Pages/About-PTT.aspx> [15 มิถุนายน 2556]

⁴¹ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน). 2555. เกี่ยวกับ องค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.tot.co.th/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=147&Itemid=121&lang=th [15 มิถุนายน 2556]

บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (CAT Telecom Public Company Limited)⁴²

บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในสาขาสื่อสาร สังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร ซึ่งเดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนงานกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 มีการก่อตั้ง การสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ รับโอนกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคมจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาการสื่อสารแห่งประเทศไทย มีการแปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยแยกเป็น 2 บริษัท คือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ได้รับโอนกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการโทรคมนาคมทั้งหมด โดยไม่มีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยประกอบกิจการโทรคมนาคมและให้บริการทางด้านโทรคมนาคมทุกประเภทรวมถึงกิจการที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน โดยให้บริการทั้งในประเทศ ระหว่างประเทศ และนอกประเทศ

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (Thailandpost Company Limited)⁴³

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท.) เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนงานกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 ได้มีการก่อตั้ง การสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ รับโอนกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคมจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมา การสื่อสารแห่งประเทศไทย มีการแปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยแยกเป็น 2 บริษัท คือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยได้รับโอนกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการไปรษณีย์ทั้งหมด โดยไม่มีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้บริการไปรษณีย์ และบริการการเงิน

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (MCOT Public Company Limited)⁴⁴

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เดิมคือ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จัดตั้งในวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2520 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการ

⁴² บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน). 2552. เกี่ยวกับองค์กร: ข้อมูลบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.cattelcom.com/site/th/company_detail.php?cat=58 [15 มิถุนายน 2556]

⁴³ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. 2556. เกี่ยวกับเรา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thailandpost.com/history.php> [15 มิถุนายน 2556]

⁴⁴ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). 2556. ข้อมูลบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://mcot-th.listedcompany.com/business.html> [1 กรกฎาคม 2556]

จัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 เพื่อดำเนินการจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ต่อมาได้มีการแปลงสภาพเป็น บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2547ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 และต่อมาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ได้มีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยประกอบกิจการสื่อสารมวลชน ซึ่งประกอบด้วยกิจการวิทยุโทรทัศน์ มีพื้นที่ให้บริการครอบคลุมเกือบทั่วประเทศไทย ทางช่อง 9 ในชื่อสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ กิจการวิทยุกระจายเสียง สำนักข่าวไทย ดำเนินการผลิต รวบรวม จัดเก็บ และวิเคราะห์ข่าวสาร ทั้งทางสื่อโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง รวมไปถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานที่ให้บริการด้านข่าว และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.3.8 รัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Science Museum)⁴⁵

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดตั้งวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2538 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. 2538 โดยพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์มีภารกิจพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ การจัดกิจกรรม การวิจัยพัฒนา และการจัดการทุกรูปแบบที่มุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจทัศนคติ ทักษะกระบวนการและจิตวิทยาศาสตร์แก่สังคมไทย โดยมีบทบาทที่จะมอบให้ประชาชน คือ เป็น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) แหล่งสาระบันเทิง (Edutainment) แหล่งพัฒนาวิชาชีพ (Career Development) แหล่งท่องเที่ยวอย่างมีสาระ (Edu-tourism Attraction)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Scientific and Technological Research)⁴⁶

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อตั้งตามพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เดิมมีชื่อว่าสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย มีภารกิจในการบูรณาการงานวิจัย พัฒนานวัตกรรมด้านอาหาร ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องมือแพทย์ พลังงานทดแทน และการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่งการนำไปใช้ประโยชน์ ให้บริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการวิเคราะห์ ทดสอบ สอบเทียบ รับรองระบบคุณภาพ บริการที่ปรึกษา ด้วยระบบคุณภาพตามมาตรฐานสากลผลักดันผลงานวิจัย นวัตกรรม และบริการ ที่สนองความต้องการกลุ่มเป้าหมาย ทั้งภาคการผลิต ภาคบริการ เพื่อการพึ่งพาตนเองในประเทศและมุ่งสู่อาเซียน ด้วยการจัดการเชิงธุรกิจและการตลาดที่เข้มแข็ง

⁴⁵ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ. 2555. เกี่ยวกับองค์การ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nsm.or.th> [18 มิถุนายน 2556]

⁴⁶ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2544. แนะนำ วว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tistr.or.th/tistr/indexn.php?pages=sitemap&id=2&Itemid=37> [16 มิถุนายน 2556]

องค์การเภสัชกรรม (Government Pharmaceutical Organization)⁴⁷

องค์การเภสัชกรรม สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จัดตั้งวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2509 ตามพระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นการรวมกันของกองโอสถศาลาและกองงานเภสัชกรรม องค์การเภสัชกรรมมีหน้าที่ผลิตยาและเวชภัณฑ์ภายในประเทศ แก้ปัญหาการนำเข้ายาจากต่างประเทศและส่งเสริมเภสัชอุตสาหกรรมภายในประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นนอกจากการผลิตและจำหน่ายยาแก่ประชาชนทั่วไปแล้ว องค์การเภสัชกรรมยังมีหน้าที่วิจัยยา เพื่อป้องกันรักษาโรคภัยที่เกิดขึ้นใหม่ รวมถึงการให้ความรู้ถึงวิธีการใช้ยาที่ถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงเรื่องสุขอนามัยอื่นๆ แก่ประชาชน

การกีฬาแห่งประเทศไทย (Sports Authority of Thailand)⁴⁸

การกีฬาแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 แต่เดิมคือ องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2507 แม้ว่ามีองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรของรัฐรับผิดชอบการกีฬาของประเทศแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นเพียงหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ซึ่งยังเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานกีฬาของชาติเป็นส่วนรวม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้มีพระมหากรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 ขึ้นเพื่อจัดตั้ง “การกีฬาแห่งประเทศไทย” แทน “องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย” และให้การกีฬาแห่งประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการกีฬาและควบคุมการดำเนินกิจการกีฬาได้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การกีฬาแห่งประเทศไทย จึงได้รับการสถาปนาขึ้นแทนองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2528 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ ส่งเสริมกีฬา ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการกีฬา ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำโครงการ แผนงานและสถิติเกี่ยวกับการส่งเสริมการกีฬา จัด ช่วยเหลือ แนะนำ และร่วมมือในการจัดและดำเนินการกีฬารวมทั้งประเมินผล ติดตาม ร่วมมือกับองค์การหรือสมาคมกีฬาทั้งในและนอกราชอาณาจักร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand)⁴⁹

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดตั้งในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เดิมนั้นมีชื่อว่า องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2502 มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการพัฒนาส่งเสริมเผยแพร่ และ ดำเนินกิจการเพื่อเป็นการริเริ่มให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

⁴⁷ องค์การเภสัชกรรม. 2554. รู้จัก อภ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.gpo.or.th/Default.aspx?tabid=56&language=th-TH> [16 มิถุนายน 2556]

⁴⁸ การกีฬาแห่งประเทศไทย. 2553. ข้อมูลองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.sat.or.th/th/about/index.aspx> [16 มิถุนายน 2556]

⁴⁹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับ ททท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://thai.tourismthailand.org/about-tat> [16 มิถุนายน 2556]

ตลอดจนคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

3.3.9 รัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (Krungthai Bank Public Company Limited: KTB)⁵⁰

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ก่อตั้งวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2509 โดยการควบกิจการของธนาคารมณฑลและธนาคารเกษตร ใช้ชื่อธนาคารใหม่ที่เกิดจากการควบรวมว่า "ธนาคารกรุงไทย จำกัด" ธนาคารกรุงไทยเป็นรัฐวิสาหกิจแห่งแรกในประเทศไทยที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2532 โดยเริ่มเปิดการซื้อ-ขายหุ้นของธนาคารตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2532 จนกระทั่งในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2537 ธนาคารกรุงไทยก็ได้แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนภายใต้ชื่อ "ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)" ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์เป็นกิจกรรมหลักโดยมีสาขาอยู่ทั่วประเทศและในบางภูมิภาคหลักของโลก

ธนาคารออมสิน (Government Savings Bank: GSB)⁵¹

ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง กำเนิดขึ้นโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงริเริ่มนำกิจการด้านการออมสินมาใช้เป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2450 โดยได้ทดลองตั้งธนาคารรับฝากเงินขึ้นเรียกว่า "แบงก์สี่พอเทีย" ณ พระตำหนักสวนจิตรลดา สำหรับให้มหาดเล็กและข้าราชการของพระองค์ได้เรียนรู้วิธีการดำเนินงานของธนาคาร และส่งเสริมนิสัยรักการออม ในปี พ.ศ. 2456 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติคลังออมสินขึ้น และประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน โดยให้เรียกว่า "คลังออมสิน" ขึ้นตรงต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริจะขยายกิจการคลังออมสินให้กว้างขวางขึ้น จึงโอนกิจการคลังออมสิน จากกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ไปสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข มีสถานะเป็นแผนกคลังออมสินในกองบัญชา เมื่อปี พ.ศ. 2472 เป็นผลให้ราษฎรสามารถฝากและถอนเงิน ณ ที่ทำการไปรษณีย์ได้ กระทั่งปี พ.ศ. 2489 รัฐบาลในสมัยหลวงประดิษฐ์มนูธรรม เปลี่ยนสถานะเป็น "ธนาคารออมสิน" มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2490 เพื่อทำหน้าที่การธนาคาร และเป็นสถาบันการออมทรัพย์ที่สมบูรณ์แบบเช่นเดียวกับธนาคารนานาชาติ เป็นธนาคารเพื่อลูกค้ารายย่อย เน้นการให้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบท พัฒนาผู้ประกอบการรายย่อย โดยมีรูปแบบของสินเชื่อและชนิดการฝากเงินรายย่อยมากมาย อีกทั้งยังสร้างเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มชุมชน โครงการธนาคารเพื่อประชาชน โดยให้สินเชื่อระยะสั้นแก่ผู้ประกอบการรายย่อย เป็นช่องทางการรับและจ่ายเงินกู้ จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

⁵⁰ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). 2555. ข้อมูลองค์กร: เกี่ยวกับ KTB. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ktb.co.th/ktb/th/about-ktb.aspx> [16 มิถุนายน 2556]

⁵¹ ธนาคารออมสิน. 2556. เกี่ยวกับธนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.gsb.or.th/about/index.php> [16 มิถุนายน 2556]

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (Government Housing Bank)⁵²

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ออส.) ธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2496 ตามพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ.2496 โดยปัจจุบันมีการทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด ทำหน้าที่ช่วยเหลือทางการเงินให้กับประชาชน ได้มีที่อยู่อาศัยตามสมควรแก่สภาพ โดยการให้กู้ยืมเงิน และ จัดสรรที่ดินเพื่อก่อสร้างที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ประกอบธุรกิจในการส่งเสริมและช่วยเหลือประชาชนนำเงินไปลงทุนเกี่ยวกับการสร้างอาคารและที่ดินโดยตรงทำหน้าที่เสมือนสื่อกลางในการนำเงินไปใช้ประโยชน์ ใน กิจการเคหะและเป็นสถาบันการเงินที่ดำเนินธุรกิจ อีกทั้งยัง ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐต่างๆ สนับสนุนให้ประชาชนมีที่อยู่เป็นของตนเอง อาทิ ให้สินเชื่อกับผู้ซื้อบ้านกับการเคหะแห่งชาติ สินเชื่อกับผู้ประกันตนกับสำนักงานประกันสังคม ร่วมกับกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการให้สมาชิก กู้เงินเพื่ออสังหาริมทรัพย์ ความช่วยเหลือด้านการมีบ้าน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives)⁵³

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (อ.ก.ส.) ธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2486 ในชื่อ "ธนาคารเพื่อการสหกรณ์" เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนแก่สหกรณ์ในประเทศไทย ต่อมาปี พ.ศ. 2509 จึงได้มีการจัดตั้งธนาคารใหม่ขึ้นแทน เพื่อให้ครอบคลุมถึงเกษตรกรด้วย โดยใช้ชื่อว่า "ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์" ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกทางการเกษตรอย่างกว้างขวาง ทั้งโดยตรงและสู่สถาบันเกษตรกร มุ่งให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรหรือการค้าดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์การเกษตร สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้งให้บริการรับฝากเงิน เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปอีกด้วยโดย ณ 31 มีนาคม 2555 กระทรวงการคลังถือหุ้นร้อยละ 99.79 กลุ่มสหกรณ์การเกษตรต่างๆ ถือหุ้นร้อยละ 0.18 และ บุคคลทั่วไปถือหุ้นร้อยละ 0.03

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Export-Import Bank of Thailand: EXIM Bank)⁵⁴

(ธสน.) ธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2536 ตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536 เพื่อประกอบธุรกิจอันเป็นการส่งเสริม และสนับสนุนการส่งออก การนำเข้า และการลงทุนทั้ง

⁵² ธนาคารอาคารสงเคราะห์ . 2553. เกี่ยวกับ ออส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.ghbank.co.th/th/award.php> [17 มิถุนายน 2556]

⁵³ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2555. เกี่ยวกับธนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.baac.or.th/content-about.php> [17 มิถุนายน 2556]

⁵⁴ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย . 2553. เกี่ยวกับ ธสน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.exim.go.th/th/about_exim/about.aspx [17 มิถุนายน 2556]

ในและต่างประเทศ สามารถให้สินเชื่อได้ทุกรูปแบบ เช่น สินเชื่อระยะสั้นและสินเชื่อระยะยาว สินเชื่อในประเทศและสินเชื่อต่างประเทศ โดยสามารถทำธุรกิจได้ทั้งที่เป็นสกุลเงินบาทและสกุลเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินทุกประเภททั้งในประเทศและต่างประเทศและออกตราสารการเงินระยะสั้นและระยะยาวขายแก่สถาบันการเงินและประชาชนทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ กล่าวโดยสรุป ธสน. สามารถทำธุรกิจทุกประเภทที่ธนาคารพาณิชย์ทำได้ยกเว้นเพียงการรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไปเท่านั้น สำหรับนักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศ สนับสนุนการลงทุนในรูปของการให้บริการทางการเงินทั้งสินเชื่อระยะสั้นและระยะยาว และเพื่อเป็นการเพิ่มความมั่นใจแก่นักลงทุน ยังพร้อมที่จะร่วมลงทุนถือหุ้นในกิจการอีกด้วย การรับประกันความเสี่ยงในการเรียกเก็บเงินจากการส่งออก

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME BANK)⁵⁵

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2545 ตามพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 เดิมรัฐจัดตั้งสำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมขึ้น เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุนทางการเงิน แก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม และในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม (สธอ.) ต่อมาในปี พ.ศ.2534 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมและปรับสถานะของ สธอ. เป็น บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) มีฐานะเป็นนิติบุคคล หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2545 มีพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 ปรับสถานะของ บอย. เป็น ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว. หรือ SME BANK) โดยประกอบธุรกิจอันเป็นการพัฒนา ส่งเสริมช่วยเหลือ และสนับสนุนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การขยาย หรือการปรับปรุงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อค้ำประกัน ร่วมลงทุน สนับสนุนบริการทางการเงิน ให้คำปรึกษา แนะนำหรือให้บริการที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการไทย

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (Islamic Bank of Thailand)⁵⁶

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.) ธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังจัดตั้งขึ้น 21 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 โดยมีคณะที่ปรึกษาด้านศาสนาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ เพื่อให้ธนาคารดำเนินงานถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม เป็นธนาคารที่ดำเนินธุรกรรมโดยปราศจากดอกเบี้ย แต่อยู่บนหลักการ กำไร-ขาดทุนร่วมกัน โดยประกอบธุรกิจทางการเงินที่ไม่ผูกพันกับดอกเบี้ย และประกอบกิจการอื่นๆ บรรดาที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวเนื่อง หรือสนับสนุนในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของธนาคาร โดยต้องเป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บริการ

⁵⁵ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย . 2555. เกี่ยวกับธนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.smebank.co.th/th/about.php> [17 มิถุนายน 2556]

⁵⁶ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย. 2553. รู้จัก ibank. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ibank.co.th/2010/th/about/> [17 มิถุนายน 2556]

ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นที่ประทับใจของผู้ใช้บริการ สร้างผลกำไรเป็นที่พอใจของผู้ถือหุ้นและผู้ร่วมลงทุน มีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องด้วยความมั่นคง

บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (Thai Credit Guarantee Corporation)⁵⁷

บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ธนาคารของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ตาม พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534 เพื่อรับโอนกิจการและการดำเนินงานทั้งหมดของกองทุนประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 เป็นต้นมา เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยให้บริการค้ำประกันสินเชื่อแก่ SMEs ที่มีศักยภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการเหล่านั้นได้รับอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ในวงเงินที่เพียงพอกับความต้องการ อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงินในการขยายวงเงินสินเชื่อ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมการดำเนินงานของ บสย. เป็นการสร้างศักยภาพในการขยายกิจการและการลงทุนให้ผู้ประกอบการ SMEs พร้อมทั้งสนับสนุนในการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งเป็นองค์กรที่มีได้แสวงหากำไร แต่จะมุ่งเน้นดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ การบริการค้ำประกันสินเชื่อให้กับ SMEs ของ บสย. จะเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมพัฒนา SMEs ให้แข็งแกร่งและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

บริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (Secondary Mortgage Corporation)⁵⁸

บริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.) เป็นสถาบันการเงินของรัฐ สังกัดกระทรวงการคลัง จัดตั้งตามพระราชกำหนดบริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2540 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยและกิจการอื่นที่ส่งเสริมและพัฒนาตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยโดยการนำหลักการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (Securitization) มาใช้เพื่อระดมทุนสำหรับการขยายสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้เพียงพอและสม่ำเสมอ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของประเทศ

สำนักงานธนานุเคราะห์ (Office of The Government Pawnshop)⁵⁹

สำนักงานธนานุเคราะห์ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดตั้งวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2497ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2497 เพื่อเป็นหน่วยงานของรัฐในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาเฉพาะหน้าต้องการเงินไปบรรเทาความเดือดร้อนโดยนำทรัพย์สินมาจำนำ เสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ โดย

⁵⁷ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม. 2556. เกี่ยวกับ บสย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.tcg.or.th/main/> [17 มิถุนายน 2556]

⁵⁸ บริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย. 2556. เกี่ยวกับ บตท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.smcthailand.com/index.php> [17 มิถุนายน 2556]

⁵⁹ สำนักงานธนานุเคราะห์. 2556. เกี่ยวกับสำนักงาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.pawn.co.th/about.php> [17 มิถุนายน 2556]

ให้บริการ สถานธนาณูเคราะห์ หรือ โรงรับจำนำของรัฐ ปัจจุบันสำนักงานธนาณูเคราะห์ มีสถานธนาณูเคราะห์ในสังกัดทั้งหมด 34 แห่ง โดยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 29 แห่ง ปริณชล 4 แห่ง คือ จังหวัด นนทบุรี และ จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ และส่วนภูมิภาค 1 แห่ง คือ จ.ระยอง

3.4 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2500 ถึงปี พ.ศ. 2542 ยังไม่มีความเด่นชัดเท่าไร แม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2504 จะมีการกล่าวถึงการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไว้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพการดำเนินงาน ต่าง ๆ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 มาจนถึงฉบับที่ 8 ประเทศไทยก็ยังไม่เคยมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจตามแบบอย่างประเทศต่างๆ ได้ดำเนินการไป จะมีก็แต่เพียงการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจเท่านั้นที่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจสามารถทำได้หลายรูปแบบ หากไม่นับรวมวิธีการจ้างเหมาเอกชนดำเนินกิจกรรมทำความสะอาดหรือรักษาความปลอดภัยที่ถือเป็นกิจกรรมทั่วไปที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินการอยู่แล้ว การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจมีอยู่ 6 วิธีการด้วยกัน คือ การทำสัญญาจ้างเอกชนให้บริหารงาน การทำสัญญาให้เอกชนเช่าดำเนินการทำให้สัมปทานภาคเอกชน การกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การร่วมลงทุนกับภาคเอกชน และการให้เอกชนลงทุนดำเนินการแก่รัฐรับซื้อผลิตภัณฑ์

ในช่วงปี พ.ศ. 2539 เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจ รัฐบาลได้เจรจา ขอความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) และได้จัดทำแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจแบบเบ็ดเสร็จร่วมกับ IMF ในการขอถอนเงินกู้จาก IMF ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามเป้าหมายเศรษฐกิจและการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน รวมทั้งจะต้องมีการทบทวนเป้าหมายการดำเนินนโยบายด้านต่างๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยประเด็นเรื่องรัฐวิสาหกิจเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินนโยบายตามข้อตกลง ในหนังสือแจ้งความจำนงขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนระหว่างประเทศ (Letter of Intent หรือ LOI) ฉบับที่ 5 ลงวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2541 รัฐบาลได้แสดงท่าทีเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไว้ว่า “ทางการกำลังเริ่มโครงการแปรรูป รัฐวิสาหกิจในสาธารณูปโภคซึ่งกระบวนการแปรรูปรัฐวิสาหกิจดังกล่าวจะทำให้เกิด รายได้ที่จะใช้ในการดูแลผู้ใช้แรงงานและลดหนี้ภาครัฐ” และนอกจากนี้ ในท้ายหนังสือแจ้งความจำนงดังกล่าวยังได้เสนอเอกสารภาคผนวกชื่อ “กลยุทธ์การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ” ซึ่งกำหนดมาตรการและแบบแผนในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกำหนดเวลาในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไว้อย่างชัดเจน รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้จัดทำพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ขึ้นมาเพื่อแปลงทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัท แต่สำหรับในส่วนของการนำหุ้นออกไปขายเพื่อให้เกิดการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนั้น กฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติไว้จึงทำให้กฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจไม่เป็นกฎหมายสำหรับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2547)

หลังจากที่ประเทศไทยได้ประสบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 หลายฝ่ายต่างก็พยายามร่วมมือกันแก้ปัญหาดังกล่าว จนสถานการณ์คลี่คลายได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็มีอีกหลายเรื่องซึ่ง

คงต้องใช้เวลาแก้ไขกันไป ในช่วงวิกฤตที่ผ่านมาภาครัฐบาลได้เร่งหามาตรการต่างๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมทั้งผลักดันให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างจริงจังหลังจากที่มีการริเริ่มกันมาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจมีความคล่องตัว อีกทั้งช่วยลดภาระเงินงบประมาณในกรณีที่รัฐวิสาหกิจประสบกับภาวะการขาดทุน โดยต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ในหลายประเทศที่เคยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำก็ได้ใช้วิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเป็นมาตรการหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ (พรายพล คุ่มทรัพย์, 2541)

เมื่อพิจารณาการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา มีรัฐวิสาหกิจที่แปลงสภาพและรัฐวิสาหกิจที่แปรรูป แต่ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจทั้งหมดจำนวน 7 แห่ง ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่ง 2 แห่ง ได้แก่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน 1 แห่ง คือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)

3.4.1 การแปรรูปบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

เดิมคือ การบินไทย เริ่มก่อตั้งขึ้นโดยการทำสัญญาร่วมทุนระหว่าง บริษัท เดินอากาศไทย จำกัด กับสายการบินสแกนดิเนเวียน แอร์ไลน์ ซิสเต็ม หรือใช้ชื่อย่อว่า เอส เอ เอส เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2502 จากนั้นในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2503 ได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด ในชื่อ บริษัท การบินไทย จำกัด โดยบริษัท เดินอากาศไทย จำกัด ถือหุ้นร้อยละ 70 กับสายการบินสแกนดิเนเวียน แอร์ไลน์ ซิสเต็ม ถือหุ้นร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียน ต่อมาปี พ.ศ. 2520 บริษัท เดินอากาศไทย ได้ซื้อหุ้นทั้งหมดคืนจาก เอส เอ เอส ตามมติคณะรัฐมนตรีและมอบโอนหุ้นที่ซื้อมาให้กระทรวงการคลัง ดังนั้น การบินไทย จึงเป็นสายการบินของคนไทยอย่างแท้จริง และมี บริษัท เดินอากาศไทย จำกัด กับกระทรวงการคลังเป็นผู้ร่วมถือหุ้น

กระบวนการแปรรูปของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2534 มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการดำเนินธุรกิจที่สำคัญเกิดขึ้น โดยคณะรัฐมนตรี มีมติให้ดำเนินการดังนี้

1. นำบริษัทการบินไทย จำกัด เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพิ่มทุนจดทะเบียนอีกจำนวน 3,000 ล้านบาท โดยนำหุ้นเพิ่มทุนส่วนแรกจำนวน 100 ล้านหุ้น ในราคาหุ้นละ 10 บาท ออกจัดสรรก่อน
3. ให้จัดหุ้นสามัญเพิ่มทุนจำนวน 5 ล้านหุ้น ขายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของบริษัทฯ ในราคาหุ้นละ 10 บาท

4. จัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุนส่วนที่เหลืออีกจำนวน 95 ล้านหุ้น เสนอขายประชาชนทั่วไป เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2534 ได้ทำการแปลงกำไรสะสมให้เป็นหุ้นเพิ่มทุนทำให้บริษัทฯ มีทุนจดทะเบียนเป็น 13,000 ล้านบาท และทำการเพิ่มทุน จดทะเบียนใหม่อีกจำนวน 3,000 ล้านบาท รวมเป็นทุนจดทะเบียน 16,000 ล้านบาท เป็นทุนชำระแล้ว 14,000 ล้านบาท โดยกระทรวงการคลัง ถือหุ้นร้อยละ 79.5 และธนาคารออมสินถือหุ้นร้อยละ 13.4 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 7.1 กระจายสู่ นักลงทุนทั่วไป ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งพนักงานของบริษัทฯ และได้เข้าจดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากนั้นแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชน ในชื่อเป็นบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อปี พ.ศ. 2537 ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ต่อมาในวันที่ 20-21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 บริษัทฯ ได้เสนอขายหุ้นสามัญแก่ประชาชนทั่วไปจำนวน 442.75 ล้านหุ้น ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยหุ้นที่เสนอดังกล่าว เป็นหุ้นเพิ่มทุน 285,000,000 หุ้น และหุ้นเดิมของกระทรวงการคลัง 157,750,000 หุ้น ตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2547 บริษัทฯ ได้จำหน่ายหุ้นให้กับพนักงานจำนวน 13,896,150 หุ้น ในราคาหุ้นละ 15 บาท ภายใต้โครงการจัดสรรหลักทรัพย์ให้พนักงาน (Employee Securities Option Plan) โดยบริษัทฯ จะยังคงจำหน่ายหุ้นให้กับพนักงานที่ถือใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นภายใต้โครงการดังกล่าว จนกระทั่งสิ้นสุดโครงการในเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 (บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน), ออนไลน์)

สำหรับรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2556 ได้แก่ กระทรวงการคลัง สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 51.03 กองทุนรวม วายุภักษ์หนึ่ง โดย บลจ.เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน) สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 7.75 กองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่ง โดย บลจ.กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 7.75 บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 4.03 กองทุนรวมอมสิน สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 2.13

3.4.2 การแปรรูปบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

เดิมรัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 โดยกำหนดให้จัดตั้งการท่าอากาศยานขึ้นเรียกว่า การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 หลังจากนั้นมีการแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 โดยใช้ชื่อ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ต่อมาเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2547 มีการเสนอขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยภายหลังจากการกระจายหุ้นครั้งแรกแล้ว กระทรวงการคลังถือหุ้นในสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 ของหุ้นทั้งหมด

กระบวนการแปรรูปบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)⁶⁰

1. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2545 เห็นชอบให้มีการเปลี่ยนทุนของ การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย เป็นหุ้น และจัดตั้งบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
2. เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ด้วยทุนจดทะเบียน 5,747,000,000 บาท
3. ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป และได้จัดทำพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 254

สำหรับรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2556 ได้แก่ กระทรวงการคลัง สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 70.00 บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 4.48 HSBC

⁶⁰ กระบวนการแปรรูปของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จากงานวิจัยของ เอก ตังทรัพย์วัฒนา. (2552)

(SINGAPORE) NOMINEES PTE LTD สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 2.49 สำนักงานประกันสังคม สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 1.30 และ STATE STREET BANK EUROPE LIMITED สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 1.07

3.4.3 การแปรรูปบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

เดิมคือ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2521 ตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2518 โดยมาจากการรวมกิจการพลังงานของรัฐ ทั้ง 2 องค์กร คือ องค์กรเชื้อเพลิงและองค์กรก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย จากนั้นได้แปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 โดยจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดมหาชนในชื่อ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2544 มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารงานที่เปลี่ยนไปเป็นแบบบริษัทเอกชน ทุนของ ปตท. ก็ได้แปลงมาเป็นทุนเรือนหุ้น และได้ทำการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยครั้งแรกในวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2544

กระบวนการการแปรรูปบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)⁶⁰

ปตท. ถือเป็นรัฐวิสาหกิจแห่งแรกๆ ที่ดำเนินการแปรรูปตามกฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจได้เป็นผลสำเร็จในปี พ.ศ. 2544 ในกระบวนการแปรรูปได้ดำเนินการตามขั้นตอนการแปลงสภาพตามกฎหมายทุกประการ ดังนี้

1. ภายหลังจากที่ ปตท. รับนโยบายการแปรรูปมาจากรัฐบาล ภายในหน่วยงานได้มีการปรับโครงสร้างโดยยึดหลักการรื้อระบบ (Re-engineering) เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการดำเนินการและเตรียมความพร้อมให้กับพนักงานสำหรับการแปรรูป
2. หลังจากปรับโครงสร้างภายใน ปตท. ก็ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของ พรบ. ทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ดำเนินการเปลี่ยนทุนของ ปตท. เป็นหุ้นและจัดตั้งเป็น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2544 โดยมีทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 20,000 ล้านบาท แบ่งเป็นหุ้นสามัญจำนวน 2,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นแต่เพียงผู้เดียว
3. จากนั้นได้มีการออกพระราชกฤษฎีกา 2 ฉบับ คือ พรฎ. ยกเลิก พรบ. ปตท. พ.ศ. 2521 และ พรฎ. โอนอำนาจ สิทธิหรือประโยชน์เท่าที่จำเป็นให้ บมจ. ปตท. เพื่อเตรียมพร้อมให้ บมจ. ปตท. เปิดขายหุ้นเพิ่มทุนให้แก่สาธารณะชน ซึ่งทำการเปิดขายวันแรก (Initial Public Offering: IPO) เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ที่ราคาหุ้นละ 35 บาท เป็นจำนวน 800 ล้านหุ้น
4. ส่งเรื่องดำเนินการแปรรูป ปตท. เข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยว่าการยุบเลิกรัฐวิสาหกิจ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และต่อมาศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาว่า ปตท. ในฐานะ บมจ. ปตท. สามารถใช้อำนาจวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อก๊าซได้

จากขั้นตอนทั้งหมดนี้ได้ทำให้การดำเนินการแปรรูป ปตท. จากรัฐวิสาหกิจที่รัฐเป็นเจ้าของทั้งหมด ให้เป็นบริษัทจำกัดมหาชน และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งรัฐบาลโดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่เกินกว่าร้อยละ 50 และยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ หาก

พิจารณาจากรูปแบบการแปรรูปแล้ว การแปรรูป ปตท.ถือได้ว่าอยู่ในขั้นของการแปรรูปเต็มรูปแบบ และเอกชนสามารถเข้าถือหุ้นได้ผ่านกลไกการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ

สำหรับรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2556 ได้แก่ กระทรวงการคลัง สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 51.11 กองทุนรวม วายุภักษ์หนึ่ง โดย บลจ.เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน) สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 7.63 กองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่ง โดย บริษัท กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 7.63 บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 3.67 Chase Nominees Limited สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 42 2.55 HSBC (SINGAPORE) NOMINEES PTE LTD สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 2.24 STATE STREET BANK AND TRUST COMPANY สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 1.20 NORTRUST NOMINEES LIMITED-NT0 SEC LENDING THAILAND สัดส่วนการถือหุ้น 0.91 ร้อยละ STATE STREET BANK EUROPE LIMITED สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 0.87 และสำนักงานประกันสังคม สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 0.84

3.4.4 การแปลงสภาพบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

เดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนงานกองช่างโทรศัพท์ ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 กองช่างโทรศัพท์แยกออกจากกรมไปรษณีย์โทรเลข เปลี่ยนมาเป็น องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ จัดตั้งโดย พรบ.องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2497 จากนั้นวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้แปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 ใช้ชื่อว่า บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) แต่ยังคงสถานะรัฐวิสาหกิจ และต่อมาในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) รัฐบาลยังคงเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด และยังไม่ได้มีการนำหุ้นไปกระจายในตลาดหลักทรัพย์

กระบวนการแปลงสภาพ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)⁶¹

1. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2543 ในหลักการให้นำองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย มาจัดตั้งเป็นบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และให้แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัททศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
2. คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้พิจารณาส่วนที่เกี่ยวข้องและนำเสนอการจัดตั้งบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ต่อคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
3. คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจได้ประชุมพิจารณาในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 มีมติเห็นชอบให้แปรสภาพองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ไปจัดตั้งเป็นบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
4. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 อนุมัติให้เปลี่ยนทุนของ ทศท. เป็นหุ้น และจัดตั้ง บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ด้วยทุนจดทะเบียน จำนวน 6,000 ล้านบาทและให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยองค์การโทรศัพท์

⁶¹ กระบวนการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร ได้แก่ บริษัทบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มาจากงานวิจัยของ ปิยะวัตร มหาเปารยะ. (2552)

แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2545 เป็นต้นไป อำนาจ สิทธิหรือประโยชน์ของบริษัท ทศท ยังคงเป็นไปตามเดิม มิได้มีการจำกัดแต่อย่างใด เพื่อให้บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ยังคงสามารถดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

3.4.5 การแปลงสภาพบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

เดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนงานกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 มีการก่อตั้งการสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ รับโอนกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคมจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาการสื่อสารแห่งประเทศไทย มีการแปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยแยกเป็น 2 บริษัท คือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

กระบวนการแปลงสภาพบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)⁶¹

การแปลงสภาพของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้นเกิดขึ้นพร้อมกับการแปลงสภาพของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) โดย

1. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2543 อนุมัติในหลักการให้การสื่อสารแห่งประเทศไทย มาจัดตั้งเป็นบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด
2. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2546 เห็นชอบการแปลงทุนเป็นทุนเรือนหุ้นของการสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยจัดตั้งเป็น บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยให้มีการแยกกิจการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ออกเป็น 2 กิจการหลัก ได้แก่ กิจการโทรคมนาคมและกิจการไปรษณีย์ สำหรับกิจการโทรคมนาคมได้จัดตั้งเป็น บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด ตาม พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542
3. เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ได้มีการจัดตั้ง บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ด้วยทุนจดทะเบียนจำนวน 10,000,000,000 บาท (หุ้นจำนวน 1,000,000,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้ 10 บาทต่อหุ้น) โดยรับโอนกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคมทั้งหมด ซึ่งรัฐบาลยังคงเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด และยังไม่ได้มีการนำหุ้นไปกระจายในตลาดหลักทรัพย์
4. ให้พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 เป็นอันยกเลิกตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นวันจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทที่แปลงสภาพมาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย

3.4.5 การแปลงสภาพบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

เดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนงานกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 มีการก่อตั้ง

การสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ รับโอนกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคมจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมา การสื่อสารแห่งประเทศไทย มีการแปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยแยกเป็น 2 บริษัท คือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

กระบวนการแปลงสภาพบริษัท ไปรษณีย์ จำกัด⁶¹

การแปลงสภาพของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้นเกิดขึ้นพร้อมกับการแปลงสภาพของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) โดย

1. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2543 อนุมัติในหลักการให้นำ การสื่อสารแห่งประเทศไทย มาจัดตั้งเป็นบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีการจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2546 เห็นชอบการแปลงทุนเป็นทุนเรือนหุ้นของ การสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยจัดตั้งเป็น บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยให้มีการแยกกิจการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ออกเป็น 2 กิจการหลัก ได้แก่ กิจการโทรคมนาคมและกิจการไปรษณีย์ สำหรับกิจการกิจการไปรษณีย์จัดตั้งเป็น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542

3. เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ได้มีการจัดตั้ง บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ด้วยทุนจดทะเบียน จำนวน 750 ล้านบาท หุ้นจำนวน 75 ล้านหุ้น (มูลค่าหุ้นที่ตราไว้ 10 บาทต่อหุ้น) ได้รับโอน กิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้อง กิจการไปรษณีย์ทั้งหมด ซึ่งรัฐบาลยังคงเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด และยังไม่ได้มีการนำหุ้นไปกระจายในตลาดหลักทรัพย์

4. ให้พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 เป็นอันยกเลิกตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นวันจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทที่แปลงสภาพมาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย

3.4.6 การแปรรูปบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)

เดิมคือ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จัดตั้งเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2520 ตาม พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 ต่อมาได้มีการแปลงสภาพ เป็น บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ตามพระราชบัญญัติทุน รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 และเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ได้มีการกระจายหุ้นในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กระทรวงการคลังถือหุ้นในสัดส่วนประมาณร้อยละ 77 ของหุ้นทั้งหมด

กระบวนการแปรรูปของ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จดทะเบียนจัดตั้งในรูปบริษัทมหาชน จำกัด เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2547 ด้วยการแปลงสภาพจากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ตาม พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 โดยมีทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 3,000 ล้านบาท แบ่งเป็นหุ้น สามัญจำนวน 600 ล้านหุ้น และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2547 โดยดำเนินการกระจายหุ้นสู่มหาชน เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

สำหรับรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2556 ได้แก่ กระทรวงการคลังสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 65.80 ธนาคารออมสินสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 11.48 บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 4.84 GOVERNMENT OF SINGAPORE INVESTMENT CORPORATION สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 2.78 AMERICAN INTERNATIONAL ASSURANCE COMPANY, LIMITED-APEX สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 0.73

ตารางที่ 3.1 รายชื่อรัฐวิสาหกิจที่แปลงสภาพและแปรรูป

ลำดับ	ชื่อรัฐวิสาหกิจ	วันที่แปลงสภาพ	ชื่อบริษัท	วันที่กระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์
1	บริษัท การบินไทย จำกัด	ปี 2537	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	20-21 พฤศจิกายน 2546
2	การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	1 ตุลาคม 2544	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	6 ธันวาคม 2544
3	การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย	30 กันยายน 2545	บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)	11 มีนาคม 2547
4	องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย	31 กรกฎาคม 2545	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	-
5	การสื่อสารแห่งประเทศไทย	14 สิงหาคม 2546	บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	-
6	การสื่อสารแห่งประเทศไทย	14 สิงหาคม 2546	บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	-
7	องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย	17 สิงหาคม 2547	บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	17 พฤศจิกายน 2547

ที่มา: ข้อมูลในลำดับที่ 1 จากบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) <http://www.thaiairways.co.th>

ลำดับที่ 2 จากบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) <http://www.thaiairways.co.th>

ลำดับที่ 3 จากบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) <http://www.airportthai.co.th>

ลำดับที่ 4 จากบริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน) <http://www.tot.co.th>

ลำดับที่ 5 จากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด <http://www.thailand.com>

ลำดับที่ 6 จากบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน) <http://www.cattelcom.com>

ลำดับที่ 7 จากบริษัท อสมท จำกัด(มหาชน) <http://www.mcot.net>

บทที่ 4

วิธีการศึกษา

ในส่วนการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ เป็นวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) ใช้แบบจำลอง Panel data โดยจะใช้การประมาณค่า 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square) วิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) และวิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรสุ่ม (Random effect estimation) โดยทำการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 -2554 ใช้ผลรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 56 แห่ง (ไม่รวมบริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด เนื่องจากอยู่ในระหว่างการยุบเลิกกิจการ) โดยใช้ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนั้น จะแบ่งเป็น 2 กรณีศึกษา ได้แก่ กรณีแรกศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทและรัฐวิสาหกิจที่แปรรูป กรณีที่สองศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

สำหรับรายได้ นำส่งรัฐของ รัฐวิสาหกิจที่จะใช้ในการศึกษามี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นรายได้ นำส่งรัฐในส่วนของรายได้รัฐพาณิชย์ ลักษณะที่สองเป็นรายได้ นำส่งรัฐที่ประกอบด้วยรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้

สูตรการคำนวณรายได้ นำส่งรัฐ 1

$$\text{Revenue1}_{it} = \text{SOE}_{it}$$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้ นำส่งรัฐที่เป็นรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$$\text{SOE}_{it} = \text{จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t}$$

สูตรการคำนวณรายได้ นำส่งรัฐ 2

$$\text{Revenue2}_{it} = \text{SOE}_{it} + \text{CIT}_{it}$$

เมื่อ Revenue2_{it} = จำนวนรายได้ นำส่งรัฐที่เกิดจากรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$$\text{SOE}_{it} = \text{จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t}$$

$$\text{CIT}_{it} = \text{จำนวนภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t}$$

เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นในวิทยานิพนธ์นี้จึงมีตัวแปรดังต่อไปนี้

รายได้รัฐพาณิชย์ (SOE) เป็นรายได้ที่เกิดจากการจัดสรรกำไรสุทธิหรือเงินปันผลของรัฐวิสาหกิจส่งให้กับรัฐบาลในแต่ละปี

ภาษีเงินได้นิติบุคคล (CIT) เป็นรายได้ทางภาษีสำหรับรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อดำเนินกิจการมีกำไรต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับรัฐ

การแปลงสภาพและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (P) เพื่อศึกษาว่ารัฐวิสาหกิจที่แปลงสภาพเป็นบริษัทหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจแล้วนั้น ส่งผลต่อรายได้ นำส่งรัฐอย่างไร โดยตัวแปร P จะมีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีแปลงสภาพเป็นบริษัทหรือมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็น 0 หากไม่ใช่

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (D) เพื่อศึกษาว่ารัฐวิสาหกิจที่แปรรูปแล้วนั้น ส่งผลต่อรายได้ นำส่งรัฐอย่างไร โดยตัวแปร D จะมีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็น 0 หากไม่ใช่

รายรับของรัฐวิสาหกิจ (sale) แสดงถึงผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจที่มาจากการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ

กำไรสุทธิ (π) เนื่องจากกำไรสุทธิเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ และรายได้ นำส่งรัฐนั้นมาจากการการจัดสรรผลกำไรสุทธิ ดังนั้นถ้ารัฐวิสาหกิจมีกำไรสุทธิสูงย่อมทำให้รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสูงตามไปด้วย

กำไรสุทธิ = รายรับ - ค่าใช้จ่าย - ภาษีเงินได้นิติบุคคล

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมดที่กิจการใช้ในการดำเนินงาน ว่าให้ผลตอบแทนจากการดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด หากมีค่าสูง แสดงถึงการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on total assets) (%) = $\frac{\text{กำไรสุทธิ (Net profit)}}{\text{สินทรัพย์รวม (Total assets)}}$

อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (ROE) เป็นตัววัดประสิทธิภาพโดยรวมของรัฐวิสาหกิจจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ ว่าเมื่อส่วนของผู้เจ้าของลงทุนไปนั้น จะได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินกิจการเท่าใด หากมีค่าสูง แสดงถึงประสิทธิภาพในการทำกำไรสูงด้วย

อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on equity) (%) = $\frac{\text{กำไรสุทธิ (Net profit)}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity)}}$

ตารางที่ 4.1 ที่มาและความสัมพันธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	สาเหตุที่ใช้ตัวแปรในการศึกษา	ความสัมพันธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
log(sale)	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายรับของรัฐวิสาหกิจกับรายได้ นำส่งรัฐ	รัฐวิสาหกิจที่มีรายรับเพิ่มขึ้น จะทำให้นำส่งรายได้ให้รัฐเพิ่มขึ้นตามไปด้วย
π	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจกับรายได้ นำส่งรัฐ	รัฐวิสาหกิจที่มีกำไรสุทธิมากขึ้น ย่อมนำส่งรายได้ให้รัฐเพิ่มขึ้นตามไปด้วย
P*log(sale)	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายรับของรัฐวิสาหกิจกับการแปลงสภาพหรือการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลต่อรายได้ นำส่งรัฐ	เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของรายรับ รัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะนำส่งรายได้ให้รัฐมากกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปรรูป

ตัวแปร	สาเหตุที่ใช้ตัวแปรในการศึกษา	ความสัมพันธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
$P^* \pi$	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับการแปลงสภาพหรือการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลต่อรายได้ นำส่งรัฐ	เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่มีแปลงสภาพหรือแปรรูปจะนำส่งรายได้ให้รัฐมากกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปรรูป
$D^* \log(\text{sale})$	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายรับของรัฐวิสาหกิจกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลต่อรายได้ นำส่งรัฐ	เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของรายรับ รัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปจะนำส่งรายได้ให้รัฐมากกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปรรูป
$D^* \pi$	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลต่อรายได้ นำส่งรัฐ	เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปจะนำส่งรายได้ให้รัฐมากกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปรรูป
ROA	ใช้เป็นตัวแทนของความสามารถในการทำกำไรของรัฐวิสาหกิจ	ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ นำส่งรัฐ เนื่องจากเมื่อรัฐวิสาหกิจสามารถทำกำไรได้มาก ย่อมนำส่งรายได้ให้รัฐมากตามไปด้วย
ROE	เพื่อแสดงถึงผลตอบแทนที่ส่วนของผู้ถือหุ้นจะได้รับจากการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ	ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ นำส่งรัฐ เนื่องจากเมื่อรัฐวิสาหกิจสามารถทำกำไรได้มาก ย่อมนำส่งรายได้ให้รัฐมากตามไปด้วย

4.2 กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทและรัฐวิสาหกิจที่แปรรูป

4.2.1 การศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี

Ordinary least square

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{ROE}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{ROE}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

Revenue2_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$\log(\text{sale})_{it}$ = รายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

P_{it} = การแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นตัวแปร dummy มีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีค่าเป็น 0 ถ้าไม่ใช่

$P_{it} \log(\text{sale})_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

π_{it} = จำนวนกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$P_{it}\pi_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROE_{it} = อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ε_{it} = ความคลาดเคลื่อน

ในแบบจำลองนี้มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปร P ซึ่งเป็นการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t โดยที่ตัวแปร P จะคูณอยู่กับตัวแปร $\log(\text{sale})$ จึงสามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพและแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ ในการตีความ ถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อรายรับของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะเท่ากับ β_2 นอกจากนี้ตัวแปร P จะคูณอยู่กับตัวแปร π สามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้นำส่งรัฐ โดยถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะเท่ากับ β_4 ดังนั้นจึงสามารถศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐได้

4.2.2 การศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ ด้วยวิธี fixed effects estimation

กำหนดให้ a_i เป็น unobserved effect คือ ผลกระทบต่างๆ ที่ไม่สามารถวัดได้และผลกระทบนี้ไม่เปลี่ยนแปลงตามเวลาที่มีผลต่อรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ วัฒนธรรมของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

กำหนดให้ u_{it} เป็น idiosyncratic error คือ ผลกระทบต่างๆ ที่ไม่สามารถวัดได้และผลกระทบนี้เปลี่ยนแปลงตามเวลาที่มีผลต่อรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ความเสียหายต่างๆ ในบริษัท ภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน อาจทำให้เกิดการลดลงของรายได้หรือต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกระทบต่อรายได้นำส่งรัฐที่อาจลดลงตามไปด้วย

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 ROE_{it} + a_i + u_{it} \quad (3)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 ROE_{it} + a_i + u_{it} \quad (4)$$

การประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี fixed effect นี้เป็นการกำจัด unobserved effect (a_i) มีขั้นตอนโดยเริ่มจากการหาค่าเฉลี่ยของทุกตัวแปรในสมการที่ (3) และ (4) จะได้สมการที่ (5) และ (6)

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_2 P_{it} \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_3 \overline{\pi}_{it} + \beta_4 \overline{P_{it} \pi}_{it} + \beta_5 \overline{ROA}_{it} + \beta_6 \overline{ROE}_{it} + a_i + \overline{u}_{it} \quad (5)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_2 P_{it} \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_3 \overline{\pi}_{it} + \beta_4 \overline{P_{it} \pi}_{it} + \beta_5 \overline{ROA}_{it} + \beta_6 \overline{ROE}_{it} + a_i + \overline{u}_{it} \quad (6)$$

นำสมการที่ (3) ลบด้วยสมการที่ (5) และนำสมการที่ (4) ลบด้วยสมการที่ (6) จะได้

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{säle})_{it} + \beta_2 P_{it} \log(\text{säle})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{RÖA}_{it} + \beta_6 \text{RÖE}_{it} + \ddot{u}_{it} \quad (7)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{säle})_{it} + \beta_2 P_{it} \log(\text{säle})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{RÖA}_{it} + \beta_6 \text{RÖE}_{it} + \ddot{u}_{it} \quad (8)$$

โดยที่ $\ddot{X}_{it} = X_{it} - \overline{X}_{it}$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

Revenue2_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$\log(\text{sale})_{it}$ = รายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

P_{it} = การแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นตัวแปร dummy มีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีค่าเป็น 0 ถ้าไม่ใช่

$P_{it} \log(\text{sale})_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

π_{it} = จำนวนกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$P_{it} \pi_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROE_{it} = อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

a_i = unobserved effect ได้แก่ วัฒนธรรมของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

u_{it} = idiosyncratic error

ในแบบจำลองนี้มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปร P ซึ่งเป็นการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t โดยที่ตัวแปร P จะคูณอยู่กับตัวแปร $\log(\text{sale})$ จึงสามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้নাส่งรัฐ ในการตีความหมายของแบบจำลองนี้ ถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยเมื่อรายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเปรียบเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเท่ากับ β_2 นอกจากนี้ตัวแปร P จะคูณอยู่กับตัวแปร π สามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้নাส่งรัฐ โดยถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ เท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะเท่ากับ β_4 ดังนั้นจึงสามารถศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐได้

4.2.3 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Random Effects estimation

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \ln(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + a_i + u_{it} \quad (9)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \ln(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + a_i + u_{it} \quad (10)$$

ถ้าเราคิดว่า a_i ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (x_{it}) ในสมการ จึงควรใช้ Random effects โดยที่ ให้ $v_{it} = a_i + u_{it}$ จะได้สมการดังนี้

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \ln(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + v_{it} \quad (11)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 P_{it} \ln(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 P_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + v_{it} \quad (12)$$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

Revenue2_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$\log(\text{sale})_{it}$ = รายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

P_{it} = การแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นตัวแปร dummy มีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีค่าเป็น 0 ถ้าไม่ใช่

$P_{it} \log(\text{sale})_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

π_{it} = จำนวนกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$P_{it} \pi_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROE_{it} = อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

a_i = unobserved effect ได้แก่ วัฒนธรรมของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

u_{it} = idiosyncratic error

ในแบบจำลองนี้มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปร P ซึ่งเป็นการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t โดยที่ตัวแปร P จะขึ้นอยู่กับตัวแปร $\log(\text{sale})$ จึงสามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ ในการศึกษา ถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อรายรับของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะเท่ากับ β_2 นอกจากนี้ตัวแปร P จะขึ้นอยู่กับตัวแปร π สามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพหรือแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ โดยถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะเท่ากับ β_4 ดังนั้นจึงสามารถศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐได้

4.3 กรณีศึกษาธุรกิจที่มีการแปรรูป

4.3.1 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปธุรกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Ordinary least square

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของธุรกิจ i ณ เวลา t

Revenue2_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจ i ณ เวลา t

$\log(\text{sale})_{it}$ = รายรับของธุรกิจ i ณ เวลา t

D_{it} = การแปรรูปธุรกิจ เป็นตัวแปร dummy มีค่าเป็น 1 ถ้าธุรกิจ i ณ เวลา t มีการแปรรูปธุรกิจ มีค่าเป็น 0 ถ้าไม่ใช่

$D_{it} \log(\text{sale})_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของธุรกิจ i ณ เวลา t

π_{it} = จำนวนกำไรสุทธิของธุรกิจ i ณ เวลา t

$D_{it} \pi_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับกำไรสุทธิของธุรกิจ i ณ เวลา t

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของธุรกิจ i ณ เวลา t

ROE_{it} = อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของธุรกิจ i ณ เวลา t

ε_{it} = ความคลาดเคลื่อน

ในแบบจำลองนี้มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปร D ซึ่งเป็นการแปรรูปธุรกิจ i ณ เวลา t โดยที่ตัวแปร D จะคูณอยู่กับตัวแปร $\log(\text{sale})$ จึงสามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ ในการตีความ ถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อรายรับของธุรกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้ นำส่งรัฐของธุรกิจที่แปรรูป เมื่อเทียบกับธุรกิจที่ไม่ได้แปรรูปจะเท่ากับ β_2 นอกจากนี้ตัวแปร D จะคูณอยู่กับตัวแปร π สามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับกำไรสุทธิของธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ โดยถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อกำไรสุทธิของธุรกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้ นำส่งรัฐของธุรกิจที่แปรรูปเมื่อเทียบกับธุรกิจที่ไม่ได้แปรรูปจะเท่ากับ β_4 ดังนั้นจึงสามารถศึกษาผลกระทบของการแปรรูปธุรกิจต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐได้

4.3.2 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปธุรกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี fixed effects estimation

กำหนดให้ a_i เป็น unobserved effect คือ ผลกระทบต่างๆ ที่ไม่สามารถวัดได้และผลกระทบนี้ไม่เปลี่ยนแปลงตามเวลาที่มีผลต่อรายได้ นำส่งรัฐของธุรกิจ ได้แก่ วัฒนธรรมของแต่ละธุรกิจ

กำหนดให้ u_{it} เป็น idiosyncratic error คือ ผลกระทบต่างๆที่ไม่สามารถวัดได้และผลกระทบนี้เปลี่ยนแปลงตามเวลาที่มีผลต่อรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ความเสียหายต่างๆในบริษัท ภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย จะส่งผลต่อการดำเนินกิจการ อาจทำให้เกิดการลดลงของรายได้หรือต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐที่อาจลดลงตามไปด้วย

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + a_i + u_{it} \quad (3)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + a_i + u_{it} \quad (4)$$

การประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี fixed effect นี้เป็นการกำจัด unobserved effect (a_i) มีขั้นตอนโดยเริ่มจากการหาค่าเฉลี่ยของทุกตัวแปรในสมการที่ (3) และ (4) จะได้สมการที่ (5) และ (6)

$$\overline{\text{Revenue1}}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_2 D_{it} \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_3 \overline{\pi}_{it} + \beta_4 D_{it} \overline{\pi}_{it} + \beta_5 \overline{\text{ROA}}_{it} + \beta_6 \overline{\text{ROE}}_{it} + a_i + \overline{u}_{it} \quad (5)$$

$$\overline{\text{Revenue2}}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_2 D_{it} \overline{\log(\text{sale})}_{it} + \beta_3 \overline{\pi}_{it} + \beta_4 D_{it} \overline{\pi}_{it} + \beta_5 \overline{\text{ROA}}_{it} + \beta_6 \overline{\text{ROE}}_{it} + a_i + \overline{u}_{it} \quad (6)$$

นำสมการที่ (3) ลบด้วยสมการที่ (5) และนำสมการที่ (4) ลบด้วยสมการที่ (6) จะได้

$$\text{Revenue1}_{it} - \overline{\text{Revenue1}}_{it} = \beta_1 (\log(\text{sale})_{it} - \overline{\log(\text{sale})}_{it}) + \beta_2 D_{it} (\log(\text{sale})_{it} - \overline{\log(\text{sale})}_{it}) + \beta_3 (\pi_{it} - \overline{\pi}_{it}) + \beta_4 D_{it} (\pi_{it} - \overline{\pi}_{it}) + \beta_5 (\text{ROA}_{it} - \overline{\text{ROA}}_{it}) + \beta_6 (\text{ROE}_{it} - \overline{\text{ROE}}_{it}) + u_{it} - \overline{u}_{it} \quad (7)$$

$$\text{Revenue2}_{it} - \overline{\text{Revenue2}}_{it} = \beta_1 (\log(\text{sale})_{it} - \overline{\log(\text{sale})}_{it}) + \beta_2 D_{it} (\log(\text{sale})_{it} - \overline{\log(\text{sale})}_{it}) + \beta_3 (\pi_{it} - \overline{\pi}_{it}) + \beta_4 D_{it} (\pi_{it} - \overline{\pi}_{it}) + \beta_5 (\text{ROA}_{it} - \overline{\text{ROA}}_{it}) + \beta_6 (\text{ROE}_{it} - \overline{\text{ROE}}_{it}) + u_{it} - \overline{u}_{it} \quad (8)$$

โดยที่ $X_{it} = X_{it} - \overline{X}_{it}$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

Revenue2_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$\log(\text{sale})_{it}$ = รายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

D_{it} = การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นตัวแปร dummy มีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีค่าเป็น 0 ถ้าไม่ใช่

$D_{it} \log(\text{sale})_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

π_{it} = จำนวนกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$D_{it} \pi_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROE_{it} = อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

a_i = unobserved effect ได้แก่ วัฒนธรรมของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

u_{it} = idiosyncratic error

ในแบบจำลองนี้มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปร D ซึ่งเป็นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t โดยที่ตัวแปร D จะคูณอยู่กับตัวแปร $\log(\text{sale})$ จึงสามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ ในการตีความหมายของแบบจำลองนี้ ถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อรายรับของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละ 1 รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูปโดยเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูปเท่ากับ β_2 นอกจากนี้ตัวแปร D จะคูณอยู่กับตัวแปร π สามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปและกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ โดยถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ เท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูปจะเท่ากับ β_4 ดังนั้นจึงสามารถศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐได้

4.3.3 การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ด้วยวิธี Random Effects estimation

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + a_i + u_{it} \quad (9)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + a_i + u_{it} \quad (10)$$

ถ้าเราคิดว่า a_i ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (x_{it}) ในสมการ จึงควรใช้ Random effects โดยที่ ให้ $v_{it} = a_i + u_{it}$ จะได้สมการดังนี้

$$\text{Revenue1}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + v_{it} \quad (11)$$

$$\text{Revenue2}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \log(\text{sale})_{it} + \beta_2 D_{it} \log(\text{sale})_{it} + \beta_3 \pi_{it} + \beta_4 D_{it} \pi_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{ROE}_{it} + v_{it} \quad (12)$$

เมื่อ Revenue1_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

Revenue2_{it} = จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$\log(\text{sale})_{it}$ = รายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

D_{it} = การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นตัวแปร dummy มีค่าเป็น 1 ถ้ารัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีค่าเป็น 0 ถ้าไม่ใช่

$D_{it} \log(\text{sale})_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

π_{it} = จำนวนกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

$D_{it} \pi_{it}$ = ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

ROE_{it} = อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t

a_i = unobserved effect ได้แก่ วัฒนธรรมของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

u_{it} = idiosyncratic error

ในแบบจำลองนี้มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปร D ซึ่งเป็นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ i ณ เวลา t โดยที่ตัวแปร D จะคูณอยู่กับตัวแปร $\log(\text{sale})$ จึงสามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ ในการตีความ ถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อรายรับของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูป เมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูปจะเท่ากับ β_2 นอกจากนี้ตัวแปร D จะคูณอยู่กับตัวแปร π สามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ นำส่งรัฐ โดยถ้าสมมติให้ปัจจัยต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูปเมื่อเทียบกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูปจะเท่ากับ β_4 ดังนั้นจึงสามารถศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐได้

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งส่วนแรกจะเป็นผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐจำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ.2539-2554 ส่วนที่ 2 เป็นผลการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ และส่วนที่ 3 เป็นผลการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ

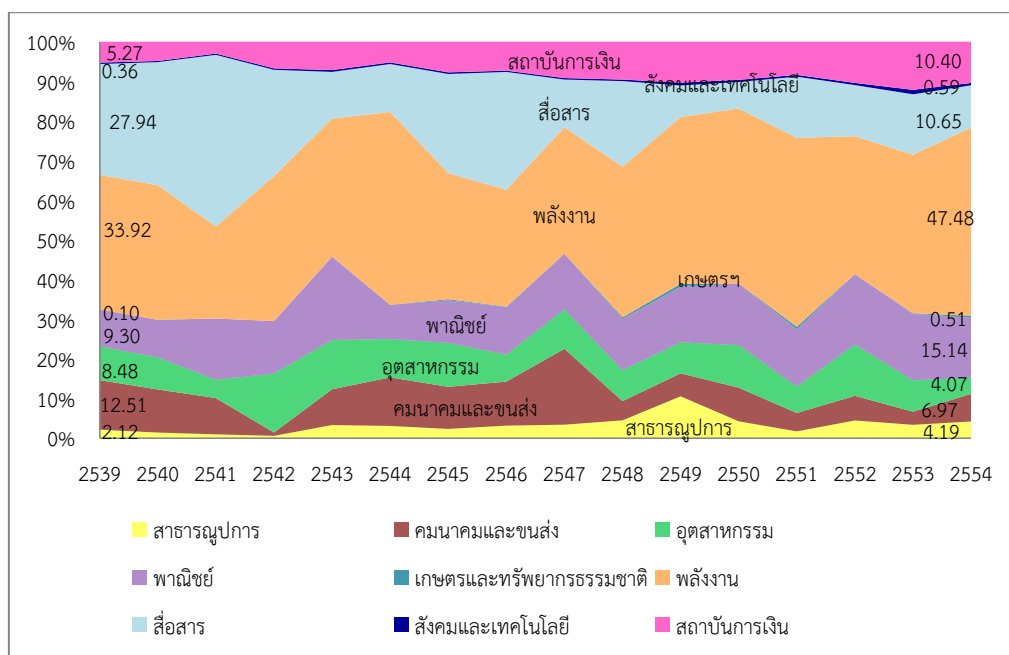
5.1 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขาในช่วงปี พ.ศ. 2539-2554

5.1.1 วิเคราะห์ผลการจัดเก็บรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

รัฐวิสาหกิจเมื่อดำเนินงานมีกำไรจะต้องนำส่งรายได้ให้รัฐ คือ รายได้รัฐพาณิชย์ ซึ่งเป็นรายได้รัฐในส่วนของรายได้ที่ไม่ใช่ภาษี (non-tax revenue) ที่มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิหรือเงินปันผลของรัฐวิสาหกิจส่งให้กับรัฐ ซึ่งอัตราการจัดสรรกำไรสุทธิหรือเงินปันผลที่ต้องส่งให้รัฐนั้นขึ้นอยู่กับประเภทรัฐวิสาหกิจนั้นๆ ในบางครั้งอัตราการจัดสรรกำไรสุทธิอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามภาวะเศรษฐกิจโดยรัฐจะเป็นผู้กำหนด เช่น หากในปีใด รัฐต้องการรายได้ที่เพิ่มขึ้น ก็จะกำหนดอัตราการจัดสรรกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่นำส่งให้รัฐเพิ่มสูงขึ้นจากอัตราเดิม

จากรูปที่ 5.1 แสดงสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ.2539-2554 โดยสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์ของแต่ละสาขาในปีพ.ศ.2554 เมื่อเปรียบเทียบกับปีพ.ศ.2539 พบว่า มี 6 สาขา ที่มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ สาขาสาธารณสุขการ สาขาพาณิชย์และท่องเที่ยว สาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ สาขาพลังงาน สาขาสังคมและเทคโนโลยี สาขาสถาบันการเงิน ในขณะที่อีก 3 สาขา มีสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์ลดลง ได้แก่ สาขาคมนาคมและขนส่ง สาขาอุตสาหกรรม สาขาสื่อสาร ซึ่งสาเหตุจะวิเคราะห์ในลำดับถัดไป สำหรับสาขาที่มีสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์สูงสุด คือ สาขาพลังงาน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อันดับ 2 คือ สาขาสื่อสาร แต่มีแนวโน้มลดลง อันดับ 3 คือ สาขาพาณิชย์ และอันดับ 4 คือ สาขาสถาบันการเงิน ซึ่งทั้งสองสาขานี้ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อันดับถัดมาเป็นสาขาคมนาคมและสาขาอุตสาหกรรม ซึ่งจากรูปประกอบไม่ได้แน่ชัดว่าสาขาใดมีการจัดเก็บรายได้รัฐพาณิชย์ในภาพรวมได้ดีกว่ากัน อันดับ 7 คือ สาขาสาธารณสุขการ อันดับ 8 คือ สาขาสังคมและเทคโนโลยี และสาขาที่มีอันดับต่ำสุด คือ สาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐวิสาหกิจทั้ง 3 สาขา คือ รัฐวิสาหกิจพลังงาน รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร และรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ เป็นแหล่งรายได้รัฐพาณิชย์ที่สำคัญของประเทศไทย

รูปที่ 5.1 สัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

ที่มา: สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

เมื่อพิจารณารายได้รัฐพาณิชย์ในภาพรวมทั้ง 56 แห่ง ในปีพ.ศ.2539-2554 จากตารางที่ 5.1 พบว่า รายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้น จาก 42,519.02 ล้านบาทในปีพ.ศ.2539 เป็น 96,772.58 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2554 โดยมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5.79 และเมื่อพิจารณารายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาทั้ง 9 สาขา พบว่า ในปีพ.ศ.2554 ทุกสาขามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีพ.ศ.2539 โดย

รัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการ มีสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.12 เป็น 4.19 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 900.73 ล้านบาทเป็น 4,058.50 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 9.86 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ผลการจัดเก็บรายได้รัฐพาณิชย์ในแต่ละรัฐวิสาหกิจในช่วงปีพ.ศ.2539-2554 พบว่า รายได้หลักมาจากการประปานครหลวง (ภาคผนวก ก-1) ซึ่งรัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการเป็นหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการพื้นฐานกับประชาชนให้สามารถใช้บริการได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะน้ำประปา กิจกรรมประปาถือว่าเป็นการผูกขาดโดยธรรมชาติประเภทหนึ่ง เนื่องจากเป็นกิจการที่ตลาดไม่สามารถรองรับผู้ประกอบการได้หลายราย เพราะต้องลงทุนสูงมาก จนต้องการขนาดของตลาดที่ใหญ่มากที่จะทำให้ต้นทุนต่อหน่วยต่ำ ผู้ประกอบการจึงจะสามารถอยู่รอดได้ หากมีผู้ประกอบการหลายรายมาแย่งชิงตลาดกัน อาจทำให้ทุกรายขาดทุนหมด จึงทำให้ไม่มีผู้ประกอบการกิจการประปาอื่น นอกจากการประปานครหลวง และการประปาสวนภูมิภาค (เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา, 2552)

รัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่งมีสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์ลดลงจากร้อยละ 12.51 เป็น 6.97 แต่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 5,319.30 ล้านบาท เป็น 6,743.14 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.49 รายได้หลักมาจาก บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด

(มหาชน) และการท่าเรือแห่งประเทศไทย (ภาคผนวก ก-2) การคมนาคมและขนส่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ประชาชนควรจะได้รับ อีกทั้งยังเป็นกลไกของรัฐในการพัฒนาประเทศ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากระบบการคมนาคมและขนส่งที่สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย จะทำให้ประชาชนทุกระดับเข้าถึงการคมนาคมและขนส่งสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน นำไปสู่พัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมและขนส่งของประเทศได้ ซึ่งการคมนาคมของไทยมีทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ การที่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์เป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นสายการบินของชาติ ซึ่งเดิมยังไม่มีสายการบินอื่นๆ จึงทำกำไรได้มาก แม้อาจจะมีการเปิดเสรีทางการบินพาณิชย์ในปีพ.ศ.2548 กำไรจากการดำเนินงานจะลดลง แต่ก็ยังเป็นรัฐวิสาหกิจที่นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์เป็นหลักของสาขานี้อยู่ ส่วนบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดูแลท่าอากาศยานที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง ท่าอากาศยานภูเก็ต และท่าอากาศยานหาดใหญ่ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับบริษัทจำนวนมาก ส่วนการท่าเรือแห่งประเทศไทย เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำที่สำคัญของประเทศไทย สร้างกำไรในการดำเนินงานเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

รัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์ลดลงจากร้อยละ 8.48 เป็นร้อยละ 4.07 แต่จำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 3,605.50 ล้านบาท เป็น 3,936.23 ล้านบาท อัตราการขยายตัวร้อยละ 2.60 รายได้หลักมาจากโรงงานยาสูบ รองมา คือ โรงงานไฟ อังค์กรสุรา (ภาคผนวก ก-3) ซึ่งรัฐวิสาหกิจทั้ง 3 แห่งรัฐบาลมีจุดประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อแสวงหารายได้เข้ารัฐ โดยรัฐบาลกำหนดให้จัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของผลกำไรสุทธิประจำปี จึงทำให้การนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ในสาขานี้มีจำนวนไม่น้อย

รัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์มีสัดส่วนรายได้รัฐพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.30 เป็น 15.14 จำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3,955.67 ล้านบาท เป็น 14,648.53 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.87 สาขาพาณิชย์มีรายได้รัฐพาณิชย์สูงอันเนื่องมาจากการส่งรายได้ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นหลัก (ภาคผนวก ก-4) โดยที่รัฐบาลมีจุดประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อแสวงหารายได้เข้ารัฐ โดยรัฐบาลกำหนดให้จัดสรรกำไรส่งเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของผลกำไรสุทธิประจำปี นอกจากนี้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลยังนำส่งรายได้ให้รัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ 28 ของการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล และเงินรางวัลที่ไม่มีผู้มาขอรับเงินส่วนนี้ทั้งหมดต้องนำส่งเป็นรายได้ให้รัฐพร้อมดอกเบี้ยอีกด้วย

รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.10 เป็นร้อยละ 0.51 มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 41.80 ล้านบาท เป็น 492.06 ล้านบาท โดยอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 16.66 รายได้หลักมาจากองค์การตลาดเพื่อการเกษตรและองค์การสวนยาง (ภาคผนวก ก-5) ซึ่งเป็นสาขาที่มีการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ต่ำสุดเนื่องจากเป็นกิจการบริการที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นให้แก่สาธารณชน มีการกำหนดอัตราการจัดสรรกำไรสุทธิอยู่ที่ร้อยละ 30-40 ซึ่งการดำเนินกิจการมีกำไรน้อย จึงทำให้นำส่งรายได้น้อยตามไปด้วย รวมถึงรัฐวิสาหกิจหลายแห่งขาดทุน จึงไม่มีการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ให้กับรัฐ

รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 33.92 เป็นร้อยละ 47.48 จำนวนเพิ่มขึ้นจาก 14,421.84 ล้านบาท เป็น 45,944.09 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.10 รายได้

หลักมาจาก บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) และการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (ภาคผนวก ก-6) ซึ่งการที่รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงานมีรายได้รัฐพาณิชย์สูงสุด เนื่องจากเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทผูกขาดทางด้านพลังงานและก๊าซธรรมชาติ อาทิ บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่มีส่วนในการผลิตและกำหนดราคาของน้ำมันหรือพลังงานอื่น เช่น ก๊าซธรรมชาติ ขณะที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตก็เป็นผู้ผูกขาดในการผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย เมื่อเกิดการผูกขาดขึ้นย่อมส่งผลให้การดำเนินงานของทั้งสองหน่วยงานมีผลกำไรสุทธิสูง ดังนั้นจึงนำเสนอรายได้รัฐมากตามไปด้วย

รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 27.94 เป็นร้อยละ 10.65 จำนวนลดลงจาก 11,879.42 ล้านบาทเป็น 10,306.61 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ -0.76 รายได้หลักมาจาก บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (ภาคผนวก ก-7) เนื่องจากการสื่อสารถือว่ามีความสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต แม้ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม การสื่อสารก็ยังคงมีความสำคัญเสมอ ประชาชนมีการใช้บริการทางด้านสื่อสารในทุกยุคทุกสมัย ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สาขาสื่อสารมีรายได้รัฐพาณิชย์สูงเป็นอันดับต้นๆ นอกจากนี้ทั้งสองบริษัทข้างต้นเป็นผู้ให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนในด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีรายรับสูง นำไปสู่การมีกำไรสุทธิที่มาก จึงนำเสนอรายได้ให้รัฐมาก

รัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.36 เป็นร้อยละ 0.59 จำนวนเพิ่มขึ้นจาก 154.00 ล้านบาท เป็น 575.70 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 8.59 รายได้หลักจากองค์การเภสัชกรรม (ภาคผนวก ก-8) รัฐวิสาหกิจในสาขานี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่สังคมทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และการกีฬา เก็บอัตราค่าบริการต่ำเพื่อให้ประชาชนส่วนรวมสามารถใช้บริการได้ มีผลกำไรน้อยหรือขาดทุน จึงทำให้รัฐวิสาหกิจหลายๆ แห่งไม่ได้นำเสนอรายได้รัฐพาณิชย์ให้กับรัฐ จะมีแค่เพียงองค์การเภสัชกรรมที่สามารถทำกำไรได้ เนื่องจากการดำเนินงานมีลักษณะเชิงพาณิชย์กว่ารัฐวิสาหกิจอื่นๆ ในสาขา จากการจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนก็ได้สินค้าในราคาที่ถูกลงกว่าเอกชนดำเนินการอยู่ดี

รัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงินมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาก 5.27 จากร้อยละ 14.40 เป็น จำนวนเพิ่มขึ้นมากเช่นกันจาก 2,240.80 ล้านบาท เป็น 10,067.72 ล้านบาท อัตราการขยายตัวร้อยละ 14.26 รายได้หลักมาจากธนาคารออมสิน (ภาคผนวก ก-9) รัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงินเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ โดยมีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐเพื่อพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตลาดเงินของประเทศโดยมุ่งเน้นและสนับสนุนด้านสินเชื่อภาคประชาชนฐานรากและผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ลูกค้านี้ส่วนใหญ่ยากจนและไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ซึ่งธนาคารออมสินจัดตั้งมานาน เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป และมีการปล่อยสินเชื่อให้ผู้ใช้บริการที่หลากหลายจึงทำให้นำเสนอรายได้รัฐพาณิชย์เป็นหลักของสาขานี้

นั่นคือเมื่อพิจารณาทั้งจากจำนวนเฉลี่ยและสัดส่วนเฉลี่ยรายได้รัฐพาณิชย์ที่จำแนกตามสาขาพบว่า รัฐวิสาหกิจที่นำเสนอรายได้รัฐพาณิชย์สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สาขาพลังงาน สาขาสื่อสาร และสาขาพาณิชย์ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.1 จำนวน สัดส่วน และอัตราการขยายตัวของรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขา ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2554

สาขาธุรกิจ	จำนวน (ล้านบาท) ¹		สัดส่วนต่อ รายได้รัฐพาณิชย์รวม(%) ¹		อัตราการ ขยายตัว(%) ²
	2539	2554	2539	2554	
สาธารณูปการ	900.73	4,058.50	2.12	4.19	9.86
คมนาคมและขนส่ง	5,319.30	6,743.14	12.51	6.97	1.49
อุตสาหกรรม	3,605.50	3,936.23	8.48	4.07	2.60
พาณิชย์	3,955.67	14,648.53	9.30	15.14	7.87
เกษตรและ ทรัพยากรธรรมชาติ	41.80	492.06	0.10	0.51	16.66
พลังงาน	14,421.84	45,944.09	33.92	47.48	7.10
สื่อสาร	11,879.42	10,306.61	27.94	10.65	-0.76
สังคมและเทคโนโลยี	154.00	575.70	0.36	0.59	8.59
สถาบันการเงิน	2,240.80	10,067.72	5.27	10.40	14.26
รวม	42,519.02	96,772.58	100.00	100.00	5.79

ที่มา: ¹ สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ² จากการคำนวณของผู้วิจัย

5.1.2 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

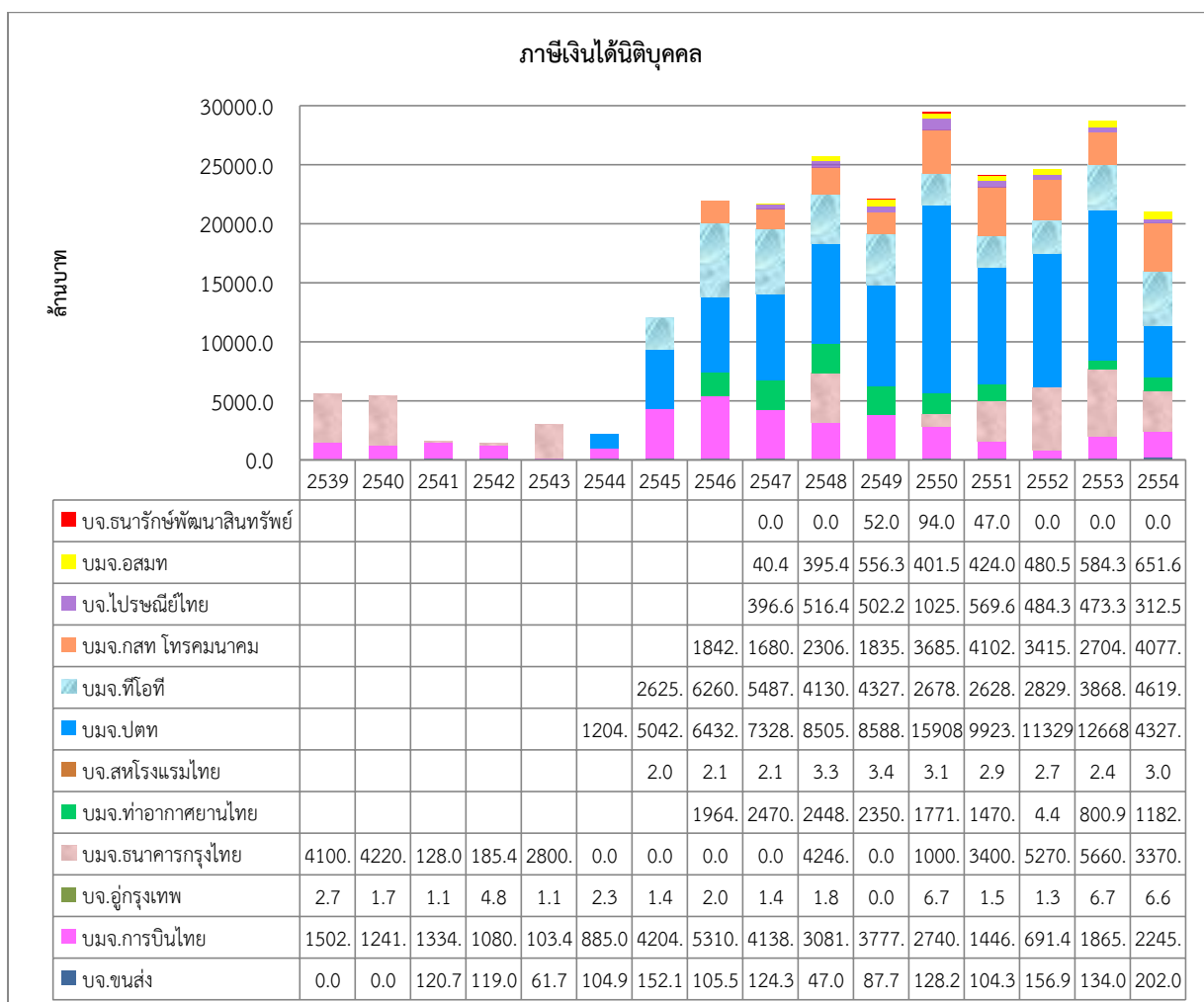
แม้ว่ารัฐวิสาหกิจโดยทั่วไป มีสถานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีรายได้จากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ รัฐวิสาหกิจจะต้องนำรายได้้นั้นมาคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ทั้งนี้ตามปกติ รัฐวิสาหกิจไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรายได้หรือกำไร เนื่องจากรัฐวิสาหกิจไม่อยู่ในความหมายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จึงไม่ใช่หน่วยภาษีตามประมวลระฎากร นอกจากนี้ จะพบว่ารายได้ของรัฐวิสาหกิจนั้นโดยหลักเมื่อนำไปหักรายจ่ายแล้ว ส่วนที่เหลือย่อมอยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน แต่อย่างไรก็ตาม รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งในรูปบริษัท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และรัฐวิสาหกิจที่เกิดจากการแปลงสภาพตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 หากมีกำไรหรือรายได้ย่อมอยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากมีสถานะเป็น บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามประมวลระฎากร แม้ว่ารัฐวิสาหกิจที่เกิดขึ้นใหม่จากการแปลงสภาพจะเป็นคนละนิติบุคคลกับรัฐวิสาหกิจเดิม แต่ในการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 นั้น มีผลทำให้รัฐวิสาหกิจเดิมสิ้นสภาพไป คงเหลือแต่รัฐวิสาหกิจใหม่เพียงนิติบุคคลเดียว และบรรดากิจการ สิทธิหนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ ของรัฐวิสาหกิจเดิมย่อมโอนไปเป็นของรัฐวิสาหกิจใหม่ นับแต่วันที่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัท (กรมสรรพากร, 2551)

เมื่อศึกษาข้อมูลการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจในช่วงปี พ.ศ.2539-2554 พบว่า มีรัฐวิสาหกิจเพียง 12 แห่ง ที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้รัฐ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและ

ขนส่ง 3 แห่ง ได้แก่ บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) รัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน 1 แห่ง คือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) รัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรม 1 แห่ง คือ บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด รัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ 2 แห่ง ได้แก่ บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร 4 แห่ง ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท อสมท. จำกัด และรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน 1 แห่ง คือ บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้ไม่นับรวม บริษัท วิทยุการบิน จำกัด ที่แม้ว่ามีหน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากจัดตั้งในรูปบริษัทจำกัด แต่ในช่วงเวลาที่ศึกษานั้น บริษัท วิทยุการบิน จำกัด ไม่มีการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเลย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการดำเนินงานของบริษัทไม่มีกำไร

สำหรับประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ.2539-2554 มีการกำหนดให้จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ จากรูปที่ 5.2 จะเห็นว่าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บได้จากรัฐวิสาหกิจเพิ่มสูงขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัด จากในช่วงปีพ.ศ. 2539-2544 รัฐวิสาหกิจเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจำนวนไม่เกิน 6,000 ล้านบาท แต่หลังจากนั้นรัฐวิสาหกิจเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวนประมาณ 10,000-30,000 ล้านบาท ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในช่วงปีพ.ศ.2544-2547 จึงทำให้รัฐวิสาหกิจเกิดการแปลงสภาพเป็นบริษัทตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งการแปลงสภาพเป็นบริษัทเริ่มจากปีพ.ศ.2544 ที่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีการแปลงสภาพมากจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ในปีพ.ศ.2545 บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) แปลงสภาพจากการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย และ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) แปลงสภาพมาจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในปีพ.ศ.2546 บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ทั้งสองแปลงสภาพมาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย และในปีพ.ศ.2547 บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) ได้แปลงสภาพมาจากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จะเห็นว่ารัฐจึงจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรัฐวิสาหกิจได้มากขึ้นจากจำนวนที่เพิ่มขึ้นของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัท

รูปที่ 5.2 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจ ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

ที่มา: สำนักงานประมาณ และรายงานประจำปี

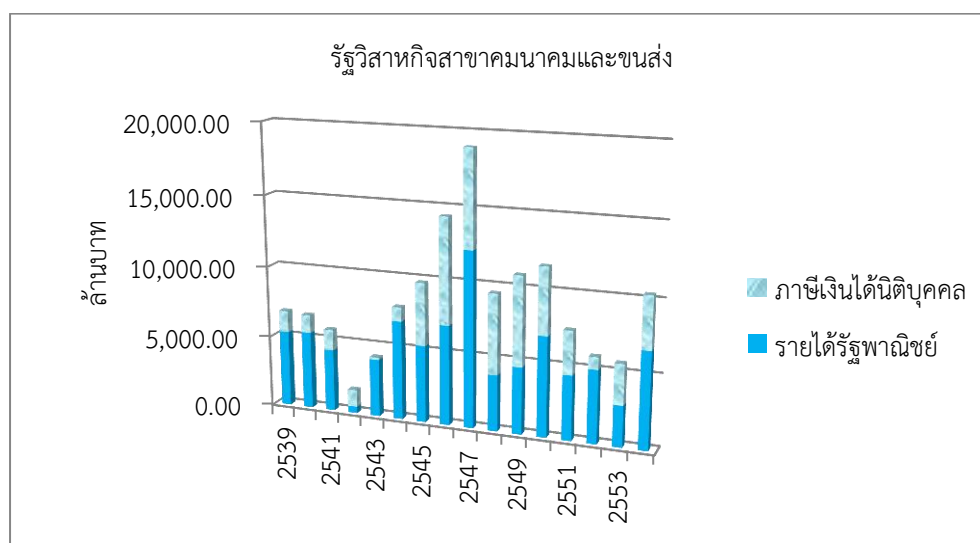
5.1.3 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในช่วงปีพ.ศ. 2539-2554

เมื่อศึกษารายได้ นำส่งรัฐที่เกิดจากรายได้รัฐพาณิชย์บวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่งผลให้รายได้ นำส่งรัฐมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นในทั้งหมด 6 สาขา ได้แก่ สาขาคมนาคมและขนส่ง สาขาพลังงาน สาขาอุตสาหกรรม สาขาพาณิชย์ สาขาสื่อสาร และสาขาสถาบันการเงิน ในขณะที่อีก 3 สาขา รายได้ นำส่งรัฐเท่าเดิม คือ มีจำนวนเท่ากับรายได้รัฐพาณิชย์ ซึ่งได้แก่ สาขาสาธารณูปการ สาขาเกษตรและ ทรัพยากรธรรมชาติ และสาขาสังคมและเทคโนโลยี (ภาคผนวก ก-10) ในส่วนนี้จะวิเคราะห์รายได้ นำส่งรัฐใน 6 สาขาที่มีรายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้นจากการบวกภาษีเงินได้นิติบุคคลเข้าไป ดังนี้

วิเคราะห์การจัดเก็บรายได้ นำส่งรัฐของ รัฐวิสาหกิจ สาขาคมนาคมและขนส่ง ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

จากรูปที่ 5.3 แสดงให้เห็นว่ารายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้น เนื่องจากการบวกรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลเข้าไป ซึ่งมาจาก 3 รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อพิจารณาจำนวนภาษีเงินได้นิติบุคคลตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 พบว่า มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนปีพ.ศ.2545 ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงก่อนปีพ.ศ.2545 มีแค่ 2 รัฐวิสาหกิจ ที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ บริษัท ขนส่ง จำกัด และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เนื่องจากทั้งสองแห่งจัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตั้งแต่ต้น และแม้ว่าบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จะนำส่งรายได้ให้รัฐทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นหลักในสาขาคมนาคมและขนส่ง แต่หลังจากที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจพ.ศ. 2542 ของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จากการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2545 ทำให้สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพิ่มขึ้นในจำนวนมาก ส่งผลให้รายได้ นำส่งรัฐมากขึ้นตามไปด้วย

รูปที่ 5.3 จำนวนรายได้ นำส่งรัฐของ รัฐวิสาหกิจ สาขาคมนาคมและขนส่ง ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

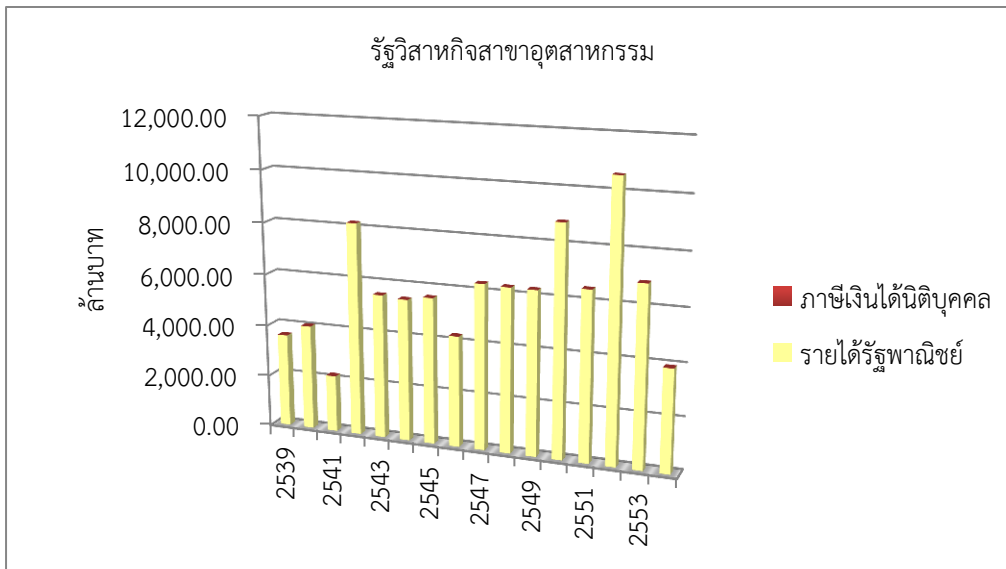

ที่มา: สำนักงบประมาณ และรายงานประจำปี

วิเคราะห์การจัดเก็บรายได้ นำส่งรัฐของ รัฐวิสาหกิจ สาขาก่อสร้างและสาธารณูปโภค ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

จากรูปที่ 5.4 จะเห็นว่ารายได้ นำส่งรัฐของ รัฐวิสาหกิจ สาขาก่อสร้างและสาธารณูปโภค รายได้หลักคือ รายได้รัฐพาณิชย์ ซึ่งมาจากโรงงานยาสูบ องค์การสุรา โรงงานไฟ โดยที่รัฐกำหนดให้โรงงานยาสูบ จัดสรรกำไรสุทธิในอัตราร้อยละ 80 ส่วนองค์การสุราและโรงงานไฟ จัดสรรกำไรสุทธิในอัตราร้อยละ 30-80 ส่งเป็นรายได้รัฐพาณิชย์ จึงทำให้รายได้รัฐพาณิชย์มีจำนวนมาก และมีสัดส่วนสูงกว่าเมื่อเทียบกับภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยที่ภาษีเงินได้นิติบุคคลถือว่ามีส่วนเพียงเล็กน้อยทั้งนี้เป็นเพราะมาจากการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเพียงแห่งเดียว คือ บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด และมีจำนวนไม่มากนัก ประมาณ 1-6 ล้านบาท

รูปที่ 5.4 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรมในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

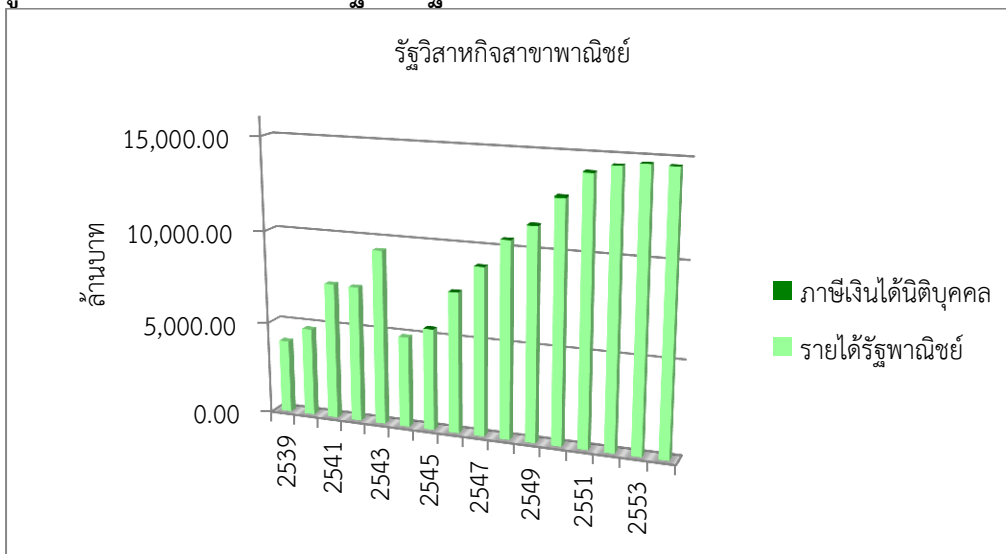

ที่มา: สำนักงานประมาณ และรายงานประจำปี

วิเคราะห์การจัดเก็บรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ในช่วงปีพ.ศ. 2539-2554

จากรูปที่ 5.5 จะเห็นว่ารายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์มีรายได้หลักก็คือ รายได้รัฐพาณิชย์ ซึ่งก็มาจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ที่รัฐตั้งขึ้นมาเพื่อหารายได้เข้ารัฐที่กำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิในอัตราร้อยละ 80 ส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลมาจากบริษัท สหโรงแรมไทย จำกัด และบริษัท ธารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ซึ่งจำนวนภาษีเงินได้นิติบุคคลเฉลี่ยแล้วประมาณ 14 ล้านบาท ดังนั้นภาษีเงินได้นิติบุคคลจึงเป็นสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับรายได้รัฐพาณิชย์ แต่แนวโน้มรายได้นำส่งรัฐโดยรวมถือว่ามิติศทางที่ดี คือ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

รูปที่ 5.5 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

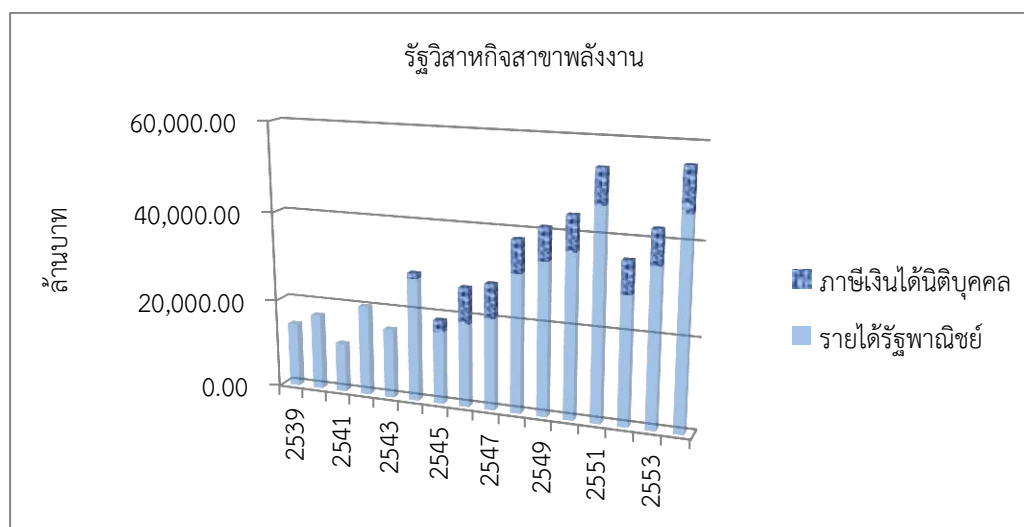

ที่มา: สำนักงานประมาณ และรายงานประจำปี

วิเคราะห์การจัดเก็บรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงานในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

จากรูปที่ 5.6 แสดงให้เห็นว่ารายได้ นำส่งรัฐของสาขาพลังงาน มีสัดส่วนหลักมาจากรายได้ รัฐพาณิชย์ จะเริ่มมีรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลก็ในปีพ.ศ.2544 ทั้งนี้เพราะเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2544 มีการแปลงสภาพขององค์การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นบริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ซึ่ง บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ได้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตั้งแต่ปีพ.ศ.2544 เป็นต้นมา ถึงแม้ว่าจะเป็นรัฐวิสาหกิจเพียงแห่งเดียวในสาขาที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่เมื่อพิจารณาจำนวน ภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ถือว่ามีจำนวนไม่น้อยเลย คือ มีจำนวนเฉลี่ย ประมาณ 9,000 ล้านบาท ถือว่าบริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจหลักที่นำส่งรายได้ให้รัฐ ทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และภาษีเงินได้นิติบุคคล และแนวโน้มรายได้ นำส่งรัฐของสาขาพลังงานมีทิศทางที่ ดี คือ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นสาขาที่มีการนำส่งรายได้ให้รัฐสูงที่สุด

รูปที่ 5.6 จำนวนรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงานในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

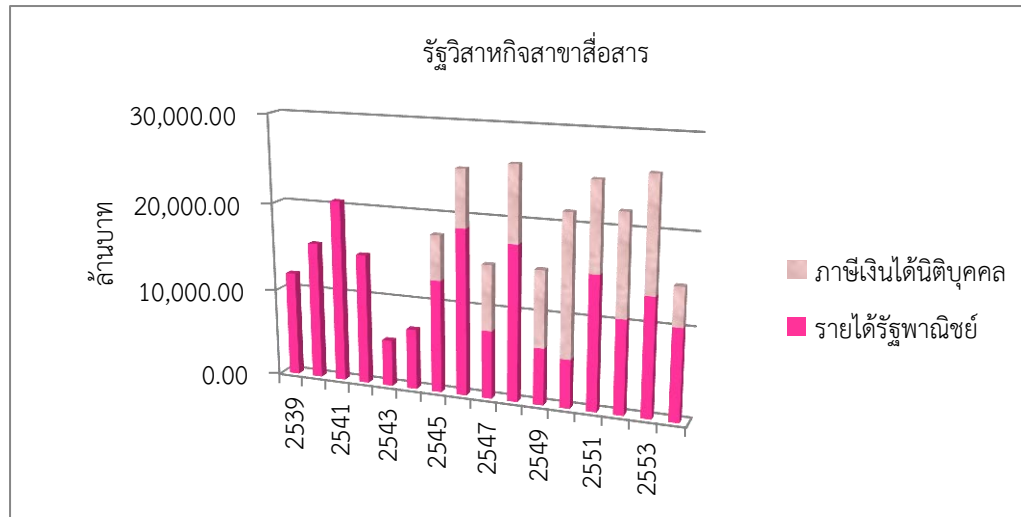
ที่มา: สำนักงบประมาณ และรายงานประจำปี

วิเคราะห์การจัดเก็บรายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

จากรูปที่ 5.7 แสดงให้เห็นว่ารายได้ นำส่งรัฐของสาขาสื่อสาร มีสัดส่วนหลักมาจากรายได้ รัฐพาณิชย์ และรัฐเริ่มเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ในปีพ.ศ.2545 ทั้งนี้เพราะนโยบายการแปรรูป รัฐวิสาหกิจ ทำให้รัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารทั้งหมด มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทจำกัด บริษัทจำกัด มหาชน ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 โดยในปีพ.ศ.2545 บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีการแปลงสภาพจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในปีพ.ศ.2546 บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้แปลงสภาพมาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย และในปีพ.ศ.2547 บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) ได้แปลงสภาพมาจาก องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หลังจากนโยบายการแปรรูปดังกล่าวทำให้รัฐสามารถจัดเก็บ ภาษีเงินได้นิติบุคคลจากรัฐวิสาหกิจทั้งหมดในสาขานี้ ซึ่งเดิมก่อนการแปรรูปรัฐได้รับเฉพาะรายได้ รัฐพาณิชย์ จะไม่มีรายได้ รัฐในส่วนของภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับการนำส่งรายได้ให้รัฐของ รัฐวิสาหกิจ

สาขาสื่อสารถือว่ามีจำนวนมากอยู่ในอันดับต้นๆ แต่มีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงตลอดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารของโลก

รูปที่ 5.7 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสารในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

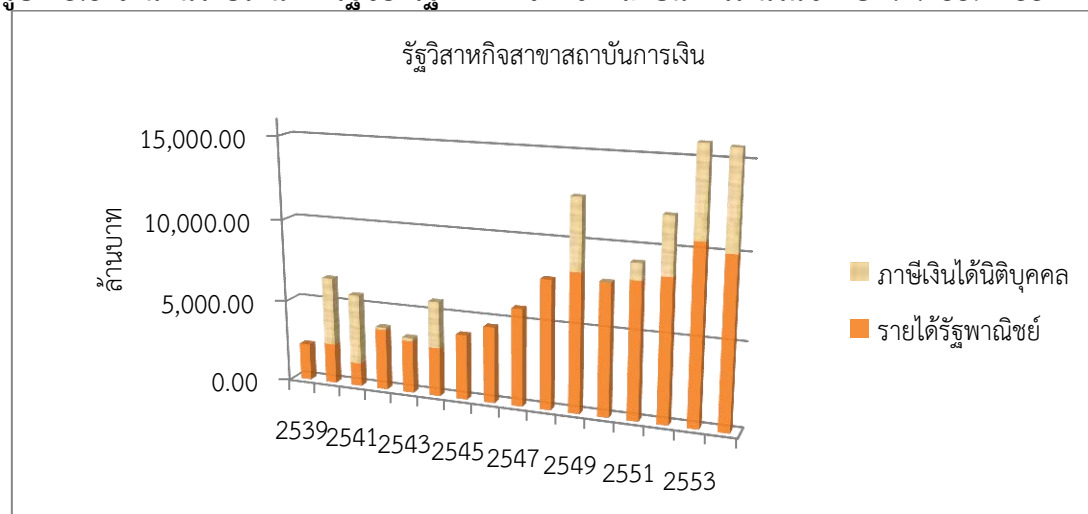

ที่มา: สำนักงบประมาณ และรายงานประจำปี

วิเคราะห์การจัดเก็บรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงินในช่วงปี พ.ศ.2539-2554

จากรูปที่ 5.8 พบว่า รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสถาบันการเงินมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ รายได้นำส่งรัฐของสาขานี้หลักๆ มาจากรายได้รัฐพาณิชย์ สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคลมาจาก รัฐวิสาหกิจเพียงแห่งเดียว คือ บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จากการที่แนวโน้มรายได้นำส่งรัฐของสถาบันการเงินที่เพิ่มสูงขึ้นนั้น ย่อมแสดงถึงผลการดำเนินงานที่มีแนวโน้มดีขึ้นสะท้อนถึงการที่ประชาชนหันมาใช้บริการสถาบันการเงินของรัฐมากขึ้น อาจแสดงถึงการที่ประชาชนมีความเชื่อถือระบบสถาบันการเงินของรัฐมากขึ้นด้วย

รูปที่ 5.8 จำนวนรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงินในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

ที่มา: สำนักงบประมาณ และรายงานประจำปี

5.2 ผลการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ

5.2.1 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้

รัฐพาณิชย์

การศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ ใช้ข้อมูลจากรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 56 แห่ง จากการประมาณค่าทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square) วิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) และวิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรสุ่ม (Random effects estimation) แม้จะให้ผลการประมาณค่าส่วนใหญ่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่ทั้ง 3 วิธีนั้นมีข้อแตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณาการประมาณค่าในแต่ละวิธี พบว่า การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุดเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยมีข้อสมมติฐานว่าค่าคงที่ของทุกรัฐวิสาหกิจเท่ากันและตลอดช่วงระยะเวลา ซึ่งไม่ได้นำปัจจัยที่แตกต่างกันระหว่างข้อมูลภาคตัดขวางและช่วงระยะเวลามาพิจารณา อีกทั้งละเลยลักษณะเฉพาะของแต่ละรัฐวิสาหกิจจึงอาจก่อให้เกิดอคติ (Bias) ในการวิจัย

สำหรับการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) แสดงถึงค่าคงที่ที่แตกต่างกันในแต่ละรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมาจากลักษณะเฉพาะตัวบางประการ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ประเพณี เป็นต้น แต่การประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรสุ่ม (Random effects estimation) เกิดจากความคลาดเคลื่อนบางอย่างที่แตกต่างกันในแต่ละรัฐวิสาหกิจ ความแตกต่างระหว่างแบบจำลอง Fixed Effects และ Random Effects อยู่ที่สมมติฐานที่สำคัญของ Random Effects คือ $E(\varepsilon_i | x_{it}) = 0$ โดยสมการอธิบายได้ว่าในแบบจำลอง Random Effects ค่า individual effect (ε_i) ต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (x_{it}) ถ้าสมมติฐานตามสมการถูกต้อง Random Effects จะเป็นวิธีการประมาณค่าที่มีความเหมาะสมมากกว่าแบบจำลอง Fixed Effect แต่ถ้าสมมติฐานไม่เป็นจริง ควรจะใช้แบบจำลอง Fixed Effects มากกว่า

สำหรับการทดสอบเพื่อตัดสินใจเลือกระหว่าง Fixed Effects estimation กับ Random Effects estimation โดยใช้วิธี Hausman (1978) ซึ่งมีสมมติฐานหลัก คือ $E(\varepsilon_i | x_{it}) = 0$ หมายความว่าค่า individual effect (ε_i) ต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (x_{it}) ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่าการคำนวณ Chi-square statistics ได้ค่าเท่ากับ 44.46 ค่า Probability มีค่าเท่ากับ 0.00 ดังนั้นข้อสมมติฐานหลักถูกปฏิเสธ แสดงว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) เป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรสุ่ม (Random Effects estimation) ดังนั้นในการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์จึงใช้วิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) ในการตีความหมาย

ตารางที่ 5.2 ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์

Correlated Random Effects - Hausman Test
Equation: EQ09
Test cross-section random effects

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	44.457436	6	0.0000

ตารางที่ 5.3 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์

Variable	Ordinary least square	Fixed effects [#]	Random effects
log(sale)	126.83***	207.98***	349.71***
P*log(sale)	98.02***	1.32	5.80
π	0.14***	0.03***	0.04***
P* π	-0.02	0.07***	0.06***
ROA	8.32	-1.81	-0.11
ROE	-3.96	-2.65*	-2.97**
R ²	0.37	0.77	0.19
observations	865	865	865

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ใช้วิธีการประมาณค่านี้ในการตีความหมาย

จากผลการประมาณค่าด้วยวิธี Fixed effects estimation เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้น 2.08 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปลงสภาพหรือแปรรูปประมาณ 0.01 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย แต่อย่างไรก็ตามการประมาณค่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้น 0.03 ล้านบาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพ

หรือแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปลงสภาพหรือแปรรูปประมาณ 0.07 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รัฐวิสาหกิจที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์จะลดลงร้อยละ 1.81 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย แต่การประมาณค่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้รัฐพาณิชย์ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รัฐวิสาหกิจที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์จะลดลงร้อยละ 2.65 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2.2 ผลการประมาณค่าการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อ

รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล

จากการประมาณค่าทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square) วิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) และวิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรสุ่ม (Random effects estimation) นั้นให้ผลการประมาณค่าส่วนใหญ่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันแต่ทั้ง 3 วิธีนั้นมีข้อแตกต่างกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากวิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด อาจก่อให้เกิดอคติ (Bias) ในการวิจัย

จึงทำการทดสอบเพื่อตัดสินใจเลือกระหว่าง Fixed Effects estimation กับ Random Effects estimation โดยใช้วิธี Hausman (1978) ซึ่งมีสมมติฐานหลัก คือ $E(\varepsilon_i | x_{it}) = 0$ หมายความว่าค่า individual effect (ε_i) ต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (x_{it}) ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่าการคำนวณ Chi-square statistics ได้ค่าเท่ากับ 40.04 ค่า Probability มีค่าเท่ากับ 0.00 ดังนั้นข้อสมมติฐานหลักถูกปฏิเสธ แสดงว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) เป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรสุ่ม (Random Effects estimation) ดังนั้นในการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลจึงใช้วิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด(Fixed Effects estimation) ในการตีความหมาย

ตารางที่ 5.4 ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล

Correlated Random Effects - Hausman Test
Equation: EQ10
Test cross-section random effects

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	40.043496	6	0.0000

ตารางที่ 5.5 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกราชพาณิชย์เงินได้นิติบุคคล

Variable	Ordinary least square	Fixed effects [#]	Random effects
log(sale)	134.26***	215.09***	378.00***
P*log(sale)	264.98***	157.37***	162.89***
π	0.16***	0.05***	0.05***
P* π	0.06***	0.14***	0.13***
ROA	6.97	-2.20	-0.57
ROE	-4.91*	-3.09*	-3.47**
R ²	0.37	0.83	0.42
observation	865	865	865

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ใช้วิธีการประมาณค่านี้ในการตีความหมาย

จากผลการประมาณค่าด้วยวิธี Fixed effects estimation เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชพาณิชย์เงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้น 2.15 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชพาณิชย์เงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปลงสภาพหรือแปรรูปประมาณ 1.57 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชพาณิชย์เงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้น 0.05 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชพาณิชย์เงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปลงสภาพหรือแปรรูปประมาณ 0.14 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชพาณิชย์เงินได้นิติบุคคลจะลดลงร้อยละ 2.20 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย แต่การประมาณค่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลจะลดลงร้อยละ 3.09 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2.3 วิเคราะห์ผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ

จากการศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ ทั้งในส่วนของรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล จากผลการประมาณค่าพบว่า ทั้งรายรับและกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจมีความสัมพันธ์กับรายได้นำส่งรัฐในทิศทางเดียวกัน คือ รายรับหรือกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น รัฐวิสาหกิจจะนำส่งรายได้ให้รัฐเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนี้

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อรายได้นำส่งรัฐ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ เท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้นำส่งรัฐ (รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล) ของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปประมาณ 1.57 ล้านบาทเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสาเหตุมาจากการที่รัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปนั้นสามารถบริหารจัดการองค์กรได้ดีขึ้น ทำให้มีผลประกอบการดีขึ้นตามไปด้วย จึงส่งนำส่งรายได้มากกว่ารัฐวิสาหกิจที่ยังไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูป

ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพและแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อรายได้นำส่งรัฐ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ เท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพและแปรรูปจะสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปลงสภาพหรือแปรรูปเท่ากับ 0.07 ล้านบาทเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพและแปรรูปจะสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปลงสภาพหรือแปรรูปเท่ากับ 0.14 ล้านบาท ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเมื่อมีการแปรรูปแล้วรัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวขึ้น ดำเนินงานแข่งขันกับเอกชนได้ ส่งผลให้มีผลดำเนินการที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการแปรรูป และสาเหตุอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะกิจการมีลักษณะผูกขาดในสินค้าหรือบริการที่กิจการดำเนินการอยู่ เช่น บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) จะผูกขาดในด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผูกขาดในกิจการท่าอากาศยานของไทย

สำหรับความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์กับรายได้นำส่งรัฐนั้นผลการประมาณค่าพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้นำส่งรัฐทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ เท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลจะลดลงประมาณร้อยละ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย

5.3 ผลการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้นำส่งรัฐ

5.3.1 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์

การศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์นั้นใช้ข้อมูลจากรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 56 แห่ง จากการประมาณค่าทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square) วิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) และวิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรสุ่ม (Random effects estimation) เช่นเดียวกัน

จากการประมาณค่าทั้ง 3 วิธี นั้นให้ผลการประมาณค่าส่วนใหญ่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่ทั้ง 3 วิธีนั้นมีข้อแตกต่างกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากวิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด อาจก่อให้เกิดอคติ (Bias) ในการวิจัย สำหรับการทดสอบเพื่อตัดสินใจเลือกระหว่าง Fixed Effects estimation กับ Random Effects estimation โดยใช้วิธี Hausman พบว่า การคำนวณ Chi-square statistics ได้ค่าเท่ากับ 50.89 ค่า Probability มีค่าเท่ากับ 0.00 ดังนั้นข้อสมมติฐานหลักถูกปฏิเสธ แสดงว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) เป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรสุ่ม (Random Effects estimation) ดังนั้นในการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์จึงใช้วิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) ในการตีความหมาย

ตารางที่ 5.6 ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์

Correlated Random Effects - Hausman Test
Equation: EQ01
Test cross-section random effects

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	50.888229	6	0.0000

ตารางที่ 5.7 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์

Variable	Ordinary least square	Fixed effects [#]	Random effects
log(sale)	133.99***	206.72***	365.83***
D*log(sale)	17.82	37.53	26.11
π	0.15***	0.03***	0.04***
D* π	-0.02	0.06***	0.06***
ROA	8.36	-1.53	0.08
ROE	-4.31	-2.79*	-3.10**
R ²	0.36	0.77	0.19
observations	865	865	865

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ใช้วิธีการประมาณค่านี้ในการตีความหมาย

จากผลการประมาณค่าด้วยวิธี Fixed effects estimation เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐบาลท้องถิ่นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้น 2.07 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐบาลท้องถิ่นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐบาลท้องถิ่นที่มีการแปรรูปสูงกว่ารัฐบาลท้องถิ่นที่ไม่มีการแปรรูปประมาณ 0.38 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย แต่อย่างไรก็ตามการประมาณค่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐบาลท้องถิ่นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้น 0.03 ล้านบาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐบาลท้องถิ่นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐบาลท้องถิ่นที่มีการแปรรูปสูงกว่ารัฐบาลท้องถิ่นที่ไม่มีการแปรรูปประมาณ 0.06 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รัฐบาลท้องถิ่นที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์จะลดลงร้อยละ 1.53 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย แต่การประมาณค่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้รัฐพาณิชย์ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รัฐบาลท้องถิ่นที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์จะลดลงร้อยละ 2.79 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.3.2 ผลการประมาณค่าการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐบาลท้องถิ่นต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล

จากการประมาณค่าทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary least square) วิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed effects estimation) และวิธีประมาณค่าด้วยตัวแปรสุ่ม (Random effects estimation) นั้นให้ผลการประมาณค่าส่วนใหญ่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันแต่ทั้ง 3 วิธีนี้มีข้อแตกต่างกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากวิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด อาจก่อให้เกิดอคติ (Bias) ในการวิจัย

จึงทำการทดสอบเพื่อตัดสินใจเลือกระหว่าง Fixed Effects estimation กับ Random Effects estimation โดยใช้วิธี Hausman พบว่า การคำนวณ Chi-square statistics ได้ค่าเท่ากับ 46.18 ค่า Probability มีค่าเท่ากับ 0.00 ดังนั้นข้อสมมติฐานหลักถูกปฏิเสธ แสดงว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) เป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการประมาณค่าด้วยวิธีตัวแปรสุ่ม (Random Effects estimation) ดังนั้นในการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐบาลท้องถิ่นต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลจึงใช้วิธีตัวแปรอิทธิพลกำหนด (Fixed Effects estimation) ในการตีความหมาย

ตารางที่ 5.8 ผลการทดสอบ Hausman ของการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อ รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชเงินได้นิติบุคคล

Correlated Random Effects - Hausman Test
Equation: EQ02
Test cross-section random effects

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	46.178595	6	0.0000

5.9 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกราชเงินได้นิติบุคคล

Variable	Ordinary least square	Fixed effects [#]	Random effects
log(sale)	151.92***	256.74***	423.28***
D*log(sale)	163.45***	151.50***	142.04***
π	0.18***	0.05***	0.06***
D* π	0.04***	0.14***	0.13***
ROA	7.2	-2.65	-0.89
ROE	-5.49**	-3.05*	-3.45**
R ²	0.52	0.82	0.39
observation	865	865	865

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ใช้วิธีการประมาณค่านี้ในการตีความหมาย

จากผลการประมาณค่าด้วยวิธี Fixed effects estimation เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้น 2.57 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปรรูปประมาณ 1.52 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้น 0.05 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆมีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท ทำให้รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปรรูปประมาณ 0.14 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคลจะลดลงร้อยละ 2.65 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย แต่การประมาณค่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคล เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคลจะลดลงร้อยละ 3.05 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.3.3 วิเคราะห์ผลการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ

จากการศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ทั้งในกรณีของรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคล จากผลการประมาณค่าพบว่า ทั้งรายรับและกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจมีความสัมพันธ์กับรายได้ นำส่งรัฐในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่อรายรับหรือกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น รัฐวิสาหกิจจะนำส่งรายได้ให้รัฐเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคล

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับรายรับของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อรายได้ นำส่งรัฐ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า รายรับของรัฐวิสาหกิจเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้ นำส่งรัฐ (รายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคล) ของรัฐวิสาหกิจที่แปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูป 1.52 ล้านบาทเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสาเหตุมาจากการที่รัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปจะมีการบริหารงานที่ดีขึ้น ทำให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น จึงส่งนำส่งรายได้มากกว่ารัฐวิสาหกิจที่ยังไม่ได้แปรรูป

ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อรายได้ นำส่งรัฐ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆเท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า กำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปจะสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูปเท่ากับ 0.06 ล้านบาทเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย และรายได้รัฐพาณิชย์บวกราชอาณาจักรเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปจะสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้แปรรูปเท่ากับ 0.14 ล้านบาทเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเมื่อมีการแปรรูปแล้วรัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวขึ้น ดำเนินงานแข่งขันกับเอกชนได้ ส่งผลให้มีผลดำเนินการที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการแปรรูป และสาเหตุอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะกิจการมีลักษณะผูกขาดในสินค้าหรือบริการที่กิจการดำเนินการอยู่ เช่น บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) จะผูกขาดในด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผูกขาดในกิจการท่าอากาศยานของไทย

สำหรับความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์กับรายได้ นำส่งรัฐนั้นผลการประมาณค่าพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้ นำส่งรัฐทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเมื่อกำหนดให้ปัจจัยต่างๆ เท่ากับค่าเฉลี่ย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้ นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลจะลดลงประมาณร้อยละ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

รัฐวิสาหกิจนำเสนอรายได้ให้รัฐทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยรัฐวิสาหกิจทุกแห่งที่ดำเนินงานมีกำไรจะต้องจัดสรรกำไรสุทธิส่งเป็นรายได้รัฐพาณิชย์ในอัตราที่รัฐกำหนด และรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งในรูปของบริษัทจำกัด บริษัทจำกัดมหาชนจะต้องนำส่งภาษีเงินได้นิติบุคคลให้รัฐอีกด้วย

เมื่อพิจารณาการนำเสนอรายได้ของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในปีพ.ศ.2539-2554 สำหรับรายได้รัฐพาณิชย์จำแนกตามสาขาของรัฐวิสาหกิจ พบว่า รัฐวิสาหกิจที่มีจำนวนและสัดส่วนการนำเสนอสูงสุด 3 สาขา ได้แก่ สาขาพลังงาน มีจำนวนเฉลี่ย 26,095.06 ล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.40 ของรายได้รัฐพาณิชย์รวม รายได้หลักมาจากบริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) และการไฟฟ้าฝ่ายผลิต อันดับ 2 คือ สาขาสื่อสาร มีจำนวนเฉลี่ย 12,042.66 ล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.39 ของรายได้รัฐพาณิชย์รวม รายได้หลักมาจาก บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และอันดับ 3 คือ สาขาพาณิชย์ มีจำนวนเฉลี่ย 9,509.51 ล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.79 ของรายได้รัฐพาณิชย์รวม รายได้หลักมาจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่ารัฐวิสาหกิจทั้ง 3 สาขาเป็นแหล่งรายได้ นำส่งรัฐที่สำคัญของประเทศไทย ส่วนการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจนั้น เดิมมีรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทจำกัดมหาชนเท่านั้นที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่หลังจากมีนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในปีพ.ศ. 2544-2547 ทำให้มีรัฐวิสาหกิจ 6 แห่งได้แปลงสภาพเป็นบริษัท จึงมีหน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่งผลให้รายได้ นำส่งรัฐที่เกิดจากรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงคือ เพิ่มขึ้นใน 6 สาขา ได้แก่ สาขาคมนาคมและขนส่ง สาขาพลังงาน สาขาอุตสาหกรรม สาขาพาณิชย์ สาขาสื่อสาร และสาขาสถาบันการเงิน ในขณะที่อีก 3 สาขารายได้ นำส่งรัฐเท่าเดิม คือ มีจำนวนเท่ากับรายได้รัฐพาณิชย์ ซึ่งได้แก่ สาขาสาธารณสุขการ สาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติและสาขาสังคมและเทคโนโลยี

จากการศึกษารัฐวิสาหกิจทั้งสองกรณี คือ กรณีแรกศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทและรัฐวิสาหกิจที่แปรรูป เพื่อศึกษาผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ กรณีที่สองศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อศึกษาผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้ นำส่งรัฐ ผลการศึกษาสรุปว่า

การแปลงสภาพและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจทำให้รายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ เมื่อรายได้ รับของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้ นำส่งรัฐ (รายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล) ของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปสูงกว่ารัฐวิสาหกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเท่ากับ 1.57 ล้านบาท และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพและแปรรูปกับกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อรายได้ นำส่งรัฐพบว่า เมื่อกำไรสุทธิของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวก

ภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจที่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปจะสูงกว่าธุรกิจที่ไม่มีการแปลงสภาพหรือแปรรูปเท่ากับ 0.07 และ 0.14 ล้านบาทตามลำดับ

การแปรรูปธุรกิจทำให้รายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์ บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ เมื่อรายรับของธุรกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้รายได้ นำส่งรัฐ (รายได้ รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคล) ของธุรกิจที่มีการแปรรูปสูงกว่าธุรกิจที่ไม่มีการแปรรูป 1.52 ล้านบาท และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรรูปธุรกิจกับกำไรสุทธิของธุรกิจที่มีต่อรายได้ นำส่งรัฐ พบว่า เมื่อกำไรสุทธิของธุรกิจเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท รายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจที่มีการแปรรูปสูงกว่าธุรกิจที่ไม่มีการแปรรูปเท่ากับ 0.06 และ 0.14 ล้านบาทตามลำดับ

จากผลการศึกษาที่พบว่า หลังจากการแปลงสภาพเป็นบริษัทและการแปรรูปธุรกิจทำให้รายได้ นำส่งรัฐของธุรกิจเพิ่มขึ้นทั้งรายได้รัฐพาณิชย์และรายได้รัฐพาณิชย์บวกภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้นมาจากสาเหตุ 3 ประการ ดังนี้

สาเหตุประการแรกมาจากการที่รัฐเข้าควบคุม เพื่อตั้งเงินจากธุรกิจเข้าคลังมากขึ้นจากนโยบายในการเพิ่มการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ของธุรกิจหลายแห่ง โดยการกำหนดอัตรากำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ได้แก่ การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ธนาคารออมสิน นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มจากร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2539 เป็นร้อยละ 45 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2554 ส่วนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสะพานปลา ธนาคารอาคารสงเคราะห์ นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มจากร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2539 เป็นร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2554 สำนักงานธนาคุณเคราะห์ นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มจากร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2539 เป็นร้อยละ 35 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2554 บริษัท อสมท จำกัด(มหาชน) เพิ่มจากร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2539 เป็นร้อยละ 45 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2554 และโรงงานยาสูบที่นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 80 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2539 เป็นร้อยละ 88 ของกำไรสุทธิในปีพ.ศ.2554 เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอัครวิญญูพันธ์ (2547) ที่ศึกษาการจัดส่งรายได้ให้รัฐของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2533-2542 และโรงงานยาสูบตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2533-2545 ซึ่งพบว่าทั้งสองแห่งนำส่งรายได้ให้รัฐมากกว่าอัตราที่กำหนดในทุกปี

สาเหตุประการที่สอง มาจากการเพิ่มสูงขึ้นของภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากนโยบายการแปรรูปธุรกิจในช่วงปีพ.ศ.2544-2547 จึงทำให้ธุรกิจเกิดการแปลงสภาพเป็นบริษัทตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และบริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) จากการที่รัฐได้รับรายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้นโดยมาจากการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจที่มีการแปลงสภาพเป็นบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัญญา พันธุ์พิลา (2549) ที่ศึกษาข้อมูลทางกฎหมายเพื่อเปรียบเทียบรายได้ที่รัฐได้รับจากรัฐวิสาหกิจ พบว่า หลังจากการแปลงสภาพของการสื่อสารแห่งประเทศไทยมาเป็นบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ทั้งสองบริษัทต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับรัฐ จากเดิมจะนำส่งเพียงรายได้รัฐพาณิชย์เพียงอย่างเดียว รวมถึงงานวิจัย

ของ จีรวัฒน์ หงสกุล (2550) ที่ศึกษาการนำส่งรายได้รัฐของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในปีพ.ศ. 2545-2548 พบว่า หลังจากที่บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) แปลงสภาพจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ภาครัฐได้รับรายได้ นำส่งมากขึ้น เนื่องจาก บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ต้องจ่ายเงินให้รัฐ ในรูปของภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 30 ของกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักภาษีและต้องจ่ายเงินปันผลให้กระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดอีกร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิ จากเดิมที่ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยจ่ายเงินให้รัฐในรูปเงินนำส่งกระทรวงการคลังเพียงอย่างเดียว

สาเหตุประการที่สาม มาจากเมื่อมีแปลงสภาพและแปรรูปแล้ว รัฐวิสาหกิจมีการบริหารจัดการดีขึ้น สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น ดำเนินงานแข่งขันกับเอกชนได้ ส่งผลให้มีผลประกอบการที่ดีขึ้น สามารถทำกำไรได้มากขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการแปรรูป สอดคล้องกับหลายงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของสมปอง ระแวกโสม (2547) และภูรี สิริสุนทร (2550) พบว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สามารถทำกำไรได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมาหลังจากการแปลงสภาพและกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในปีพ.ศ.2544 นอกจากนี้ ภูรี สิริสุนทร (2550) ยังพบอีกว่า บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หลังจากมีการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในปีพ.ศ.2547 ความสามารถในการทำกำไรค่อยๆเพิ่มขึ้น รวมถึงบุปผา ลากกลาง (2550) ที่ศึกษาผลของการนำนโยบายการแปรรูป รัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งแปรรูปจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย พบว่า ความสามารถในการทำกำไรค่อยๆเพิ่มขึ้นหลังจากการแปลงสภาพในปีพ.ศ.2546 นอกจากนี้หลังจากแปรรูปแล้วรัฐวิสาหกิจมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ซึ่งการแปรรูป ปตท. เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสมบัติของชาติ สร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ และช่วยให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้โดยไม่เป็นภาระของรัฐ โดยหลังจากแปรรูปแล้ว ในปีพ.ศ.2549 ทุนที่รัฐถือครองหุ้นร้อยละ 68 มีมูลค่าเกือบ 500,000 ล้านบาท มากกว่าทุนที่รัฐถือครองทั้งหมดในปี พ.ศ.2544 ซึ่ง ปตท.ยังไม่มีแปรรูป โดยทุนมีมูลค่าเพียง 20,000 ล้านบาท อีกทั้งการแปรรูปทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นเนื่องจากกำไรของ ปตท. เพิ่มขึ้นเรื่อยๆหลังการแปรรูป ทำให้มีฐานะการเงินที่เข้มแข็ง สามารถลงทุนขยายกิจการได้เพิ่มขึ้น (บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน), 2549)

6.2 ข้อจำกัดของการศึกษา

แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่า การแปลงสภาพเป็นบริษัทและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะทำให้รายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ยังงานวิจัยนี้ยังไม่อาจสรุปได้ว่า รัฐวิสาหกิจดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นหลังจากแปลงสภาพหรือการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รายได้ นำส่งรัฐเพิ่มขึ้นเป็นเพราะกิจการมีลักษณะผูกขาดในสินค้าหรือบริการที่กิจการดำเนินการอยู่ เช่น บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) จะผูกขาดในด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ จึงสามารถกำหนดราคาของน้ำมันและก๊าซธรรมชาติได้เอง ส่งผลให้มีกำไรสูง ส่วนบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผูกขาดในกิจการท่าอากาศยานของไทย จากการผูกขาดของกิจการจึงนำไปสู่การมีกำไรจำนวนมาก จึงไม่น่าแปลกใจที่กิจการดังกล่าวจะนำส่งรายได้ให้รัฐเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้การกล่าว รัฐวิสาหกิจดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นหลังจากการแปรรูป ยังมีข้อขัดแย้ง คือ เนื่องจากรัฐเลือกแปรรูปเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่ผลการดำเนินงานที่ดี โดยกระบวนการที่รัฐบาลผลักดันให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่มีผลกำไรดี เช่น การปิโตรเลียมแห่ง

ประเทศไทย ซึ่งข้ออ้างของรัฐบาล ในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เป็นของเอกชนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการเปิดเสรีทางการลงทุนและการค้าขององค์การการค้าโลก และเกิดประสิทธิภาพ ถูกโต้แย้ง เช่น ทำไมไม่แปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนและบริหารไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เช่น องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) การรถไฟแห่งประเทศไทย(รฟท.) ด้วย ทำไมจึงเลือกแปรรูปเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่ได้กำไร ซึ่งน่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าอยู่แล้ว (วิทยากร เชียงกูร, 2549)

6.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจที่มีการแปรรูป และหากในอนาคตรัฐมีความประสงค์ที่จะแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่างๆเพิ่มขึ้น รัฐควรพิจารณารัฐวิสาหกิจที่จะนำมาแปรรูปให้หลากหลายมิติทั้งในเรื่องของความสามารถในการทำกำไร ประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจทั้งก่อนและหลังจากการแปลงสภาพเป็นบริษัทหรือการแปรรูป รวมถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับหลังจากที่รัฐวิสาหกิจได้แปรรูปไปแล้ว และผลเสียของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่มีต่อประชาชน

รายการอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2551). รัฐวิสาหกิจไทย มีภาวะภาษีอย่างไร?. วารสารสรรพากรศาสตร์ (ประจำเดือน ตุลาคม).
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. 2553. ข้อมูลองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sat.or.th/th/about/index.aspx> [16 มิถุนายน 2556]
- การเคหะแห่งชาติ. 2556. เกี่ยวกับ กคช. : ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nha.co.th/main.php?filename=history> [5 มิถุนายน 2556]
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2556 . เกี่ยวกับ ททท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://thai.tourismthailand.org/about-tat> [16 มิถุนายน 2556]
- การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. 2555. เกี่ยวกับ กทพ. : ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.exat.co.th/about/> [7 มิถุนายน 2556]
- การทำเรือแห่งประเทศไทย. 2554. ข้อมูลการทำเรือ: รู้จักการทำเรือ . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.port.co.th/sitenew/topic1_know01.php [12 มิถุนายน 2556]
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ieat.go.th/main/default/ShowMenuDetail/id/83> [12 มิถุนายน 2556]
- การประปานครหลวง. เกี่ยวกับ กปน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mwa.co.th/main.php?filename=about_us [5 มิถุนายน 2556]
- การประปาส่วนภูมิภาค. 2553 . เกี่ยวกับ กปภ. : ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.pwa.co.th/general/duty_pwa.html [5 มิถุนายน 2556]
- การไฟฟ้านครหลวง. 2556. เกี่ยวกับ องค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mea.or.th/new/about/index.php> [15 มิถุนายน 2556]
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับ กฟผ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.egat.co.th> [15 มิถุนายน 2556]
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. 2555. แนะนำองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.pea.co.th/introduction/Pages/Introduction_014.aspx [15 มิถุนายน 2556]
- การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. 2556. รู้จัก รฟม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mrta.co.th/frame/mrta_new.htm [11 มิถุนายน 2556]

- การรถไฟแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับ รฟท. : ประวัติการรถไฟฯ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.railway.co.th/home/srt/about/history.asp> [8 มิถุนายน 2556]
- เกียรติกดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). เปลี่ยนแปรรูป. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย.
- ไกรยุทธ ชิตตยาคีนันท์. (2523). สำรวจความรู้รัฐวิสาหกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรยุทธ ชิตตยาคีนันท์. (2533). รัฐวิสาหกิจในระบบเศรษฐกิจไทย: สภาพปัจจุบันและแนวคิดสำหรับอนาคต. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดน์ หงสกุล. (2550). การประเมินผลกระทบที่มีต่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ขององค์กรจากการพัฒนาของธุรกิจโทรคมนาคมไทย กรณีศึกษา บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์สาธารณะ หน่วยที่ 8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ ศรีเจริญ. (2543). ผลตอบแทนทางสังคมของการแปรรูป องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2543). แปรรูป แปรรูปเพื่อใคร. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล นิลใบ. 2551. 2008 วิกฤตการเงินในสหรัฐอเมริกา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.eco.ru.ac.th/tawin/article/Subprime.pdf> [2 กุมภาพันธ์ 2556]
- ธนัญญา พันธุ์พิลา. (2549). ปัญหาการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐวิสาหกิจที่นำทุนมาเปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ศึกษากรณีของการสื่อสารแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). 2555. ข้อมูลองค์กร: เกี่ยวกับ KTB. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ktb.co.th/ktb/th/about-ktb.aspx> [16 มิถุนายน 2556]
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. 2555. เกี่ยวกับธนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.smebank.co.th/th/about.php> [17 มิถุนายน 2556]
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2555. เกี่ยวกับธนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.baac.or.th/content-about.php> [17 มิถุนายน 2556]

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. 2553. เกี่ยวกับ ชสน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.exim.go.th/th/about_exim/about.aspx [17 มิถุนายน 2556]

ธนาคารออมสิน . 2556. เกี่ยวกับ ธนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.gsb.or.th/about/index.php> [16 มิถุนายน 2556]

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ . 2553. เกี่ยวกับ ชอส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.ghbank.co.th/th/award.php> [17 มิถุนายน 2556]

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย. 2553. รู้จัก ibank. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.ibank.co.th/2010/th/about/> [17 มิถุนายน 2556]

ธีระพงษ์ รอดประเสริฐ. (2544). การปรับปรุงองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและ
การสื่อสารแห่งประเทศไทย: โครงสร้างการดำเนินงานกิจการภายหลังการแปรรูป. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, การบริหารโทรคมนาคม, วิทยาลัยนวัตกรรม,
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นวนน้อย ตรีรัตน์ และ นพรัตน์ วรรณเทพสกุล. (2544). เศรษฐศาสตร์การเมือง เรื่องโทรคมนาคม
แปรสัญญาสัมปทานโทรคมนาคม ผลประโยชน์ของใคร? กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษา
เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2550). การแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บริษัทตลาดรองสินค้าที่อยู่อาศัย. 2556. เกี่ยวกับ บตท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.smcthailand.com/index.php> [17 มิถุนายน 2556]

บริษัทประกันสินค้าอุตสาหกรรมขนาดย่อม. 2556. เกี่ยวกับ บยส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.tcg.or.th> [17 มิถุนายน 2556]

บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน). 2552. เกี่ยวกับ องค์กร: ข้อมูลบริษัท. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: http://www.cattelcom.com/site/th/company_detail.php?cat=58
 [15 มิถุนายน 2556]

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). 2556. ข้อมูลของบริษัท การบินไทย . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.thaiairways.co.th/about-thai/company-profile/th/index.htm>[2
 มิถุนายน 2556]

บริษัท ขนส่ง จำกัด. 2556. เกี่ยวกับ บขส. : ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.transport.co.th/> [7 มิถุนายน 2556]

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). 2554. เกี่ยวกับ ทอท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.airportthai.co.th/ewtadmin85_aot/ewt/aot_web/ [2 มิถุนายน 2556]

- บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน). 2555. เกี่ยวกับ องค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.tot.co.th/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=147&Itemid=121&lang=th [15 มิถุนายน 2556]
- บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด. 2556. เกี่ยวกับเรา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.dad.co.th/content.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT000_0034 [14 มิถุนายน 2556]
- บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน). (2549). แปรรูป ปตท. ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่มีการผูกขาด ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน).
- บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). 2555. เกี่ยวกับ ปตท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pttplc.com/th/about/Pages/About-PTT.aspx> [15 มิถุนายน 2556]
- บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. 2556. เกี่ยวกับเรา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thailandpost.com/history.php> [15 มิถุนายน 2556]
- บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด. 2556. ข้อมูลองค์กร: ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.aerothai.co.th/thai/history_th.php [11 มิถุนายน 2556]
- บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด. 2554. เกี่ยวกับบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sahathaihotel.com/> [14 มิถุนายน 2556]
- บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). 2556. ข้อมูลบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://mcoth.listedcompany.com/business.html> [1 กรกฎาคม 2556]
- บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด. 2551. เกี่ยวกับบริษัท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://bangkokdock.co.th/sattahip_ABOUT_US.html [12 มิถุนายน 2556]
- บุปผา ลากกลาง. (2550). การนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปปฏิบัติ ศึกษา กรณี บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบ็ญจมาศ สังข์โชติ. (2548). วิเคราะห์การดำเนินงานและการบริหารกลยุทธ์หลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยะวัตร มหาเปารยะ. (2552). การแปลงสภาพบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด สู่การไปรษณีย์แห่งประเทศไทย. งานวิจัยส่วนบุคคล , วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- มุขสดี สัตย์มานะ. (2529). รัฐวิสาหกิจไทย: องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พรรณบัฏ วัชรายนต์, (2535). นโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ศึกษากรณี การสื่อสารแห่งประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พลายพล คุ่มทรัพย์. (2541). การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: ประชาชนได้-เสียอย่างไร. กรุงเทพมหานคร:
ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิพัฒน์ ไทยอารี. (2531). ทิศทางการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันศึกษาและวิจัย
รัฐวิสาหกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พुरुวัน นาควานิช, (2549). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา บริษัท
ไปรษณีย์ไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล ชัยมงคล. (2531). รัฐวิสาหกิจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี
- ไพศาล เล็กอุทัย. (2523). ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์รัฐวิสาหกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูรี สิริสุนทร. (2550). การประเมินผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยการ
กระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ประชุมวิชาการของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่
3 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โรงงานไพ่. 2553. เกี่ยวกับองค์กร: ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.playingcard.or.th/ab_history.php [12 มิถุนายน 2556]
- โรงงานยาสูบ. 2556. เกี่ยวกับโรงงานยาสูบ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.thaitobacco.or.th/thai/> [12 มิถุนายน 2556]
- โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2556. เกี่ยวกับโรงพิมพ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://policeprinting.webiz.co.th/> [12 มิถุนายน 2556]
- วิทยากร เชียงกูร. (2549). นโยบายของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ: การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ.
สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันการบินพลเรือน. 2555. เกี่ยวกับสนพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.catc.or.th/2013/index.php/th/about-us> [8 มิถุนายน 2556]
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2544. แนะนำ วว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.tistr.or.th/tistr/indexn.php?pages=sitemap&id=2&Itemid=37> [16
มิถุนายน 2556]

- สมชัย สัจจงพงษ์. (2548). ทะลุมิติ: เศรษฐกิจการค้าปลีกไทย. กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- สมชาย แสงศิริ. (2552). ต้นทุนและความสามารถในการทำกำไรของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ.
- สมปอง ระแวกโสม. (2547). การวิเคราะห์ความสามารถในการดำเนินงานหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน) และบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด(มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2554). รายงานภาวะเศรษฐกิจและการคลัง. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2552. เกี่ยวกับองค์กรกร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.rubber.co.th/ewt_news.php?nid=1560 [14 มิถุนายน 2556]
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. 2554. ข้อมูลรัฐวิสาหกิจ: ความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sepo.go.th/2011-06-07-03-19-08/2011-06-07-08-29-11.htm> [14 มีนาคม 2556]
- สำนักงานธนานุเคราะห์. 2556 เกี่ยวกับสำนักงาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pawn.co.th/about.php> [17 มิถุนายน 2556]
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2556. บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://vigportal.mot.go.th/porta/site/PortalMOT/about/tmn/> [25 มิถุนายน 2556]
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2539). รายงานการคลัง. กระทรวงการคลัง.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2543). รายงานการคลัง. กระทรวงการคลัง.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2544). รายงานการคลัง. กระทรวงการคลัง.
- สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล. 2555. เกี่ยวกับสำนักงานฯ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://hopes.glo.or.th/ewt_news.php?nid=53 [13 มิถุนายน 2556]
- ไสว พรหมขุนทอง. (2519). บทบาทของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. 2554. แนะนำองค์กรกร ขสมก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bmta.co.th> [8 มิถุนายน 2556]

- องค์การคลังสินค้า. 2552. แนะนำ อคส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.pwo.co.th/ewt_news.php?nid=243 [14 มิถุนายน 2556]
- องค์การจัดการน้ำเสีย. 2556. เกี่ยวกับ อจน. : ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.wma.or.th/> [7 มิถุนายน 2556]
- องค์การตลาด. 2555. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.market-organization.or.th/history.php> [13 มิถุนายน 2556]
- องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร. 2552. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.mof.or.th/web/about.php?type=1> [14 มิถุนายน 2556]
- องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา:
<http://www.nsm.or.th> [18 มิถุนายน 2556]
- องค์การเกษตรกรรม. 2554. รู้จัก อภ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.gpo.or.th/Default.aspx?tabid=56&language=th-TH> [16 มิถุนายน 2556]
- องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. 2556. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.dpo.go.th/main.php?filename=background> [14 มิถุนายน 2556]
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์. 2556. เกี่ยวกับ อสพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.qsbg.org>
 [14 มิถุนายน 2556]
- องค์การสวนยาง. 2556. เกี่ยวกับ อ.ส.ย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.reothai.co.th/index.php> [14 มิถุนายน 2556]
- องค์การสวนสัตว์. 2556. เกี่ยวกับองค์การสวนสัตว์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.zoothailand.org> [15 มิถุนายน 2556]
- องค์การสะพานปลา. 2556. เกี่ยวกับอสป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.fishmarket.co.th>
 [14 มิถุนายน 2556]
- องค์การสุรา. 2556. เกี่ยวกับองค์กร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.liquor.or.th/> [12 มิถุนายน 2556]
- องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้. 2556. เกี่ยวกับ ออป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.fio.co.th/p/index.php/about> [14 มิถุนายน 2556]
- อรัญ ธรรมบุญ. (2548). ความรู้ทั่วไปทางการคลัง. กรุงเทพมหานคร: ไทยวิจัยและฝึกอบรม.

- อัศวิน บุญพันธ์. (2547). การวิเคราะห์ความสามารถในการจัดส่งรายได้ให้รัฐบาลของรัฐวิสาหกิจ
กรณีศึกษา สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และโรงงานยาสูบ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา. (2552). การประเมินผลนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและการทำให้เป็น
บริษัทในช่วงปี 2540 – 2550: โครงการย่อยที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางที่ ก-1 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสาธารณูปการในช่วงปีพ.ศ.
2539-2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	การเคหะแห่งชาติ	ประปานครหลวง	การประปาส่วน ภูมิภาค	องค์การกำจัด น้ำเสีย
2539	652.48	166.00	82.25	0.00
2540	260.58	286.00	155.75	0.00
2541	200.00	250.00	0.00	0.00
2542	3.59	286.00	24.25	0.00
2543	0.00	1,469.00	0.00	0.00
2544	0.00	1,737.30	0.00	0.00
2545	0.00	1,177.00	0.00	0.00
2546	0.00	1,596.20	379.65	0.00
2547	0.00	2,049.70	114.10	0.00
2548	113.00	1,450.00	232.00	1,826.25
2549	140.12	2,062.00	386.40	5,900.00
2550	123.13	3,231.20	123.13	0.00
2551	0.00	1,115.00	539.00	0.00
2552	0.00	3,013.50	628.98	0.00
2553	260.30	1,588.40	1,079.70	0.00
2554	0.00	3,013.00	1,045.50	0.00

ที่มา: สำนักงบประมาณ

ตารางที่ ก-2 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่งในช่วงปีพ.ศ.
2539-2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	การทางพิเศษ แห่งประเทศไทย	บจ.ขนส่ง	บมจ.ท่า อากาศยานไทย	บมจ.การบิน ไทย	บจ.วิทยุ การบิน	การทำเรือ แห่งประเทศไทย
2539	163.00	121.24	925.20	1,949.99	0.00	2,159.85
2540	429.94	95.71	1,200.00	1,949.99	0.00	1,767.97
2541	0.00	107.15	880.00	1,668.74	0.00	1,700.00
2542	118.92	178.66	168.00	0.00	0.00	0.00
2543	0.00	153.62	3,008.08	439.82	439.82	0.00
2544	0.00	86.38	3,871.30	277.81	277.80	2,421.00
2545	0.00	0.00	3,864.10	312.06	312.06	917.00
2546	310.00	0.00	3,903.10	1,668.74	0.00	1,110.00
2547	499.00	91.30	904.76	9,396.02	0.00	1,365.68
2548	500.35	110.39	1,200.00	913.41	0.00	1,211.93
2549	312.00	23.35	1,700.00	1,370.11	0.00	1,270.10
2550	1,031.25	115.10	2,750.00	1,507.12	0.00	1,582.74
2551	303.60	112.35	400.00	1,950.75	0.00	1,752.82
2552	862.00	182.75	2,580.00	0.00	0.00	1,475.29
2553	604.00	15.00	420.00	216.75	0.00	1,630.26
2554	2234.00	58.32	550.00	1,392.41	0.00	2,508.41

ที่มา: สำนักงบประมาณ

หมายเหตุ รัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมและขนส่งอีก 4 แห่ง ได้แก่ การรถไฟแห่งประเทศไทย การ
รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ สถาบันการบินพลเรือน ไม่มี
การนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ในช่วงปีพ.ศ.2539-2554

ตารางที่ ก-3 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาอุตสาหกรรมในช่วงปีพ.ศ.
2539 -2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	การนิคม อุตสาหกรรมฯ	องค์การ สุรา	โรงงานไฟ	โรงงาน ยาสูบ	โรงพิมพ์ ตำรวจ	บจ.อยู่กรุงเทพ
2539	118.01	0.00	25.60	3,448.30	10.41	3.20
2540	157.00	251.12	34.20	3,600.10	9.60	3.20
2541	161.00	50.00	35.00	1,936.00	8.22	0.00
2542	194.20	224.85	40.60	7,721.80	5.50	4.20
2543	59.50	136.71	36.10	5,310.00	4.11	6.00
2544	103.00	93.61	34.50	5,232.00	6.20	2.30
2545	0.00	82.80	38.40	5,491.00	15.10	2.50
2546	495.40	83.38	43.60	3,642.00	5.37	0.50
2547	204.90	76.66	67.64	5,985.50	2.55	1.13
2548	179.86	69.88	55.48	5,985.50	6.08	1.25
2549	278.03	94.00	85.00	5,834.90	0.00	0.25
2550	595.47	172.52	266.94	7,770.77	4.90	0.00
2551	391.17	129.96	237.82	5,727.00	3.20	4.24
2552	417.28	129.36	183.18	9,857.00	5.08	1.54
2553	2,007.21	60.96	199.10	4,619.00	5.07	0.00
2554	882.71	64.82	158.00	2,818.00	5.90	6.80

ที่มา: สำนักงบประมาณ

ตารางที่ ก-4 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์ในช่วงปีพ.ศ.2539 - 2554
(หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	องค์การ คลังสินค้า	องค์การตลาด	สำนักงานสลากกิน แบ่งรัฐบาล	บจ.สหโรงแรม ไทย
2539	18.47	5.65	3,917.42	14.13
2540	0.00	5.95	4,731.19	15.32
2541	0.10	6.38	7,340.50	4.71
2542	0.00	3.70	7,304.88	4.71
2543	0.00	5.00	9,373.44	4.12
2544	0.00	0.00	4,885.67	3.53
2545	0.00	6.27	5,456.17	4.47
2546	0.00	4.36	7,504.82	47.08
2547	9.23	3.60	8,872.31	117.71
2548	22.82	2.40	10,358.49	100.05
2549	0.00	0.00	11,174.31	117.71
2550	0.00	3.32	12,710.93	51.79
2551	91.50	4.23	13,930.73	58.85
2552	0.00	12.00	14,453.78	55.32
2553	0.00	18.06	14,662.26	4.12
2554	0.00	3.06	14,636.29	9.18

ที่มา: สำนักงานประมาณ

หมายเหตุ รัฐวิสาหกิจสาขาพาณิชย์อีก 1 แห่ง คือ บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ไม่มีการ
นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์

ตารางที่ ก-5 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ
ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	องค์การ ตลาดเพื่อ เกษตรกร	องค์การสวน ยาง	องค์การ สะพานปลา	องค์การ ส่งเสริมกิจการ โคนมฯ	องค์การสวน พฤกษศาสตร์	องค์การ อุตสาหกรรม ป่าไม้
2539	41.84	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2540	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2541	0.00	0.00	4.50	0.00	0.00	0.00
2542	0.00	0.00	5.10	0.00	0.00	0.00
2543	0.00	12.00	12.14	0.00	0.00	0.00
2544	0.00	12.75	6.53	0.00	0.00	0.00
2545	116.98	18.75	8.51	0.00	0.00	0.00
2546	45.47	11.20	9.60	0.00	0.00	0.00
2547	0.00	5.60	5.61	0.00	0.00	0.00
2548	0.00	39.26	0.00	0.00	298.71	0.00
2549	0.00	8.00	0.00	0.00	576.08	0.00
2550	0.00	13.01	0.76	0.00	0.00	13.01
2551	0.00	51.70	0.43	0.00	555.68	0.00
2552	0.00	25.82	0.30	0.00	0.00	14.33
2553	0.00	50.00	0.00	60.00	0.00	0.00
2554	231.90	69.20	0.34	157.30	0.00	34.13

ที่มา: สำนักงบประมาณ

หมายเหตุ รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ อีก 2 แห่ง คือ องค์การสวนสัตว์ และ
สำนักงานกองทุนส่งเสริมการทาสวนยาง ไม่มีการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์

ตารางที่ ก-6 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงานในช่วงปีพ.ศ.2539 – 2554
(หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	การไฟฟ้านคร หลวง	การไฟฟ้าฝ่าย ผลิต	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	บมจ.ปตท
2539	1,355.70	6,387.00	3,680.00	2,999.14
2540	1,444.90	8,449.30	3,610.00	3,500.45
2541	1,522.00	2,000.00	6,960.00	542.00
2542	1,238.00	5,267.65	5,306.15	8,360.00
2543	686.90	7,975.12	2,987.00	3,897.59
2544	864.50	16,620.00	2,900.00	7,155.00
2545	1,696.80	7,470.00	2,175.00	4,844.48
2546	1,637.80	9,555.00	1,800.00	5,522.71
2547	1,603.80	10,540.50	2,414.20	5,871.00
2548	1,947.40	16,931.35	1,972.00	9,907.32
2549	2,400.00	4,675.12	5,900.00	20,915.45
2550	2,534.00	20,102.39	5,590.00	8,072.63
2551	2,520.00	13,307.00	4,980.00	25,587.00
2552	2,156.00	12,463.00	5,091.00	8,759.32
2553	2,912.00	12,318.00	6,192.23	13,503.95
2554	3,907.40	17,715.00	7,533.00	16,788.69

ที่มา: สำนักงบประมาณ

ตารางที่ ก-7 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสื่อสาร ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2554
(หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	บมจ.กสท โทรคมนาคม	บจ.ไปรษณีย์ ไทย	บมจ.ทีโอที	บมจ. อสมท
2539	3,731.86	0.00	7,725.50	422.06
2540	4,614.18	0.00	10,523.00	422.08
2541	3,684.62	0.00	16,357.00	560.00
2542	2,600.00	0.00	11,888.00	301.00
2543	2,844.21	0.00	2,174.81	241.82
2544	3,574.67	0.00	3,023.80	247.40
2545	2,276.00	0.00	8,593.30	1,841.94
2546	3,802.44	0.00	14,498.33	422.23
2547	2,440.20	267.60	4,500.00	469.00
2548	4,583.00	0.00	10,116.00	2,800.78
2549	1,930.00	105.00	3,714.00	653.76
2550	1,858.07	234.66	2,796.00	610.38
2551	8,660.00	550.00	5,511.00	334.58
2552	6,283.40	340.28	3,217.20	723.41
2553	6,157.78	320.80	6,015.00	813.84
2554	5,360.00	105.55	3,982.00	859.06

ที่มา: สำนักงานประมาณ

ตารางที่ ก-8 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี ในช่วงปีพ.ศ.
2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	องค์การพิพิธภัณฑ วิทยาาสตร์	องค์การเภสัชกรรม
2539	0.00	154.00
2540	0.00	145.69
2541	0.00	150.00
2542	0.00	199.00
2543	0.00	204.00
2544	0.00	228.60
2545	0.00	208.70
2546	0.00	201.48
2547	0.00	240.58
2548	0.00	303.43
2549	0.00	576.02
2550	0.00	451.42
2551	0.00	424.93
2552	0.00	445.29
2553	0.00	977.34
2554	29.72	545.98

ที่มา: สำนักงบประมาณ

หมายเหตุ รัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี มีเพียง 2 แห่ง ที่นำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ ส่วนอีก 3 แห่ง ไม่มีการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ ได้แก่ สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ก-9 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน ในช่วงปี พ.ศ.
2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	ธนาคารกรุงไทย	ธนาคารอาคาร สงเคราะห์	ธนาคารออมสิน	ธนาคารเพื่อการ ส่งออกและนำเข้า แห่งประเทศไทย
2539	1,373.70	848.50	0.00	0.00
2540	1,141.76	1,272.00	0.00	0.00
2541	105.77	1,296.00	0.00	0.00
2542	0.00	2,248.50	1,323.00	107.80
2543	0.00	0.00	3,115.30	0.00
2544	0.00	210.01	2,692.30	0.00
2545	0.00	537.70	3,350.20	0.00
2546	109.99	0.00	4,440.00	0.00
2547	0.00	1,367.00	4,121.00	328.60
2548	0.00	2,002.00	5,334.00	168.00
2549	0.00	1,893.00	6,000.00	161.00
2550	0.00	1,220.00	6,600.00	0.00
2551	0.00	1,896.00	6,196.00	0.00
2552	0.00	1,567.00	6,800.00	0.00
2553	0.00	2,250.00	8,000.00	191.59
2554	0.00	2,800.00	6,950.00	51.15

ที่มา: สำนักงบประมาณ

ตารางที่ ก-9 จำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงิน ในช่วงปีพ.ศ.
2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปีพ.ศ.	ธนาคารพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมฯ	ธนาคาร อิสลาม	บริษัทตลาด รองสินเชื่อ	บริษัทประกัน สินเชื่ออุตสาหกรรม ขนาดย่อม	สำนักงาน ธนานุเคราะห์
2539	-	-	-	-	18.56
2540	-	-	-	-	18.91
2541	-	-	-	-	22.00
2542	-	-	1.50	-	29.31
2543	-	-	48.32	-	34.00
2544	-	-	7.53	0.00	48.70
2545	-	-	6.07	0.00	37.21
2546	0.00	-	0.00	7.38	41.50
2547	0.00	0.00	4.79	0.00	42.11
2548	190.75	0.00	2.90	0.00	41.77
2549	161.00	38.59	0.00	0.00	58.65
2550	0.00	0.00	0.00	0.00	85.54
2551	0.00	0.00	0.00	0.00	58.58
2552	0.00	0.00	8.80	0.00	137.69
2553	0.00	0.00	10.40	0.00	152.90
2554	0.00	101.10	0.47	0.00	165.00

ที่มา: สำนักงบประมาณ

หมายเหตุ รัฐวิสาหกิจสาขาสถาบันการเงินที่ไม่มีการนำส่งรายได้รัฐพาณิชย์ในช่วงปี 2539-2554 คือ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่มีข้อมูลเนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ

ตารางที่ ก-10 สรุปจำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในช่วงปีพ.ศ.2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	สาขาสาธารณูปการ			สาขาคมนาคมและขนส่ง		
	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ
2539	900.73	0.00	900.73	5,319.28	1,502.28	6,821.56
2540	702.33	0.00	702.33	5,443.61	1,241.28	6,684.89
2541	450.00	0.00	450.00	4,355.89	1,455.40	5,811.29
2542	313.84	0.00	313.84	465.58	1,199.12	1,664.70
2543	1,469.00	0.00	1,469.00	4,041.34	165.09	4,206.43
2544	1,737.30	0.00	1,737.30	6,934.29	989.86	7,924.15
2545	1,177.00	0.00	1,177.00	5,405.22	4,356.14	9,761.36
2546	1,975.85	0.00	1,975.85	6,991.84	7,379.86	14,371.70
2547	2,163.80	0.00	2,163.80	12,256.76	6,732.99	18,989.75
2548	3,621.25	0.00	3,621.25	3,936.08	5,576.56	9,512.64
2549	8,488.52	0.00	8,488.52	4,675.56	6,215.34	10,890.90
2550	3,477.46	0.00	3,477.46	6,986.21	4,639.96	11,626.17
2551	1,654.00	0.00	1,654.00	4,519.52	3,020.52	7,540.04
2552	3,642.48	0.00	3,642.48	5,100.04	852.68	5,952.72
2553	2,928.40	0.00	2,928.40	2,886.01	2,800.21	5,686.22
2554	4,058.50	0.00	4,058.50	6,743.14	3,629.29	10,372.43

ที่มา: สำนักงบประมาณและรายงานประจำปี

ตารางที่ ก-10 สรุปจำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในช่วงปีพ.ศ.2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	สาขาอุตสาหกรรม			สาขาพาณิชย์		
	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ
2539	3,605.52	2.67	3,608.19	3,955.67	0.00	3,955.67
2540	4,055.22	1.73	4,056.95	4,752.46	0.00	4,752.46
2541	2,190.22	1.05	2,191.27	7,351.69	0.00	7,351.69
2542	8,191.15	4.75	8,195.90	7,313.29	0.00	7,313.29
2543	5,552.42	1.09	5,553.51	9,382.56	0.00	9,382.56
2544	5,471.61	2.31	5,473.92	4,889.20	0.00	4,889.20
2545	5,629.80	1.40	5,631.20	5,466.91	2.01	5,468.92
2546	4,270.25	1.95	4,272.20	7,556.26	2.11	7,558.37
2547	6,338.38	1.42	6,339.80	9,002.85	2.06	9,004.91
2548	6,298.05	1.79	6,299.84	10,483.76	3.26	10,487.02
2549	6,292.18	0.00	6,292.18	11,292.02	55.35	11,347.37
2550	8,810.60	6.66	8,817.26	12,766.04	97.14	12,863.18
2551	6,493.39	1.51	6,494.90	14,085.31	49.94	14,135.25
2552	10,593.44	1.28	10,594.72	14,521.10	2.67	14,523.77
2553	6,891.34	6.74	6,898.08	14,684.44	2.38	14,686.82
2554	3,936.23	6.60	3,942.83	14,648.53	3.00	14,651.53

ที่มา: สำนักงานประมาณและรายงานประจำปี

ตารางที่ ก-10 สรุปจำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในช่วงปีพ.ศ.2539 – 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	สาขาพลังงาน			สาขาสื่อสาร		
	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ
2539	14,421.84	0.00	14,421.84	11,879.42	0.00	11,879.42
2540	17,004.65	0.00	17,004.65	15,559.26	0.00	15,559.26
2541	11,024.00	0.00	11,024.00	20,601.62	0.00	20,601.62
2542	20,171.80	0.00	20,171.80	14,789.00	0.00	14,789.00
2543	15,546.61	0.00	15,546.61	5,260.84	0.00	5,260.84
2544	27,539.50	1,204.00	28,743.50	6,845.87	0.00	6,845.87
2545	16,186.28	5,042.64	21,228.92	12,711.24	2,625.40	15,336.64
2546	18,515.51	6,432.70	24,948.21	18,723.00	8,102.97	26,825.97
2547	20,429.50	7,328.79	27,758.29	7,676.80	7,605.35	15,282.15
2548	30,758.07	8,505.17	39,263.24	17,499.78	7,348.49	24,848.27
2549	33,890.57	8,588.10	42,478.67	6,402.76	7,221.30	13,624.06
2550	36,299.02	15,908.11	52,207.13	5,499.11	7,791.57	13,290.68
2551	46,394.00	9,923.14	56,317.14	15,055.58	7,723.88	22,779.46
2552	28,469.32	11,329.00	39,798.32	10,564.29	7,210.26	17,774.55
2553	34,926.18	12,668.78	47,594.96	13,307.42	7,629.81	20,937.23
2554	45,944.09	4,327.51	50,271.60	10,306.61	9,660.51	19,967.12

ที่มา: สำนักงบประมาณและรายงานประจำปี

ตารางที่ ก-10 สรุปจำนวนรายได้รัฐพาณิชย์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และรายได้นำส่งรัฐของรัฐวิสาหกิจจำแนกตามสาขา ในช่วงปีพ.ศ. 2539 - 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	สาขาสถาบันการเงิน		
	รายได้รัฐพาณิชย์	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	รายได้นำส่งรัฐ
2539	2,240.76	0.00	2,240.76
2540	2,432.67	4,100.00	6,532.67
2541	1,423.77	4,220.00	5,643.77
2542	3,710.11	128.00	3,838.11
2543	3,197.62	185.40	3,383.02
2544	2,958.54	2,800.00	5,758.54
2545	3,931.18	0.00	3,931.18
2546	4,598.87	0.00	4,598.87
2547	5,863.50	0.00	5,863.50
2548	7,739.42	0.00	7,739.42
2549	8,312.24	4,246.40	12,558.64
2550	7,905.54	0.00	7,905.54
2551	8,150.58	1,000.00	9,150.58
2552	8,513.49	3,400.00	11,913.49
2553	10,604.89	5,270.00	15,874.89
2554	10,067.72	5,660.00	15,727.72

ที่มา: สำนักงานประมาณและรายงานประจำปี

ภาคผนวก ข

สมการผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์

$$\begin{aligned} \text{Revenue1}_{it} = & 126.83\log(\text{sale})_{it} + 98.02P_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.14\pi_{it} - 0.02P_{it}\pi_{it} + \\ & (11.69)^{***} \quad (2.82)^{***} \quad (11.08)^{***} \quad (-1.07) \\ & 8.32\text{ROA}_{it} - 3.96\text{ROE}_{it} \\ & (1.59) \quad (-1.84)^* \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Revenue1}_{it} = & -557.31 + 207.98\log(\text{sale})_{it} + 1.32P_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.03\pi_{it} + 0.07P_{it}\pi_{it} \\ & (-0.88) \quad (2.63)^{***} \quad (3.48)^{***} \quad (0.04) \quad (4.92)^{***} \\ & - 1.81\text{ROA}_{it} - 2.65\text{ROE}_{it} \\ & (-0.32) \quad (-1.80)^* \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Revenue1}_{it} = & - 1725.69 + 349.71\log(\text{sale})_{it} + 5.80P_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.04\pi_{it} + 0.06P_{it}\pi_{it} \\ & (-3.38)^{***} \quad (5.84)^{***} \quad (0.19) \quad (4.31)^{***} \quad (4.53) \\ & - 0.11\text{ROA}_{it} - 2.97\text{ROE}_{it} \\ & (-0.02) \quad (-2.04)^{**} \end{aligned}$$

สมการผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์บวกรายการเงินได้นิติบุคคล

$$\begin{aligned} \text{Revenue2}_{it} = & 134.26\log(\text{sale})_{it} + 264.98P_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.16\pi_{it} + 0.06P_{it}\pi_{it} + \\ & (12.01)^{***} \quad (7.39)^{***} \quad (11.78)^{***} \quad (3.04)^{***} \\ & 6.97\text{ROA}_{it} - 4.91\text{ROE}_{it} \\ & (1.29) \quad (-2.21)^{**} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Revenue2}_{it} = & -565.39 + 215.09\log(\text{sale})_{it} + 157.37P_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.05\pi_{it} + 0.14P_{it}\pi_{it} \\ & (-0.84) \quad (2.54)^{**} \quad (4.72)^{***} \quad (4.64)^{***} \quad (9.41)^{***} \\ & - 2.20\text{ROA}_{it} - 3.09\text{ROE}_{it} \\ & (-0.36) \quad (-1.96)^* \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Revenue2}_{it} = & - 1904.38 + 378.00\log(\text{sale})_{it} + 162.89P_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.05\pi_{it} + 0.13P_{it}\pi_{it} \\ & (-3.57)^{***} \quad (6.02)^{***} \quad (5.05)^{***} \quad (5.47)^{***} \quad (9.14)^{***} \\ & - 0.57\text{ROA}_{it} - 3.47\text{ROE}_{it} \\ & (-0.10) \quad (-2.23)^{**} \end{aligned}$$

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สมการผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์

$$\begin{aligned} \text{Revenue1}_{it} = & 133.99\log(\text{sale})_{it} + 17.82D_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.15\pi_{it} - 0.02P_{it}\pi_{it} + \\ & (12.57)^{***} \quad (0.38)^{***} \quad (12.02)^{***} \quad (-1.21) \\ & 8.36\text{ROA}_{it} - 4.31\text{ROE}_{it} \\ & (1.59) \quad (-1.99)^{**} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ddot{\text{Revenue}}1_{it} = & -546.96 + 206.72\log(\ddot{\text{sale}})_{it} + 37.53D_{it} \log(\ddot{\text{sale}})_{it} + 0.03\ddot{\pi}_{it} + 0.06\ddot{D}_{it}\pi_{it} \\ & (-0.87) \quad (2.62)^{***} \quad (0.91)^{***} \quad (3.61)^{***} \quad (4.37)^{***} \\ & - 1.53\text{ROA}_{it} - 2.79\text{ROE}_{it} \\ & (-0.27) \quad (-1.89)^* \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Revenue1}_{it} = & - 1777.09 + 365.83\log(\text{sale})_{it} + 26.11D_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.04\pi_{it} + 0.06D_{it}\pi_{it} \\ & (-3.53)^{***} \quad (6.06)^{***} \quad (0.66) \quad (4.55)^{***} \quad (3.98) \\ & + 0.08\text{ROA}_{it} - 3.10\text{ROE}_{it} \\ & (0.02) \quad (-2.12)^{**} \end{aligned}$$

สมการผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกรายได้บุคคล
ได้นิติบุคคล

$$\begin{aligned} \text{Revenue2}_{it} = & 151.92\log(\text{sale})_{it} + 163.45D_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.18\pi_{it} + 0.04D_{it}\pi_{it} + \\ & (13.32)^{***} \quad (3.22)^{***} \quad (12.94)^{***} \quad (2.16)^{**} \\ & 7.2\text{ROA}_{it} - 5.49\text{ROE}_{it} \\ & (1.29) \quad (-2.37)^{**} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ddot{\text{Revenue}}2_{it} = & -812.95 + 256.74\log(\ddot{\text{sale}})_{it} + 151.50D_{it} \log(\ddot{\text{sale}})_{it} + 0.05\ddot{\pi}_{it} + 0.14\ddot{D}_{it}\pi_{it} \\ & (-1.18) \quad (2.97)^{**} \quad (3.39)^{***} \quad (4.77)^{***} \quad (8.69)^{***} \\ & - 2.65\text{ROA}_{it} - 3.05\text{ROE}_{it} \\ & (-0.43) \quad (-1.89)^* \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Revenue2}_{it} = & - 2176.89 + 423.28\log(\text{sale})_{it} + 142.04D_{it} \log(\text{sale})_{it} + 0.06\pi_{it} + 0.13D_{it}\pi_{it} \\ & (-3.55)^{***} \quad (6.65)^{***} \quad (3.28)^{***} \quad (5.73)^{***} \quad (8.38)^{***} \\ & - 0.89\text{ROA}_{it} - 3.45\text{ROE}_{it} \\ & (-0.15) \quad (-2.16)^{**} \end{aligned}$$

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตารางที่ ข-1 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์ด้วยวิธี Ordinary least square

Dependent Variable: REVENUE1
Method: Panel Least Squares
Date: 08/15/13 Time: 00:13
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LSALE	126.8280	10.84498	11.69463	0.0000
P_LSALE	98.02301	34.80017	2.816740	0.0050
PROFIT	0.143536	0.012953	11.08133	0.0000
P_PROFIT	-0.018788	0.017561	-1.069871	0.2850
ROA	8.319925	5.227139	1.591678	0.1118
ROE	-3.960676	2.157446	-1.835817	0.0667
R-squared	0.370092	Mean dependent var	1250.231	
Adjusted R-squared	0.366426	S.D. dependent var	2989.244	
S.E. of regression	2379.360	Akaike info criterion	18.39396	
Sum squared resid	4.86E+09	Schwarz criterion	18.42700	
Log likelihood	-7949.389	Hannan-Quinn criter.	18.40661	
Durbin-Watson stat	0.893821			

ตารางที่ ข-2 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์ด้วยวิธี

Fixed effect estimation

Dependent Variable: REVENUE1
Method: Panel Least Squares
Date: 08/13/13 Time: 14:15
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-557.3135	629.7530	-0.884972	0.3764
LSALE	207.9836	79.15603	2.627514	0.0088
P_LSALE	1.317113	31.19605	0.042221	0.9663
PROFIT	0.032913	0.009450	3.482865	0.0005
P_PROFIT	0.068779	0.013973	4.922298	0.0000
ROA	-1.806401	5.650843	-0.319669	0.7493
ROE	-2.649602	1.472401	-1.799510	0.0723
Effects Specification				
Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared	0.769589	Mean dependent var	1250.231	
Adjusted R-squared	0.752085	S.D. dependent var	2989.244	
S.E. of regression	1488.375	Akaike info criterion	17.51774	
Sum squared resid	1.78E+09	Schwarz criterion	17.85911	
Log likelihood	-7514.421	Hannan-Quinn criter.	17.64839	
F-statistic	43.96839	Durbin-Watson stat	1.814201	
Prob(F-statistic)	0.000000			

ตารางที่ ข-3 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์ด้วยวิธี Random effect estimation

Dependent Variable: REVENUE1
Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
Date: 08/15/13 Time: 00:06
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865
Swamy and Arora estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1725.693	510.3960	-3.381087	0.0008
LSALE	349.7147	59.87158	5.841080	0.0000
P_LSALE	5.795046	30.26207	0.191495	0.8482
PROFIT	0.040350	0.009366	4.308156	0.0000
P_PROFIT	0.061927	0.013675	4.528309	0.0000
ROA	-0.109102	5.298713	-0.020590	0.9836
ROE	-2.974990	1.459884	-2.037826	0.0419

Effects Specification		S.D.	Rho
Cross-section random		1440.443	0.4836
Idiosyncratic random		1488.375	0.5164

Weighted Statistics			
R-squared	0.191776	Mean dependent var	312.7429
Adjusted R-squared	0.186124	S.D. dependent var	1683.849
S.E. of regression	1519.889	Sum squared resid	1.98E+09
F-statistic	33.93119	Durbin-Watson stat	1.649766
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics			
R-squared	0.370345	Mean dependent var	1250.231
Sum squared resid	4.86E+09	Durbin-Watson stat	0.672658

ตารางที่ ข-4 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์บวกราชการเงินได้นิติบุคคล ด้วยวิธี Ordinary least square

Dependent Variable: REVENUE2
Method: Panel Least Squares
Date: 08/15/13 Time: 00:12
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LSALE	134.2649	11.18042	12.00893	0.0000
P_LSALE	264.9766	35.87658	7.385784	0.0000
PROFIT	0.157364	0.013354	11.78433	0.0000
P_PROFIT	0.055048	0.018104	3.040621	0.0024
ROA	6.974552	5.388821	1.294263	0.1959
ROE	-4.913189	2.224178	-2.208991	0.0274

R-squared	0.558669	Mean dependent var	1539.915
Adjusted R-squared	0.556101	S.D. dependent var	3681.693
S.E. of regression	2452.956	Akaike info criterion	18.45489
Sum squared resid	5.17E+09	Schwarz criterion	18.48792
Log likelihood	-7975.739	Hannan-Quinn criter.	18.46753
Durbin-Watson stat	0.847149		

ตารางที่ ข-5 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปลงสภาพและแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์บวกราชการเงินได้นิติบุคคล ด้วยวิธี Fixed effect estimation

Dependent Variable: REVENUE2
Method: Panel Least Squares
Date: 08/13/13 Time: 14:18
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-565.3893	673.0128	-0.840087	0.4011
LSALE	215.0857	84.59352	2.542579	0.0112
P_LSALE	157.3673	33.33901	4.720215	0.0000
PROFIT	0.046835	0.010099	4.637621	0.0000
P_PROFIT	0.140549	0.014933	9.412094	0.0000
ROA	-2.201096	6.039017	-0.364479	0.7156
ROE	-3.086057	1.573545	-1.961213	0.0502

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared	0.826525	Mean dependent var	1539.915	
Adjusted R-squared	0.813347	S.D. dependent var	3681.693	
S.E. of regression	1590.616	Akaike info criterion	17.65061	
Sum squared resid	2.03E+09	Schwarz criterion	17.99198	
Log likelihood	-7571.888	Hannan-Quinn criter.	17.78126	
F-statistic	62.71968	Durbin-Watson stat	1.627185	
Prob(F-statistic)	0.000000			

ตารางที่ ข-6 ผลการประมาณค่าผลกระทบของแปลงสภาพและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้
รัฐพาณิชย์บวกราชการเงินได้นิติบุคคล ด้วยวิธี Random effect estimation

Dependent Variable: REVENUE2
Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
Date: 08/15/13 Time: 00:10
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865
Swamy and Arora estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1904.377	533.3050	-3.570896	0.0004
LSALE	377.9999	62.80540	6.018589	0.0000
P_LSALE	162.8896	32.25490	5.050073	0.0000
PROFIT	0.054728	0.010002	5.471865	0.0000
P_PROFIT	0.133387	0.014588	9.143697	0.0000
ROA	-0.574458	5.632973	-0.101981	0.9188
ROE	-3.473808	1.559071	-2.228127	0.0261

Effects Specification		S.D.	Rho
Cross-section random		1469.198	0.4604
Idiosyncratic random		1590.616	0.5396

Weighted Statistics			
R-squared	0.424741	Mean dependent var	402.3904
Adjusted R-squared	0.420718	S.D. dependent var	2127.710
S.E. of regression	1620.290	Sum squared resid	2.25E+09
F-statistic	105.5835	Durbin-Watson stat	1.488040
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics			
R-squared	0.566504	Mean dependent var	1539.915
Sum squared resid	5.08E+09	Durbin-Watson stat	0.660228

ตารางที่ ข-7 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ด้วยวิธี
Ordinary least square

Dependent Variable: REVENUE1
Method: Panel Least Squares
Date: 09/06/13 Time: 23:12
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LSALE	133.9932	10.65776	12.57235	0.0000
D_LSALE	17.82435	47.32377	0.376647	0.7065
PROFIT	0.154224	0.012829	12.02147	0.0000
D_PROFIT	-0.022151	0.018277	-1.211956	0.2259
ROA	8.357058	5.245818	1.593090	0.1115
ROE	-4.306835	2.164815	-1.989470	0.0470
R-squared	0.365380	Mean dependent var	1250.231	
Adjusted R-squared	0.361686	S.D. dependent var	2989.244	
S.E. of regression	2388.244	Akaike info criterion	18.40142	
Sum squared resid	4.90E+09	Schwarz criterion	18.43445	
Log likelihood	-7952.613	Hannan-Quinn criter.	18.41406	
Durbin-Watson stat	0.929288			

ตารางที่ ข-8 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ด้วยวิธี
Fixed effect estimation

Dependent Variable: REVENUE1
Method: Panel Least Squares
Date: 09/06/13 Time: 23:14
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-546.9646	629.2018	-0.869299	0.3849
LSALE	206.7265	78.94487	2.618619	0.0090
D_LSALE	37.53462	40.84772	0.918891	0.3584
PROFIT	0.034096	0.009447	3.609095	0.0003
D_PROFIT	0.062696	0.014349	4.369461	0.0000
ROA	-1.525956	5.660504	-0.269579	0.7876
ROE	-2.795024	1.474349	-1.895768	0.0583

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared	0.769364	Mean dependent var	1250.231	
Adjusted R-squared	0.751844	S.D. dependent var	2989.244	
S.E. of regression	1489.100	Akaike info criterion	17.51871	
Sum squared resid	1.78E+09	Schwarz criterion	17.86008	
Log likelihood	-7514.842	Hannan-Quinn criter.	17.64936	
F-statistic	43.91278	Durbin-Watson stat	1.811051	
Prob(F-statistic)	0.000000			

ตารางที่ ข-9 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์ด้วยวิธี
Random effect estimation

Dependent Variable: REVENUE1
Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
Date: 09/06/13 Time: 23:17
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865
Swamy and Arora estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1777.094	502.7376	-3.534834	0.0004
LSALE	356.8390	58.92127	6.056200	0.0000
D_LSALE	26.11253	39.64130	0.658720	0.5103
PROFIT	0.042586	0.009353	4.553420	0.0000
D_PROFIT	0.055934	0.014051	3.980709	0.0001
ROA	0.079560	5.289630	0.015041	0.9880
ROE	-3.101677	1.460980	-2.123011	0.0340

Effects Specification		S.D.	Rho
Cross-section random		1401.996	0.4699
Idiosyncratic random		1489.100	0.5301

Weighted Statistics			
R-squared	0.191345	Mean dependent var	320.9076
Adjusted R-squared	0.185690	S.D. dependent var	1690.230
S.E. of regression	1526.088	Sum squared resid	2.00E+09
F-statistic	33.83675	Durbin-Watson stat	1.639552
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics			
R-squared	0.363994	Mean dependent var	1250.231
Sum squared resid	4.91E+09	Durbin-Watson stat	0.667227

ตารางที่ ข-10 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกราย
ภาคีเงินได้นิติบุคคล ด้วยวิธี Ordinary least square

Dependent Variable: REVENUE2
Method: Panel Least Squares
Date: 09/06/13 Time: 23:18
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LSALE	151.9220	11.40367	13.32220	0.0000
D_LSALE	163.4460	50.63583	3.227873	0.0013
PROFIT	0.177646	0.013727	12.94147	0.0000
D_PROFIT	0.042436	0.019556	2.169902	0.0303
ROA	7.227606	5.612958	1.287664	0.1982
ROE	-5.492607	2.316325	-2.371259	0.0179
R-squared	0.521040	Mean dependent var	1539.915	
Adjusted R-squared	0.518252	S.D. dependent var	3681.693	
S.E. of regression	2555.391	Akaike info criterion	18.53671	
Sum squared resid	5.61E+09	Schwarz criterion	18.56975	
Log likelihood	-8011.127	Hannan-Quinn criter.	18.54935	
Durbin-Watson stat	0.847234			

ตารางที่ ข-11 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกราย
ภาคีเงินได้นิติบุคคล ด้วยวิธี Fixed effect estimation

Dependent Variable: REVENUE2
Method: Panel Least Squares
Date: 09/06/13 Time: 23:19
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-812.9518	687.9838	-1.181644	0.2377
LSALE	256.7428	86.32014	2.974310	0.0030
D_LSALE	151.5000	44.66383	3.392006	0.0007
PROFIT	0.049289	0.010330	4.771577	0.0000
D_PROFIT	0.136388	0.015689	8.693052	0.0000
ROA	-2.648415	6.189326	-0.427900	0.6688
ROE	-3.050499	1.612087	-1.892267	0.0588
Effects Specification				
Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared	0.818226	Mean dependent var	1539.915	
Adjusted R-squared	0.804418	S.D. dependent var	3681.693	
S.E. of regression	1628.216	Akaike info criterion	17.69734	
Sum squared resid	2.13E+09	Schwarz criterion	18.03871	
Log likelihood	-7592.098	Hannan-Quinn criter.	17.82799	
F-statistic	59.25544	Durbin-Watson stat	1.574405	
Prob(F-statistic)	0.000000			

ตารางที่ ข-12 ผลการประมาณค่าผลกระทบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อรายได้รัฐพาณิชย์บวกราย
ภาษีเงินได้นิติบุคคล ด้วยวิธี Random effect estimation

Dependent Variable: REVENUE2
Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)
Date: 09/06/13 Time: 23:21
Sample: 2539 2554
Periods included: 16
Cross-sections included: 56
Total panel (unbalanced) observations: 865
Swamy and Arora estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2176.893	541.4365	-4.020588	0.0001
LSALE	423.2804	63.61412	6.653875	0.0000
D_LSALE	142.0448	43.27098	3.282680	0.0011
PROFIT	0.058568	0.010221	5.730368	0.0000
D_PROFIT	0.128617	0.015346	8.381126	0.0000
ROA	-0.889129	5.762957	-0.154284	0.8774
ROE	-3.451475	1.596686	-2.161649	0.0309

Effects Specification		S.D.	Rho
Cross-section random		1486.194	0.4545
Idiosyncratic random		1628.216	0.5455

Weighted Statistics			
R-squared	0.395049	Mean dependent var	406.8586
Adjusted R-squared	0.390819	S.D. dependent var	2131.178
S.E. of regression	1664.301	Sum squared resid	2.38E+09
F-statistic	93.38286	Durbin-Watson stat	1.434072
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics			
R-squared	0.532149	Mean dependent var	1539.915
Sum squared resid	5.48E+09	Durbin-Watson stat	0.622022

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวหนึ่งฤทัย บัวหลวง เกิดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527 สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา
2550 และเข้าศึกษาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2554
ปัจจุบันทำงานอยู่ที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด